

EGYETÉRTÉS

Hírtétel árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti álmásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Csapda a függetlenségi pártnak.

Budapest, október 14.

Egyszer már állnia kellett Wekerlének azt a súlyos kritikát, hogy lemondott miniszterelnöki minőségében túllépte hatáskörét, mikor a parlament többsége ellen kibontakozási tervezetet terjesztett a király elé. Súlyos kritikát mondott róla Kossuth, még súlyosabbat a függetlenségi párt. Ugy kell lenni azonban, hogy Wekerlének egyéni büszkesége az ő széles háta, mely sokat elbir: a Kossuth és a függetlenségi párt legsúlyosabb kritikáját is.

Mert Wekerle megint abban mesterkedik, hogy olyan kibontakozást javasoljon a koronának, aminőhöz neki, mint lemondott miniszterelnöknek, nincs joga. Ha megbukott: egy kötelessége van. Utódjául a többség vezérét ajánlani. Ha ezt a javaslatát nem fogadják el, indulhat a király mások tanácsa után, indulhat a saját gusztusa után is, csak az a politikus nem ajánlhat a többség ellenére való kibontakozást, aki ennek a többségnek bizalmából volt miniszterelnök. S még hagyján, ha Wekerle azért szolgálna hatáskörén túl terjedő tanácsokkal a királynak, mert szegénynek nincs más tanácsadója. De a királynak talán túlsok is a tanácsadója s igazán nincs rá különösebb szükség, hogy még az is a többség ellen infor-

málja, aki ezzel a többséggel szemben némi erkölcsi obligóban van. Ha tanácsokat szuggerál a koronának és környezetének Lukács Lászlótól Kristóffy Józsefíig mindenki, akkor emberi szempontból nem igen érthető, mért fáj Wekerlének is annyira a király feje.

S Wekerle mégis lázasan dolgozik egy átmeneti kormány teremtésén. Tárgyal Desseffy Auréllal, tárgyal Láng Lajossal, tárgyal Wlassics Gyulával, hogy akármelyikük vállalkozzék az isten szerelméért egy átmeneti kormány alakítására. S csodálatos: olyan korszakban, mikor inkább azt az embert kellene lámpával keresni, aki nem akar miniszter lenni, mégis mennyit kell tárgyalnia szegény Wekerlének, hogy találjon valakit, aki akar miniszter lenni. Mi ennek a csudának a magyarázata? Az, hogy Wekerle nem közönséges átmeneti kormányt akarja a koronát megajándékozni. Wekerle olyan átmeneti kormányt akar összekalapálni, amelyik a koronától semmit sem hoz ugyan a nemzetnek, de a nemzetől pompás ajándékot visz a koronának. Ha most az a legnagyobb baja a koronának, hogy a kalendárium fölöttébb szorítja s nincs költségvetés, nincs indemnitás, de már látszik a közeli exlex vigyorgó arca: ez az átmeneti kormány elvinné a koronához nemzeti ajándéknak az indemnitást, melynek birtokában aztán a korona addig huz-

hatná a végleges kibontakozást, ameddig neki tetszik, küldhetne harci kabinetet is, mely akadálytalanul feloszlathatja az országgyűlést s egyáltalán azt csinálhatná velünk, amit éppen a kedve diktál.

Ha arról volna szó, hogy Wekerle ilyen igérettel ajánlaná az átmeneti kormányt: mosolyoghatnánk fölötte. Hát hiszen próbáljon az az átmeneti kormány indemnitást kérni a függetlenségi többségtől! A Vigszínházban sem hallottak még olyan harsogó kacagást, amilyenrel a függetlenségi párt erre a kérelemre válaszolna. De Wekerle garanciákat akar szerezni ennek az átmeneti kormányt, hogy az indemnitást meg is fogja kapni! Garanciákat hajszol a pártok vezéréitől, hogy passzív támogatással ki engedik csikarni a korona számára az indemnitást. S ez az, ami a legvakmerőbb inszINUÁCIÓ a függetlenségi párttal szemben. Hát azért küzdött ez a többség s azért nézte flegmával a halogatási manővert, hogy az utolsó pillanatban önként rakja a korona lábához legnagyobb előnyeit? Azért bizott a költségvetés szükségében, a delegációk követeléseinek pressziójában, hogy most hónapokra megadja a jogot az adók beszédésére s a közös szükségleteknek az idej költségvetés keretében való ellátására? Azért nevette az osztrák henczegést, melynek határt fog szabni

Mikor az ég is heleszól.

Irtá: Makay Béla.

(Utánnomlás tílos.)

Szaggatott bégetés siró hangja hasogatja a csendet. Azt a fenséges, már nem fokozható, abszolút csendet, mely csak az ősfenyőkoszoruzta hegytetők fölött emelkedő alpesi réteken és irtásokon honol. Végig rezeg a siráma az aranyos levegőben, megcsendíti a réteken a csengetyűke apró kék virágkelyhét, vércseppeket hullajt a fényeslevelű áfonyabokrokra, míg jajongó utjában meg nem akad a bálvány-nagy fenyők tülevelű lombjain.

A siró bégetés megismétlődik. Mintha valaki nagyon várna, hívna valakit.

A szakadékos oldalú Szoliszko gránitbérce irdatlan csikoshátú tigrisként hasal a hegyháton végig; meglapulva figyel és bámul: Ki sir, ki béget? Van is mit bámulnia! Es szerencsése annak a tigrisnek, hogy a Szoliszko születésétől fogva felhőharcoló gránitbérce; mert ha tigris, menten kővé válik, mikor azt látja, hogy „pán Filo“, akinek lelkét huszonnégy medve halála „terheli“, a kedvemért felsapott gidáját hívogató „özsutá“-nak.

Terebélyes törpefenyő tövében „pán Filo“ béget itt mellettem az őzhívó sippal, vagy ahogy Liptóban magyarán mondanák: „blatol.“ (Mert ügyes vadász falevéllal is tudja utánozni az őz siró, hívó, bégető hangját.) Utközben őzhíváson vagyunk. Ez csak pihenő, mert célban is, hegyben is magasabbra törünk. Az alhavas, a bujafüvű hegyi réteg, a morenás irtások, az illatosvirágu lankások és tetők nem pán Filo régiója. Másfélezer méte-

res magasság, ami másnak már pihenő, sőt végcél, neki csak kezdő, kiinduló pont. De azt is elárulom, hogy pán Filo hatvan éven felül van és husz évvel több nyomja a vállát, mint az enyémet. Azaz, hogy az övét ugylátszik ez se nyomja; semmi se nyomja, — pedig még üresnek épen nem mondható hátzszakom is az ő vállán lóg. Ez a híres medvevadász sincs ám más husból gyurva, mint a többi tót. Mert bizony „tót“ az istenadta! Az, de „mégis“ ember, — „sőt“ ember a talpán! A „pán“, az „ur“ czimzés csak úgy ragadt rá a többi született meg czigánybaójtott tót hajtótól, mert hogy nem halina lötyög rajta, hanem holmi kopott polgári gunya, — nem bocskorszagu, mert cipőt visel — megtöri egy kissé a — óh! nem a magyar, hanem — német nyelvet is és nem futott meg a „medved“ elől sem. „Ur“ az, aki felé két tuczat medve tárta ölelő karjait.

Távcsövel kutatom köröskörül a tisztást. Végigsiklik a szemem az alpesi virágokkal teletűzdelt, himes réten. Az emelkedő hegyháton trónoló gránitormok lábáig már csak elvéve akad meg a szemem egy-egy fehér fenyőbokron, vagy girbe-görbeágu terebélyes törpefenyőn. Innen felülről várom a bakot, mert az alattam fekvő hús sűrűségekben a nyári forróságban sok a bogár; ezek elől az őzek a bércek aljába, a henyefenyő alhavasi zónájába húzódnak fel.

Pán Filo béget. Én meg csak a Szoliszko bérceinek alját vizsgálom távcsövemmel.

Megvan! Zöld bokrok mögül kiemelkedő aranyárga karcu testen akad meg a messzelátóm. Legelő őz. A luczfenyő rügyeit és az

áfonya bogyóit csipegeti. Lépegetés közben csalsip hangjára neszel. Megáll. Felegyenesedik. Bak. Erős havasi baköz.

— Elég, pán Filo, — leintem a mükedvelő özsutát, várjuk!

Ismét átölel a végtelen csend... Lélekzelet visszafojtva várunk.

Pán Filo közben folyton rám pislog, mintha valami nagyon furná az oldalát, mintha valamit kérdezni akarna. Csak úgy a szememmel kérdelem, mit akar? Mikor már azt hiszi, hogy a távolban legelő bakot „beugrás“-ra csalni nem tudja, felém hajolva suttogóan kíváncsiaskodik:

— Pán velkomozni is wirklich csernoknyazsnyik?

Már minthogy én csakugyan „garabonczias diák“ vagyok-e?

Alighanem ez is hallott már valamit a hajtóktól „esőhordó“ híremről. Hagyjuk meg szent hitében.

— Az. Ano. Ja, — mondok. Így tán jobban megérti; pedig bizony ments Isten, hogy ezt a remek augusztusi napot és további tervemet valami hamarosan kerekedő zivatar mossa el!

Riadózó bőfőgésre rezzenünk össze és szemrehányóan nézünk egymásra.

— No, pán Filo, ennek ugyan megadtad! Megugrott a bak. Hallom az iramodó szerelmes gavallér erős dobbantását.

Ereszkedünk le a Furkota-patak völgyébe. A keresztül-kasul egymáson heverő kidőlt fenyőszálfák és májmohos sziklatömbök között óvatosan keressük lábunkkal a gidres-gödrös oldalban a keményebb talajt, nehogy valami emberéhes „halálverem“-be lépünk. Cseftünk-

az új esztendővel beállható ex-lex, hogy az utolsó pillanatban az osztrákok nevetessenek a csapdába hullott függetlenségi párt tehetetlenségén? Azt a hadsereget, mely ki akar börtölnötni egy várat s több hónapos börtölnötnés után, közvetlenül a döntő percek előtt, fél-esztendőre való eleséget küld az ellenségnek: az egész világ kinevetné. S a függetlenségi párttól, melynek a törvény betűin kívül nincs más ereje a koronával szemben, mint a kalendárium, mely Ausztriát fenyegeti éhséggel, mégis fölmeri tenni Wekerle, hogy ilyen nevelés, ilyen együgyű csapdába belemegy. Mintha kitelnék ettől a párttól akkora örültség, hogy indemnitást adjon egy tőle idegen kormánynak, holott a maga vezéreinek sem adná meg, mert hiszen sürgősen akarja a külön bank koncesszióját, nehogy kiessék az időből!

Ha tetszik a királynak minden parlamenti megoldás mellőzésével átmeneti kormányt kinevezni, ám keressen magának embert és próbáljon szerencsét. De hogy a függetlenségi párt belemenjen a csapdába s maga állítson a korona rendelkezésére egy átmeneti kormányt, mely a királyi semmiért megadja a nemzeti mindent: azt az örültséget ne merje senkise föltenni a függetlenségi párttól. S ha megtörténne az a képzelenség, hogy a vezérek valami önkivületben vagy hipnotikus álomban elköteleznék magukat valamely átmeneti kormány passzív támogatására, az indemnitásban rejülő hatalmas fegyver letételére: akkor következnek csak el a legkeservesebb ébredés. Mert a vezérek mögött nem állna tábor, indemnitást ez a többség nem ad semmiféle átmeneti kormánynak. Fegyverét el nem dobja. Csapdába nem megy. Kinevetetni nem hagyja magát. Arról ne álmodozzék Wekerle. És senki más sem.

Wlassics.

Budapest, október 14.

Ezt a nevet szeretnénk megőrizni abban a csengő, tiszta és babéros hangzásában, aminővé egy tiszta és babéros közéleti szereplés fényesítette. Ezt a nevet, mely egyenes sugárban mindig fölfelé emelkedett, szeretnénk megkímélni a zuhanástól, a sötétségbe omlástól. Ezt a nevet, melynek a tudomány, a politika s a magyar kultúra világában a legértékesebb hangzása van, szeretnénk kihagyni abból a névsorból, melyet a pillanatnyi politikai bajok vetnek fel nem egészen tiszta mélyükből.

Wlassics! Amióta a kulturtárcza éléről eltávozott, egy perczig sem látszott kisebbnek. Azok közé tartozott, akiknek nagysága nem az állásban van, hanem sulyos egyéniségükben, mely akkor is a magyar élet hullámai fölött tartja őket, ha ki is borultak a hatalom hajójából. Kiváló érték maradt a miniszteri tárcza nélkül is. Kiváló értéke juttatta szerephez a nemzeti ellentállás idejében. S ezt a kiváló értéket jutalmazták, mikor a közigazgatási bíróság élére állították. S az a név, mely fogalomná lett, nem érdemelné meg, hogy kétes vagy nem is kétes politikai szereplés révén értékét veszítse, kiszoruljon a nemzeti értékek forgalmából.

Ha Wekerlének, aki a közigazgatási bíróság éléről került a miniszterelnöki székbe, helyéről távozván, eszébe jutott, hogy utódjául szintén a közigazgatási bíróság éléről hívja el Wlassicsot: ez megérthető. De ha Wlassicsnak, mert Wekerle annak idején megítélte, az a gondolata támadna, hogy engedjen a hívásnak s a mai viszonyok dacára vállalja a kormányelnökséget: akkor meg kellene mondanunk, hogy más volt Wekerle ideje s más a mai. Akkor Wekerle a megbékélt korona és nemzet hívására jött, tehát emelkedett. De most Wlassicsnak a korona és nemzet harczában, a nemzeti aspirációk elfojtására kellene jönnie, tehát az ő multjához képest sülyedne. Pedig Wlassics nem elég közömbös érték, hogy az ő sülyedése a nemzetnek ne

fájjon, az ő örök elvesztése a nemzet elszegényedését ne jelentené.

Mert azzal tisztában kell lennie az olyan kaliberű embernek, mint Wlassics, hogy ezt a lépését soha jóvá nem tehetné. Ime, kulat hónapok óta a korona és nem tud félig-meddig posszibilis embert sem találni, aki vállalná azt az odiosus szerepet, melyet neki szánának. Nincs magyar ember, aki valamire taksálná a maga nevét s rendelkezésére állna a koronának a nemzet ellen. S amire senki sem vállalkozik a komoly és önérzetes magyar politikusok közül: az a szerep csá-bíthatná Wlassicsot? Ha minden valamirevaló politikus átérzi, hogy nem lehet rosszabb hazafi azoknál a nemzeti vezéreknél, akik gazdasági vagy közjogi engedmények nélkül nem akarnak vállalkozni a kormányra: akkor éppen Wlassics feledkeznek meg saját szép multjáról, a saját neve iránt való tiszteltől? Ha még a harmad- és negyedrangú politikai muzsikusok is röstellik, hogy az ő nevékhöz fűződjék a nemzeti aspirációk letétele s az osztrák gőg diadalmaszkodásának emléke: akkor egy Wlassics taksálná magát kevesebbre a koczamuzsikusoknál is?

Akit a korona most a nemzet ellenére emberétül fogad, az a legszerencsétlenebb szerepet vállalja. Ő lesz az oka, hogy kiesünk az időből s nem kaphatunk koncessziókat sem gazdasági, sem katonai téren. Ő lesz az oka, hogy Ausztria kinevetheti a külön bank osztrámlóit, de kinevetheti a katonai vívmányok követelőit is. Ő lesz az oka, hogy meggyülemlik a keserűség a nemzet lelkében, amiből előbb vagy utóbb a koronának is csak keserűségei származhatnak megint. S ő lesz az, akit lelkéből számkivet a magyar nemzet, mert hűtellen volt s akit hálátlanul eldob a korona, mert nem tudott használni. Csak olyan kétségbeesett exisztencia vállalhatja ezt a szerepet, akinek nincsen vesztési valója s aki senkije sem volt a nemzetnek, tehát elvesztése sem fájhat. És Wlassics ilyennek taksálná magát? Wlassics el hagyja magát vakítani egy pillanatnyi dicsőség villámától, holott utána be kellene zuhannia a sötétségbe, a feledésbe?

botlunk a hepehupás irtás meztelen fenyőöknjei közt, melyek fehérén meredeznek a virágos tetőkön, mint megannyi pudvásodó, korhadt fejfa a „mult“ nagy temetőjében. Óriási granit obeliszek, egy darab irdatlan sziklatömbből vésett mauzóleumok emelkednek a szegényes fejfák fölött. Valamikor, évezredek előtt a jégár hordta, görgette le ezeket a csipkés hegyromokról letöredezett csucsokat.

Apró, lopva szivárgó vizerek hálózák be a hegyoldalt. Lépéseink alatt szortyog a mohos, ruganyos talaj, mely a bércek hóolvadásaiból támadt vadvizeket, mint a szivacs felszivja és a lapályos tetők mélyedéseiben megüledett tavakba gyűjti össze.

Ahogy az alhavasról leereszkedünk magasbaboruló luczfenyő szálerdő állja el utunkat. Ez a „véderdő“. Homályos mélysége hűvösen fogad magába. Az erdőn túl, a selymes-füvű tisztásról már lelátunk a Furkota völgyébe. Le, a színes szalagokkal kivarrott Vág-völgyéig és fel az Osztri és Szoliszko egymásbaforró bércei által bezárt Furkota-völgy torkába.

Itt megállok.

Olvadt aranyban fürdik az egész tájék. Aranyeső hull a fenyvesborította hegyhátak ezerárnyalatu zöldjére, melynek kékfekete mélységei és világos foltjai a rendkívüli tiszta, nagyiávlatu levegőben feltűnő plasztikussá teszik az egész tájképet. Az Osztri és Szoliszko opálos granitfalai óriások megvívhatatlan váraiként ülnek a hegytetőkön. Az ormok csipkés párkányára arany taréjt ver a napsütés. Aranyzöld tisztásokon és ezüstszürke granit-tömbök között megolvadt gyémánt-patakok sziporkáznak.

Itt ragyogó színekben tobzódik, lüktet, él, kaczag minden.

Sötét fenyves mélyéből andalító zene hangját lopja felém a langyos fuvalom. Tündérujjak pengetik a beszűrődő napsugár arany hurjait. Dehogy is! A Csorbai-tó idepirosuló nagyszőlődjéből hangzik fel a zene. Mulatnak. Hej, de vigan is vannak ott bent mindannyian! Pedig dehogy! Szegény Klimó, a bérlő, talán magának huzatja nagy szomorúságában, mert-hogy érdemtellenül mellőzték az idén ezt az istenáldotta szépségű tengerszemet.

Vékonyan kigyózdó füst emelkedik a völgyből, fel-fel a tiszta levegőbe, melynek azurkékségével egybefoly. Ritkás fenyves szélében áldozati tüzet gyújtottak talán valami elmaradt fáltosok. Apró alakok mozognak a tűz körül, mely fel-fellobban, mikor illatos renyőgallyakat dobnak a hamvadó parázsra.

Ezek engem várnak. Ez a „kompania“.

Hazslinszky Géza barátom, — a szekszárdi törvényszék érdemes elnöke. — fenyőgally helyett bizonyára egy pár „kutyafáját“ — ez a kedvencz szavajárása — dobott a tüzre, attól lobog és duruzsol olyan vigan. Szokol Gyula barátom, a vázseczi sült tótok szinmagyar jegyzője, az én régi vadászczimborám meg már látom is, hogy milyen készséggel készíti számunkra a nagy ut előtt a harapnivalót.

Itt vagyok. Mehetünk tovább. Fel a Furkota völgyébe. Fel a magasba, a havasok tövébe; szivszakasztó sziklákat, bérceket mászni, diadalmas zsákmány: egy „zergekampó“ után!

Megindul a kompania. — Elől a vezető: pán Filó és Uhorsán Brezina Miso, régi is-

merősünk, a „Pri-Sztudni“ völgyi vadőr. Ez lesz az előőr. Ő fogja a legnagyobb vargabetűt csinálni, amennyiben ő fog az Osztri éles gerinczén végigsétálni, utközben felvervén a „Sedilko Zavrani“-t, a zergetyánás előhegyet. Valóban a csodával határos, milyen für-gén és mégis biztosan ugrál szédületes magasságban csipkés oromról-oromra ez a zömök, csupaizom, csámpás kis ember. Nyomában is, — meg a Szoliszko gerinczére is, — két-három hajtó indul. Mert a zergehajítás onnan felülről lefelé a völgy teknőjének tart.

Mélyen nyulik be előttünk az Osztri és Szoliszko közé ékelt, enyhén emelkedő, omladékos „Furkota-völgy“, melyet magas, amiteátrumszerű hegypárhány és bércezető zár be.

Ott, a természet legszebb arénájának közepén, a „Wahlenbergi-tavak“ alatt lesz az én „állásom“. Ott várom a zergét. Igaz ugyan, hogy arénának — „porondnak“ — nevezni az emeletesház nagyságu gránittömbökkel hasított völgyfenéket — kissé merész nagyítás.

Egy darabon a Furkota-patak folyásának ellenében, földönkuszó törpefenyők egymásba fonódott embermagasságu szövevénye között vergődünk keresztül uttalan-uton. Majd eltűnik a görgeteg köveken mohos sziklák között habzó hegyipatak is és már csak az egymásra omlott gránittömbök alól halljuk feltörő mormoló zugását. Az egész völgy olyan, mintha óriások hatalmas várainak omladéka lenne. Rombadölt természeti csodák még csodásabb sok ezeréves emlékei. Kövön kő ország, melyben ha nem hallanám itt-ott a „havasi murmutér“ jelző fűtyülését, azt hinném, hogy körülünk más nem él. Amint a sziklák közt a humus fogytával a törpefenyő is elmaradt,

Nem hiszük és nem akarjuk elhinni. Látjuk és halljuk, hogy kísértők járnak körülöttes le szeretnék venni a lábairól, mert úgy érzik, hogy a Wlassics becsületes és tiszta nevével a jóhiszemű tömegeket meg lehetne téveszteni. De nem hiszük és nem akarjuk elhinni, hogy Wlassics maga nem látná tisztán, milyen méltatlan szerepre akarnák felhasználni. És nem akarjuk elhinni, hogy Wlassics ne tudna ellentállani az ilyen kísértésnek, melynek eredményessége a Wlassics-név megőrlését jelentené. Azt akarjuk remélni, hogy ez a csuf epizód szétfoszlik, mint a nyáresti köd. Mert a Wlassics-nevet szeretnénk megőrizni abban a csengő, tiszta és babéros hangzásában, aminővé egy tiszta és babéros közéleti szereplés fényesítette.

Budapest, október 14.

Az alkotmánypart értekezlete. Az alkotmánypart hétfőn, e hó 18-án este 7 órakor értekezletet tart. Az értekezlet tárgya a földadóbizottság alkotmányparti tagjainak kijelölése.

Az országgyűlési szerb radikális part. Musicki Dóme, Lissavac Mladen, Mrksics Jása és Manojlovics János országgyűlési képviselők és Kraszojevic György, akik tudvalevően tegnap a nemzeti klubból kiléptek, ma a képviselőház ülése után felkeresték Justh Gyula képviselőházi elnököt és bejelentették, hogy külön pártklubban tömörülnek. A párt gazdasági és közjogi kérdésekben a függetlenségi part programjának alapján áll, egyéb kérdésekben pedig saját programját követi.

A debreczeni bankgyűlés. A debreczeni és hajdumegyei függetlenségi és 48-as partok együttesen nagy buzgalommal végzik a debreczeni nagy népgyűlés előkészítésének munkálatait, ahol tíz megye függetlenségi partjai gyűlnek össze a nemzeti bank és a gazdasági függetlenség mellett állásfoglalásra. A debreczeni népgyűlés október 31-én lesz. A rendezést végző debreczeni és hajdumegyei partok meghívják a népgyűlésre a tíz megye területén lévő kerületeket képviselő összes függetlenségi képviselőket. Tegnap Budapesten jártak a debreczeni és hajdumegyei partok kiküldöttei, kik a debreczeni és hajdumegyei országgyűlési képviselőkkel együttesen tisztelték a nemzeti bank vezérharcosainál s őket a népgyűlésre meghívták. Megígérték részvételüket: Holló Lajos és gróf Batthyány Tivadar is. Rend-

nincs többé más növényzet, mint néhány kis-kosbor, bajuszvirág, havasi gyopár, moha és zuzmó-féle.

Halál országa, zord holdbeli táj ez.

Szürkészöld mohával kivert hideg gránit-tömbök közt egyszerre szürkének látom az egész világot. Lelkemnek legszínesebb képei is szürkére fakulnak. Szürke ebben a halál-völgyben minden. Igaz, hogy itt a „minden” is csak esőmosta, viharverte gránit, melynek színárnyalata is alig van és más szint csak a fénytől és árnyéktól, a napfény színhatásaitól és a vonuló felhőktől kap kölcsön. Erdőnek-mezőnek, mind-egyiknek megvan minden évszakban a maga változatos színpompája s minden színének ezer árnyalata, de a Tátra gránitbérczei közelről csak szürkék.

S most beleszorultam ebbe a szürke világba, mely olyan, mint egy azurkék kristályburával leborított, óriási, oxidáltcukor tartó, telisdetele vágott cukorral. Bezzeg a cukortartóba szorult pákosztos légy legalább addig jól érzi magát, amíg jóllakik.

Szívemen érzem az egetstromló bércek óriási tömegének nyomását. Érzem, hogyan leszek lépésről-lépésre kisebb a főlem tornyosuló hegyóriások sűrűletes falai tövében. Minél jobban közeledem, annál magasabbra nőnek. Gyula barátom északra, a „Furkóta-csucs” felé mutat. Ezzel hamar megmagyarázza az én szürke gondolataimnak az okát. A völgyben már elfogyott a verőfény.

Szürke lesz csakhamar az ég azurja is.

Az Osztri gerince mögül piszkosszürke felhő emelkedik s még gondolkodásnyi időnk sincs, hogy: mit tegyünk, máris tallérnyi cseppekben kezd az eső hullani.

kívül rokonszenvesen fogadta a küldötteket Justh Gyula a képviselőház elnöke is. Bejelentették a küldöttek a népgyűlés megtartását Kossuth Ferencznek, a függetlenségi part vezérének is, ki a bejelentést helyeslőleg vette tudomásul. A népgyűlés előkészítő bizottsága felhívást bocsátott ki, melyet a 10 megye összes függetlenségi partjainak és köreinek megküldöttek, s melyet a megyék országgyűlési képviselőihez intézett meghívás mellett a képviselőkkel is közölték.

Wlassics az előtérben.

— Tárgyalások egy átmeneti kormányról. —

Wekerle bécsi utja.

Budapest, október 14.

Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke, ma délben a legnagyobb nyilvánosság mellett megjelent a képviselőházban és ott a kormány vezető tagjaival, Wekerlével, Kossuthal, Andrássyval és Apponyival tárgyalt közel másfél óráig. A válságról és az abból való kibontakozásról folyt a tanácskozás, amely után publikussá lett, hogy valami újabb átmeneti kormány alakításának tervéről van szó, s hogy az osztrák halogató politika ismét helyet kér a magyar ügyek intézésénél. Ezek a tárgyalások, amelyekről alább részletes jelentéseket adunk, még nem fejeződtek be, s ez az oka annak, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök még nem állapíthatta meg, hogy mikor utazik Bécsbe a királyhoz. A helyzet egyelőre az, hogy az átmeneti kormány tervét a nyilvánosságra hozták és a közvélemény megnyilvánulását várják. Addig Wlassics a visszautasítás álláspontján van, de hajlandó lesz vállalkozni, ha a tervet a többség elfogadja. Erre nézve azonban már most meggyőződhetett arról, hogy a függetlenségi part nem ül föl Wekerle furfangjának és nem megy bele a csapdába. A függetlenségi pártkörben már ma este egészen határozottan kijelentették, hogy csak teljes és tiszta megoldást fogadnak el és nem engedik, hogy ilyen kísérletezésekkel eltöltésük azt az időt, amely az önálló nemzeti bank fölállítására szükséges. A képviselőház egyelőre keddig elnapolta üléseit, de akkor, ha

addig nem jön létre olyan kibontakozás, amely programjának megfelel, erélyes lépésre határozza el magát.

Részletes jelentéseink itt következnek:

A miniszterek tanácskozása.

A kormány tagjai ma is ott voltak a képviselőházban és sűrűn tanácskoztak egymással. Wekerle Sándor miniszterelnök Kossuth Ferenczcel, majd Andrássy Gyula gróffal és Návay Lajossal konferált, Kossuth viszont Apponyival, Hoitsy Pállal és a bankcsoport főembereivel konferált. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a társalgóban Josipovich Géza horvát miniszterrel, Nagy Ferencz-czel és Mezössy Béla államtitkárral tárgyalt.

Wlassics Gyula tárgyalásai.

Wlassics Gyula volt kultuszminiszter, a közigazgatási bíróság elnöke, ma délben megjelent a képviselőházban s a miniszterelnöki fogadószobában fölkereste Wekerle Sándort. A két politikus hosszasan tárgyalt egymással s a tanácskozásba Andrássy Gyula grófot, Apponyi Albert grófot és Kossuth Ferenczet is bevonták. Nagy érdeklődéssel találgatták a Házban, mi lehet ennek a tanácskozásnak a jelentősége? Mindenféle kombinációk merültek föl. Egy verzió szerint speciális közigazgatási esetről folyt a tárgyalás, más fölfogás pedig a lehető nemzeti ellentállással hozta kapcsolatba a közigazgatási bíróság elnökének tárgyalását a partok vezérével. Az a hír is fölmerült, hogy Wlassics a válság megoldása körül folyó tanácskozásokban a közvetítő szerepet játssza, amit azzal bizonyítottak, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap másfél óras látogatást tett Wlassics Gyula lakásán s az a bizonyosság, hogy Wlassics Gyula ma reggel kilencz órakor is benn volt a Házban s miután rövid ideig tárgyalt Wekerlével, eltávozott, a folyosón elterjedt hírek szerint a Budapest tartózkodó gróf Tisza István lakására. Másfél óránál tovább tartott a tanácskozás a miniszterelnök szobájában. Távozáskor Wlassics az újságíróknak, akik kérdésekkel ostromolták, azt mondta:

— A válságról tanácskoztunk, de többet nem mondhatok.

— No garabonciás, itt a zivatarod!

Siettet állásomra. Mert ha megzendül az ég, ha a mulatságba az ég is beleszól, akkor szoknek a hajtók elől a zergék, nekünk pedig ugyancsak lesz nemulass!

Itt állok az amfiteátrum közepén, a küzdőtér porondján. Fogyó reménnyel várom állásomra a kérés szerencsét.

Sötét árnyékok suhannak végig az ezüstszürke gránitfalakon.

Megdördül az ég . . . Belekékülnek a bércek, mintha a völgybe lehulló felhőgomolyból kék tinta ömlenék és folyna szét rovátkás, szakadékos oldalakon. A völgy szája még nap-sütötte, verőfényes tájra bámul, de a völgy torka már sötét, mintha leszállt volna belé a nyirkos este.

Szomoruan, minden reményről lemondva látom, hogyan szoknek már a zergék visszafelé az Osztri gerinczén. Fel, fel a magasba, golyóval is elérhetetlen távolságban. Itt hát ma nem fog a puszta szólni. De annál inkább megszólal a haragos ég.

A gránitormok éles taraja beleakad a keresztülbukó sötét felhőbe s hosszában felhasítja a méreggel, tűzzel, vízzel teli dagadó tömlőt. Vakító tűzpartak sisterék, végig a meredek bércefalon; nyomában omlik a szikla; óriási parittyakövek — szikrázó gránitszilánkok — röpködnek szerteszét. A pokoli fényhatás után még pokolibb sötétségbe süllyed a völgy.

Fekete felhő ereszkedik le a völgybe. Valami kopogni, pattogni kezd a sziklatömbökön! Hohó! ennek már fele sem tréfa: kopog a fejemen, a kezemen is.

Jég esik.

Az első villámcsapást valami irtóztató füttyülő, recsegő, ropogó, sziklarepesztő mennydörgés követi, melyet dühösen vagdosnak egymáshoz a völgy kőbörtönének megremgő falai. A gránittömbök zengenek, zúgnak, csengenek, bömbölnek, mintha megannyi nagyharang volna. Az égiháború méregfoga kegyetlenül marcangolja a bércek gerinczét. Villámokból fonott lángostorok hasogatják, korbácsolják a szirtoldalakat. Egy, kettő, három, tíz-husz . . . már nem is számlálom, hisz' úgy potyog körülöttem a siető istennyila, mintha villámeső hullana, aminek még a szagát is érzem. Egy-egy másodpercze a villám villanására pokolképes fényben villódzik a völgy s csak ilyenkor látom, hogy a mogyorónagságu jég már vastagon fedi a talajt és megtölti a sziklák hézagait.

Kíméletlenül paskol a rémes zugással, süvitéssel, minden villámcsapás után ujult erővel szakadó jégeső. Mikor néha kissé megpihen minden sziklahasadékból ezer veszett vadállás rémes hangján füttyül, ordít, bömböl az orkán Tép, rángat a vihar; a velőfagyasztó szél még víztől csapzott ruhámat is le akarja borotválni csontig fagyos testemről. Nekifeszitem csurony viz hátamat a vihar, de így is alig vagyok képes magamat fedetlen helyzetemben egy állóhelyemben fentartani. Istenítélet vonul el felettem.

Ilyen a „zergévadászat” a Furkóta-völgyben, mikor az ég is beleszól!

Az orkán kitomboitja magát. Elfáradt. Világosodik az idő. Csak a felhőkergető szél süvi és a szirthatadékok fagyos lehelete borzoga még kegyetlenül. Ráz a hideg. Nincs raj-

Wlassics Gyulának ez a kijelentése árulta el a tárgyalásoknak célját s nyomban utána elterjedt az a hír, hogy a pártvezérek napok óta már ismételtan tanácskoztak a közgazgatási bíróság elnökével s e tárgyalásokban rövid, átmeneti természetű kormány alakításáról volt szó, Wlassics Gyulával az élén. Az alakítandó kormány nem volna parlamenten kívüli színezetű, sőt erre vonatkozólag Wlassics azt mondotta:

— Extraparlamentáris kormányzástól az én nevémmel kapcsolatban szó sem lehet.

Később az is kiszivárgott, hogy a tervbe vett új kormány bemutatkoznék a képviselőházban s megszabott föladatainak teljesítésében a parlamentre támaszkodnék, amelytől indemnitást is kérne. És az volna ennek a kormánynak tulajdonképpeni föladata, hogy közvetítse a pártok között egyfelől és a királlyal másfelől a válság végleges megoldását. A tárgyalás azonban még nem vezetett eredményre, mert Wlassics Gyula vonakodik ekképpen kezébe venni a válság bonyolult csomóját.

Ma este a „Pol. Ért.” egyik munkatársa előtt Wlassics Gyula ki is jelentette, hogy a délelőtti képviselőházi tárgyalások a válság megoldásának kérdésével álltak összefüggésben és e tárgyalások folyamán tényleg felkérték egy átmeneti kabinet alakítására, ő azonban kijelentette, hogy a fennforgó körülményekre való tekintettel arra nem vállalkozhatik.

Másfelől azonban a „Bud. Tud.” azt jelenti, hogy Wlassics tanácskozásai ma nem fejeződtek be, hanem holnap, sőt talán még holnapután is, folytatódni fognak.

Wlassics missziója.

Wlassics Gyula missziójáról kitűnően informált helyről, ahol a kormány intenczióit épp oly jól ismerik, mint Wlassics Gyula álláspontját, a következő információt kaptuk:

— Wekerle Sándor miniszterelnök mult pénteki audienciáján a király ismét egész határozottan kifejezte azt a kívánságát, hogy a kormány maradjon meg a helyén és hajtsa végre teljesen a paktumot. Amikor aztán Wekerle kifejtette, hogy a mostani kö-

tam fillérnyi száraz ruha sem. Nem „vizálló”, hanem „vizben álló” most az én híres „avatott” öltözetem is.

Havas hegyormok emelkednek fel a nyirkos völgyből és sötét hegyek sülyednek, omlanak le a mélységbe. Felkerekedik az egész világ. Forog körülöttem az egész világ. Csálóka kép. Csak a ködfelhőket ragadja fel magával a szél és foszlányokra tépve dobálja szerteszét a csipkés hegyormokra. Mintha mindegyiknek megfájdult volna a feje az éghőborútól, melengető ködturbánt kötnek homlokukra. Szirtkőpenyűk ránczaiban felcsillan az éghőboru maradványa: a szüzhő.

Rohanást sietnek a ködfelhők és gőzölgő párázattal töltik meg alattam a völgyeket. Most már lent, az örökzöld fenyvesek között szürke a világ; míg itt fent, a meghasadt futó felhőkön át-áttörő aranyos napsugár már fényes foltokat fest a megmosdatott sziporkázó szirtfalakra.

Apró pontok mozognak az Osztri meredek oldalában. Szédületes gyorsasággal ereszkedik le valaki a gerinczről. Ez Uhoresan lesz. Nem sodorja őt le semmiféle orkán, jégvihar. A másik meg pán Filo, aki a vihar közben fölöttem helyezkedett el jó néhány százméternyire, hogy onnan tartson szemmel.

Mindaketten csodálkoznak is, megelégedettek is, hogy engem még itt találnak állásomon.

De pán Filo meg nem állja, hogy meg ne jegyezze:

Pán velkomozsni is wirklich csernoknyazsnyik!

No, ennek nagyon örülök, de most már magam is elhiszem.

rülmények között nemzeti engedmények nélkül nem maradhat meg az ügyek élén, a király haragosan azt felelte, hogy ebben az esetben pedig inkább rögtön felmenti a kormányt és helyébe katonai kabinetet küld ki, amely aztán rendet fog csinálni. Wekerle ekkor azt az előterjesztést tette, hogy mielőtt ezzel kísérletezik a király, engedje meg nekik, hogy ők ajánljanak új kormányt. Ehhez a király megadta hozzájárulását, s ez volt az alapja azoknak a tárgyalásoknak, amelyeket mostanában folytattak a kormány tagjai. Előbb gróf Csáky Albint próbálták megnyerni ennek a tervnek, majd gróf Dessewffy Auréllal kísérleteztek, aztán Láng Lajosnál igyekeztek célját érni, most pedig Wlassics Gyula áll az előtérben. A Wekerle-kormány azon az alapon próbál utódot keresni, hogy az utána következő kabinet határozottan tárgyaló-kormány legyen, amelynek egyedüli feladata a pártok között a tárgyalásokat folytatni abból a célból, hogy ezeknek eredményeképpen kialakuljon az az új kormányképes többség, amelynek csíráját már a mostani kormány keltette életre. Daczára azonban ennek az egyetlen, bár nagyon absztrakt feladatnak, a kormány még is parlamenti ellenőrzés alá helyezné magát és a parlamentáris felelősség tudatát azal dokumentálná, hogy indemnitást kérne a törvényhozástól. Erre az indemnítésre már azért is szüksége lesz, hogy így a tárgyalásra elég idő álljon rendelkezésre. Ezt a tervet még három nap előtt ismertették meg Wlassics Gyulával, mint akinek személyében garanciát láttak arra nézve is, hogy misszióját valóban a megállapodás értelmében töltené be, s hogy a kormányzati hatalmat nem használná föl törvényellenes cselekedetekre. Wlassics Gyula azonban egyelőre nem hajlandó ezt a missziót vállalni, amely ellen ugy szubjektív, mint objektív kifogásai vannak. Személyi szempontból nem akarja magát és nevét egy ilyen vállalkozáshoz odaadni. Neki ugyani szintén az az álláspontja, ami Láng Lajosnak volt, aki azt mondta, hogy neki fiai vannak s nem akarja, hogy azoknak egyszer a szemére vethessék, hogy az apjuk darabont miniszter volt. Tárgyi tekintetben Wlassicsnak az a felfogása, hogy a parlamenti felelősség elve az ilyen kormányalakításnál nem domborodik ki kellően, amire pedig nálunk nagyon kell vigyázni, mert a parlament folytonos elnapolása még az indemnítés megszavazása után is olyan látszatot ad, hogy a kormány kivonni igyekszik magát a parlament ellenőrzése alól. Wlassics Gyulának ez az állásfoglalása azonban csak a nagy nyilvánosságnak van szánva. A tényleges megállapodás az, hogy publikálják a tervet és azt hirdelve, hogy Wlassics nem fogadja el az ajánlatot, megvárják, hogy miképpen viselkedik a politikai világ az eszmével szemben. Ha aztán azt tapasztalják, hogy ezt a megoldási módot elfogadják, vagy legalább is a többség nem utasítja vissza és nem mondja az új kormányra, hogy darabont, Wlassics hajlandó lesz állásfoglalását megváltoztatni. Ez holnap ki fog derülni, mert ha a holnapi lapok nem nyilatkoznak igen élesen ellene és a pártkörökben nem támadják, akkor mégis Wlassics lesz a miniszterelnök.

Andrássy Wlassicsról.

Az alkotmánypárt körhelyiségeiben ma este is számosan jelentek meg. Ott volt Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, a párt ve-

zére, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, gróf Hadik János, Szerényi József és Bolgár Ferenc államtitkárok, Nagy Ferenc, a párt másodelnöke és még számosan. A pártban élénken megbeszéltek a politikai helyzetet s ennek kapcsán szóba kerültek a Wlassics Gyulával folytatott tárgyalások is. Eről a kérdésről igen nevezetes kijelentéseket tett gróf Andrássy Gyula, aki körülbelül a következőket mondta:

— A mostani helyzetben az egyetlen képzelhető megoldási mód egy olyan átmeneti kormány alakítása, amely a parlament ellenőrzése alá helyezve önmagát, a kibontakozási tárgyalások tovább folytatására és befejezésére vállalkozik. A mostani kormány teljesen képtelen erre. A pártok előtt annyira nincs már tekintélye, hogy a többség nem csak a kormányt, de saját pártvezérét is leszavazza, s csak véletlenül mult, hogy eddig csak alárendelt jelentőségű kérdésekben. A mai kormány tagjai azonkívül nem is hajlandók helyükön maradni, csak olyan feltételek mellett, amelyeket a bécsi hatalmi körök ez időszerint nem hajlandók teljesíteni. Tehát szükség van egy olyan átmeneti kabinetre, amelynek van elég ideje arra, hogy Bécsset meggyőzze arról, hogy nem kap olyan kormányt amely a nemzet jogos kívánságainak teljesítése nélkül volna hajlandó átvenni az ügyeket. A Wlassics-kombináció tehát mindenképpen helyes dolog, amelytől remélni lehet, hogy célra vezet ő lesz.

A párt tagjai igen nagy érdeklődéssel hallgatták a pártvezér nyilatkozatát, s azt egész terjedelmében magukévá tették.

A függetlenségi párt Wlassics ellen.

A függetlenségi párton érthető okokból a leghatározottabban ellene vannak ennek a legújabb Wlassics-féle átmeneti megoldási módnak. Ma este a pártkörben igen világosan meg lehetett állapítani, hogy a parlament legnagyobb pártja egyáltalában nem hajlandó a válságnak semmiféle további elposványosítását sem eltűrni. Justh Gyula, aki ma este tornyai birtokára utazott, a leghatározottabban megmondta, hogy a jövő héten dülőre kell vinni a már végtelennek látszó válságot, a Wlassics-féle kibontakozási terv azonban éppen ellenkezőleg állandósítja a krízist. Azután pedig — s erre ma este igen nyomatékosan utaltak a pártkörben — ezzel az örökös huza-vonával annyira elfogy az idő, hogy végül is lehetetlen lesz az önálló magyar jegybank jóváhagyására komolyan beszélni. Ebbe a csapdába nem hajlandó a függetlenségi párt belemenni, amint nem hajlandó ezt az átmeneti kabinetet elfogadni már azért sem, mert ennek tulajdonképpeni célja egy hatvanhetes többség szerzése. A függetlenségi párt csak olyan kibontakozási módot fogad el, amely lehetővé teszi a gazdasági önállóság megteremtését.

A kulisszák mögül.

Abszolút megbízható forrásból értesülünk, hogy a Tisza István és gróf Andrássy Gyula kibéküléséről szóló hír csak annyiban felel meg a valóságnak, hogy ebben az irányban tárgyalások folynak, azonban perfekt megegyezésről eddig beszélni nem lehet.

Az a szikla, amelyen a megegyezés idáig hajótörést szenvedett: Tisza Istvánnak az a megmászhatatlan kívánsága, hogy Andrássy választójogi reformjával junktimban a házszabályok végleges revízióját is megalkassák. Már pedig azt mindenki érzi, hogy amikor a koalíció a házszabályok szigorítását még önmagának is csak ideiglenesen adta meg és kivette a szigorított házszabályok hatálya alól mindazokat a kérdéseket, amelyek Ausztriát is érdeklik, amint-

hogy kivette a katonai kérdéseket és a delegációs határozatokat — teljes lehetetlenség az, hogy a házszabályok revíziója kardinális pontja legyen annak a programnak, amelynek alapján többség volna toborzandó. Minthogy pedig ezen a kérdésen Andrassy és Tisza meg egyezése megfeneklett, előtérbe nyomult annak a szüksége, hogy a lemondott kormány egy átmeneti kormány kinevezése iránt tegyen előterjesztést.

Ennek az átmeneti kormány a megtalálása iránt folynak az utolsó napokban a tárgyalások. Ezért tárgyalt Wekerle tegnapi Dessewffy Auréllal és Láng Lajossal és ma Wlassics-csal. Azonban mind a három kombinációba vett politikus kijelentette, hogy parlamenten kívüli kormány alakítására nem hajlandó. Az átmeneti kormány vállalásának sine qua nonja gyanánt azt állítják oda, hogy az összes pártok passzív támogatása iránt garanciát kapjanak. Ebben az esetben indemnitást kérnének és el volna kerülhető az ex-lex, időközben pedig a pártok vagy megegyezésre jutnának a koronával, vagy ha ez a megegyezés addig sem sikerülne, a király legalább nem volna kénytelen ex-lexben feloszlatni a Házat, hanem tavaszszal jönne a harci kabinet, amelyek az új választásokat rendezné.

Legujabban és leghosszabban Wlassics Gyulával folynak ezek a tárgyalások. Az a körülmény, hogy ezekben a tárgyalásokban az összes pártok vezérei részt vettek, igazolja, hogy Wlassics csak az összes pártok passzív támogatása mellett vállalta kormányalakítást, de igazolja egyszersmind azt is, hogy a pártok vezéreiből az erre való hajlandóság nem hiányzik egészen. Információink szerint a tárgyalások eddig még konkrét eredményre nem vezettek, de meg sem hiúsultak. Wekerle bécsi utazása azonban minden esetre halasztást szenved addig, amíg az átmeneti kormányelnöknek személye iránt a megállapodás létre nem jött.

Andrassy és Kossuth Justháln.

Andrassy Gyula gróf és Kossuth Ferencz ma délelőtt tizedfél órakor fölkereste a képviselőház elnöki szobájában Justh Gyulát, hogy vele a képviselőház munkarendjéről tanácskozzék. A folyosón az a hír terjedt el, hogy a két miniszter arra igyekezett rábírni a Ház elnökét, hogy egyezzen bele a képviselőház üléseinek bizonytalan időre való elnapolásába. Justh Gyula azonban kimondott elhatározását nem másította meg és nem egyezett bele a válság elnapolásába. A tanácskozás befejezte után Justh Gyula a folyosóra ment és hűvel közölte, hogy a keddi ülés napirendjéről tárgyalt Andrassival és Kossuthal s beleegyezett abba, hogy a Széll Kálmán összeférhetlenségi ügyében ítélkező zsüri kisorsolását a keddi ülés napirendjéről elhalasztják. A házszabály ugyanis jogot ad Széll Kálmánnak arra, hogy ügyének tárgyalásán jelen lehessen, ez azonban most gyöngékedése miatt nem volna lehetséges. A Háznak azért kedden mégis lesz ülése: a földadóbizottság tagjait fogják megválasztani. Justh Gyula később ilyen értelemben tett előterjesztést a Háznak s az hozzá is járult javaslatához. A Ház jövő heti üléseinek kérdése függőben maradt.

Barabás Béla nyilatkozata.

A képviselőház folyosóján a szünet alatt az egyik vitaközös csoport közepében Barabás Béla így nyilatkozott:

— Nézetem szerint, minden népszerűség nélkül bele lehetne kezdeni az általános választói jogról szóló törvényjavaslat tárgyalásába. Három hónap alatt elvégeznék. Ezzel az önálló magyar jegybank ügye sem szenvedne kárt.

Hogyne, — vetette közbe valaki a vitaközösök közül — a választói jogot Bécs szives engedélyével letárgyalhatjuk, de a bankbizottság jelentését

hagyjuk jobb időre! Ebbe a párt nem fog bele-menni.

Láng czáfol.

Félhivatalosan jelentik: Szemben a lapokban megjelent híresztelésekkel, amelyek néhány nap óta Láng Lajos személyét egy kibontakozási akcióval hozzák kapcsolatba, a Magyar Távirati Iroda illetékes információ alapján jelenti, hogy ez teljesen alaptalan kombináció, miután Láng Lajos pillanatig sem gondolt arra, hogy az adott körülmények között tartózkodó álláspontját felhagyja.

Ez a kommuniké Láng Lajos részéről bizonyára födi a teljes valóságot, de az is bizonyos, hogy Wekerle részéről meg volt a hajlandóság arra, hogy belőle miniszterelnököt csináljon.

Kristóffy Bécsben.

Oszták lapok ma hírül adták, hogy Kristóffy József Bécsben tartózkodik. A magyarellenes lapok egyértelműleg arról a nagy hivatásról irnak, amely a magyarországi válságban a volt darabontminiszterre vár. A képviselőházba ma az a jelentés érkezett Bécsből, hogy Kristóffy királyi kihallgatást kíván kieszközölni a maga számára s bécsi protektorai mindent elkövetnek, hogy a felség elé jusson.

Kossuth a gazdasági önállóságról.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, október 14.

Lázár Pálnak az osztrák harci tarifák ellen való védekezés tárgyában előterjesztett indítványa kapcsán Kossuth Ferencz igen nevezetes kijelentéseket tett a gazdasági önállóságról. Lázár Pál ugyanis indítványának megokolásakor tüzetesen kimutatta, hogy milyen óriási erőfeszítéssel igyekeznek az osztrákok minden magyar érdeket elnyomni, Kossuth Ferencz pedig éppen ezekre az osztrák támadásokra utalva azt mondta, hogy ezek bizonyítják legjobban, mennyire szüksége van az országnak a gazdasági önállóságra. Perczekig tartott az a tomboló tetszés, amely a függetlenségi párt vezérének a miniszteri székéből elhangzott eme kijelentését fogadta. És a tüntetés még egyszer megismétlődött, amikor Kossuth azzal fejezte be rövid felszólalását, hogy csak folytassák az osztrákok támadásait, ha azt akarják, hogy az egész ország egy emberként szálljon harczba gazdasági függetlenségünk mellett. Lázár Pál erre visszavonta indítványát s azután áttértek a választásokra. Az elnökség a mai naptól tisztán függetlenségi tagokból áll, mert Rakovszky István és Návay Lajos örökét gróf Batthyány Tivadar és Mérey Lajos vették át.

Jegyzőül a lemondott kisebbségi jegyzőket választották meg ismét, míg a balpártnak átengedett tizedik jegyzői állást Benedek Jánossal töltötték be. A megválasztásért gróf Batthyány Tivadar mondott halás köszönetet. Rövid napirend-vita következett most, mert Justh Gyula elnöknek azzal az indítványával szemben, hogy a legközelebbi ülést kedden délelőtt tartás és azon a földadó-bizottság tagjait választásuk meg, Nagy György azt kívánta, hogy holnap tartsanak ülést és tárgyalják a bankbizottság jelentését. Miután Hock János figyelmeztette Nagy Györgyöt, hogy a Ház vezetésére a többség és annak vezére jogosult, a képviselőház az elnök javaslatát fogadta el.

Részletes tudósításunk itt következik:

Justh Gyula elnök feltizenegykor megnyitja az ülést. Jelenti, hogy Ugron Gábor a pénzügyi, kivándorlási- és bankbizottsági tagságáról lemondott. (Helyeslés.)

A Ház tudomásul veszi.

Jelenti továbbá az elnök, hogy miután Széll Kálmán, a Ház minden tagjának nagy sajnálatára, beteg, az összeférhetlenségi ügyében ítélkező bizottságnak a hó 19-ére kitűzött kisorsolását elha-

lasztotta, mert Széll Kálmán a bizottság előtt meg nem jelenhetné, amihez pedig joga van. A kisorsolás tehát abban az időben történik meg, majd ha Széll Kálmán — amit forrón óhajt a Ház minden tagja, — abban a helyzetben lesz, hogy a bizottság előtt személyesen is megjelenhessék. (Helyeslés.)

Védekezés az osztrák támadás ellen.

Lázár Pál okolta meg ezután az osztrák harci tarifa tárgyában beterveztett indítványát: „Utátsítsa a képviselőház a kereskedelmi minisztert, hogy az osztrák tarifákkal szemben minden eszéköt megragadjon a magyar kivitelt megvédésére, illetve az osztrák támadás visszaverésére és megtorlására.“ Ausztria — ugymond — vasutainak államosításával hatalmas fegyvert kovácsolt a magyar érdekek ellen. A közzétett tarifareform igazolja, hogy e fegyverrel a legkiméletlenebb módon akar élni. Ez osztrák támadással szemben állást kell foglalnunk. (Helyeslés balfelől.) Kötelességünk, hogy a magyar termelést megvédjük. Illojális az osztrák tarifareform, mert Ausztria prohibítív jellegű díj-emeléseket akar életbeléptetni, amelyek egyes relációkban 40–50 százaléki rugnak, de illojális az az is, hogy a leghosszabb távolságokat akarják a legdrágább tarifával számításba venni. (Igaz! Ugy van!) De tovább is mennek az osztrákok. Eddigi forgalmi részesedéstől is el akarnak útni. Különösen malomiparunkra lesz bényítő hatással a tarifaemelés, amit még az osztrák malomiparnak nyújtott kedvezéssel is fokoznak. Nagyban segédkezett az osztrák iparnak a Déli Vasút is. Pedig tiltakozni kell az ellen, hogy a Déli Vasút az osztrák vonalakon a magyar kormány beleegyezése nélkül tarifaemelést léptessen életbe. (Igaz! Ugy van!) Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter ur tudvalevőleg nagyon helyesen, nem adta meg a hozzájárulását ahhoz, hogy a magyar vonalakon a Déli Vasút tarifaemelése publikáltassék (Élénk helyeslés a baloldalon) s hisszük, hogy a miniszter ur erélyével megvédi jogunkat, hogy a Déli Vasút osztrák vonalrészein sem szabad életbeléptetni a tarifaemelést addig, míg a mi kikötéseinket el nem fogadják. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Még lehetlenebb lesz a helyzete az Erdélyből irányuló fakivitelnak. Ennél is szomorubb képet tár majd élénk székivitelünk. Rámutat tehát arra az óriási kárra, amely termelésünket sújtja az osztrák tarifaemeléssel. Ezzel a támadással szemben sem állunk fegyvertelenül. Ezen a bajon csakis a mai köteléki rendszer fölmondásával segíthetünk a mi államvasutainkon. (Élénk helyeslés balfelől.) Tisztán áll előttünk, hogy termelésünk megvédését, a magyar viszonyoknak megfelelő tarifapolitikát csakis önálló gazdasági berendezés mellett érhetünk el. (Igaz! Ugy van!) Bebizonyosodott, hogy a közösségben nem tudjuk megvédeni a magyar érdekeket, tehát az önálló gazdasági berendezésben kell keresnünk az ország boldogulását. (Helyeslés balfelől.) 1891-ben megtettük az első lépést ezen az úton, tehát tovább kell haladnunk. Az osztrák tarifaemelés tisztára arcultitése a magyar érdekeknek. (Igaz! Ugy van!) Hiszi, hogy ez a támadás felnyitja mindenki szemét s egy táborba gyűjt mindenkit, hogy az önálló gazdasági életért küzdjünk. (Igaz! Ugy van!) Ha már Ausztria fölvette a gazdasági harcot, retorzióval kell élnünk. Ezt pedig Ausztria óriási behozatalán tehetjük meg leginkább. Hiszi, hogy a nemzet életösztöne megtalálja az alkalmas eszközöket, amelyek érzékeny sebeket ejthetnek a telhetetlen Ausztrián. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a baloldalon.)

Kossuth az osztrák támadásról.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter: Mint lemondott miniszter, nem vagyok abban a helyzetben, hogy érdemlegesen hozzászólhassak a t. barátom által felhozott kérdéshez, sem abban a helyzetben nem vagyok, hogy a Házat kérhessem, hogy megjegyzéseimet esetleg tudomásul vegye. De azért mégis szükségét érzem annak, hogy igen határozottan jelezzem irányzatomat. Az a támadás, mely Ausztriában mindinkább és mind erősebben kidomborodik...

Hock János: Rendszerré lesz!

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter: ...nem talált engem, mint kereskedelemügyi minisztert készületlenül (Éljenzés a baloldalon.), sőt már a legerélyesebb intézkedéseket megtettem, hogy hathatósan megvédhessük az ország érdekeit és jogait. (Helyeslés a baloldalon.) Ezen intézkedések ismertetésébe természetesen nem fogok belebocsátkozni, nem is lenne tanácsos ezt megtennem. (Helyeslés balfelől.) Midőn jelzem, hogy a védelemre készen állunk, jönnek látom megjegyezni, hogy mindaz, ami most Ausztriában történik, azt a nagy igazságot bizonyítja, hogy ennek az országnak okvetlenül szükséges közgazdasági önállóságának megszerzése. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps a baloldalon. Felkiáltások: Éljen Kossuth!)

Baloghy Ernő (a jobboldal felé): Egy éljen sem hangzik el!

Buzs Barna: Ezt se akarják megérteni? (Zaj.)

Zakariás János: Még az osztrákok ellen se támogatnak bennünket. (Zaj.)

Gróf Andrássy Gyula: Ezt kikérem magamnak! (Zaj)

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! Addig, míg én vezetem az ügyeket, bár ideiglenesen is, nem érzem a szükségét annak, hogy engem utasítsan a Ház arra, hogy megvédjem a magyar közgazdaság érdekeit. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Hogy ezután lesz-e ilyen utasításra szükség, nem tudom, de mint magyar nem tudok elképzelni olyan magyar embert, aki meg nem védelmezné Magyarországi közgazdasági érdekeit bármely oldalról jövő támadás ellen, de ha a feltevésben csalódnám, én is ott leszek. (Zajos éljenzés.) Egyébiránt, ha azt akarják elérni a fenyegető támadásokkal, hogy nemcsak a többség, hanem az egész ország szálljon sikra közgazdasági önállóságáért, akkor csak folytassák a most megkezdett eljárást. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Zajos felkiáltások: *Éljen Kossuth!*)

Lázár Pál a miniszter lelkes szavai után... (Nagy zaj balfelől.)

Egy hang: Ne vondd vissza!

Lázár Pál: Nem hagyja magát senkitől terrorizálni. (Zaj.) Nem kívánja indítványa napirendre tűzését, mert az a meggyőződése, hogy a mostani miniszternek mindig lesz annyi befolyása, bárki ül is a miniszteri székre, hogy az osztrákoknak a magyar érdekek ellen nyújtani akart kedvezményt megakadályozza. Visszavonja indítványát. (Helyeslés.)

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter: Csak pár szót kívánok szólani. Azt a megjegyzést vagyok bátor tenni, hogy ha napirendre tűzetett volna ez az indítvány, sok helyen úgy lehetett volna értelmezni, mint hogyha saját pártom nem bírna meg abban, hogy meg fogom védelmezni az országot éppen ezen a téren, ahol én mindig a legerősebb kézzel jártam a függetlenségi nyomokon. (Igaz! Ugy van!) Ha más kormány lesz a hatalmon és látni fogja a Ház annak a szükségét, hogy irányítsa a kormány cselekvéseit, akkor t. barátunk újra előterjeszheti indítványát. Most pedig nagyon köszönöm, hogy visszavonta. (Élénk helyeslés balfelől.)

Lázár Pál terjesztette be ezután a gazdasági bizottságnak a szolgáltatási szabályzat és ügyrend elkészítéséért külön tiszteletdíj adására, majd a képviselőháznak 1909. évi január-december havi költségvetésére vonatkozó jelentését.

A Ház tudomásul veszi.

A választás.

Elnök elrendeli a két alelnökre és négy jegyzőre a titkos szavazást. Először a két alelnökre történik a szavazás.

Elnök kihirdeti a szavazás eredményét. Beadtak összesen 166 szavazatot. Ebből *Batthyány Tivadara* 163, *Mérey Lajosra* 156 szavazatot esett. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon.) *Batthyány Tivadart* és *Mérey Lajost* a képviselőház alelnökeinek jelenti ki. (Szűnni nem akaró éljenzés és taps a baloldalon.)

Elnök az ülést öt perccre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök újból megnyitja az ülést. Következik a négy jegyző választása.

Elnök kihirdeti az eredményt. *Benedek János* 112, *Raisz Aladár* 111, *Szencsényi György* 108 és gróf *Thoroczkai Miklós* 107 szavazatot kapott. Gróf *Andrássy Gyulára* ketten, *Rakovszky Istvánra* öten, *Molnár Jánosra* hatan szavaztak. (Dezultság.) *Benedek Jánost*, *Raisz Aladárt*, *Szencsényi Györgyöt* és gróf *Thoroczkai Miklóst* megválasztott jegyzőknek jelenti ki. Az alelnökök és jegyzők neve a királyhoz fog fölterjesztetni.

Batthyány Tivadar gróf köszöntöte meg ezután most megválasztott tisztársai nevében is a Ház bizalmát. Amidőn — ugymond — bátorkodom az igen tisztelt képviselőháznak legmélyebb köszönetemet tolmácsolni, méltóztassék megengedni, hogy néhány szót intézzék a tisztelt Házhoz. (Halljuk! Halljuk!) Teljes tudatában vagyok annak, hogy ez a tisztség csak rövid tartamú lesz. Ennek dacára kötelességem kijelenteni, hogy amennyiben kötelességem lesz a mélyen tisztelt elnök urat az elnöki székben helyettesíteni, ezen kötelességemben mindig, amíg az elnöki székben ülök, megszűnök pártember lenni (Élénk helyeslés.) s a pártok fölé helyezkedve, mindig a legtisztább pártatlanság fog vezérelni. (Élénk helyeslés.) Vezérelni fog az 1848. évi IV. t.-cz. s különösen annak 10. §-a, amely előírja, hogy a képviselőház elnöke a házszabályok és törvények rendelkezéseit szigorúan tartsa és tartassa be. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Azt hiszem, fölhatalmazva érezhetem magamat, hogy a megválasztott bizalomért tisztelt alelnöktársam és a jegyző urak nevében is köszönetüket fejezzem ki. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Kérem, hogy a Ház tagjai gyalogsággal szemben legyenek elnézők. (Zajos helyeslés, éljenzés és taps. Éljen Batthyány!)

A jövő ülés napirendje.

Elnök: Ezután a legközelebbi ülés idejére és napirendjére nézve tesz indítványt. Javasolja, hogy a Ház e hónap 19-én délelőtt 11 órakor tartsa legközelebbi ülését, amelyen a földadó kataszter kiigazítására kiküldött bizottság 10 rendes és 10 pótlóját választják meg. (Helyeslés.)

Nagy György: Azt kívánja, hogy a Ház holnap is tartson ülést, melynek napirendjére a bankbizottság ülését tűzzék ki.

Hock János: Az önálló bank lényegét illetőleg a függetlenségi párt és a balpárt között nincs különbség, csak czelesztési kérdésben jöhetnek ellentétbe, vajjon az ország és a függetlenségi párt programja érdekében melyik a helyes álláspont. (Igaz! Ugy van!) Nem tartja helyesnek, hogy idő előtt taktikai kérdésben törésre vigylik a dolgot s kockáztassuk a nagy czélt. (Igaz! Ugy van!) Mindig a többség vezette a tanácskozást, ezt a jogot most is a többség akarja gyakorolni. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Hozzájárul az elnök napirendindítványához.

A Ház az elnök napirendindítványát fogadja el.

A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az ülés 1 órakor végződött.

A montjuichi vértanu.

Budapest, október 14.

Reggel kilencz órakor eldőrdült a sortűz a montjuichi erődben. És halotian esett össze Ferrer, az anarchista, a forradalmár.

Este kilencz órakor pedig már tizezernyi tömeg törte magának az utat Párisban, a spanyol követség felé s a kiáltás, mely rendőrkardok ellen tüzelle, az örület paroxismusáig hevítette őket, ez volt:

— Eljen Ferrer!

A halottat öltették ugyanakkor, amidőn az alig kihült testen még porhanyón, őszi mező illatával keverten meg sem üledett a föld. Tíz ezer idegen ajku ismeretlen ember ordítása adta tudtára a spanyol vérbíróságnak, hogy Ferrert és az ő veszendő testében az örökjogu, örökéletű forradalmat nem lehetett megölni.

A rendőrt, a párisi rendőrt azonban meg lehetett ölni. A revolverlövés eldőrdült, a rendőr egyet fordult a sarkán, két karját az égnek emelte és összecsesit. Meghalt. Ha pedig van lélek, ez a lélek, rendőrlélek, furcsa, megriadt szédüléssel imbolyoghatott, amikor a revolvergolyó ütötte apró, pirosuló résen keresztül el kellett hagynia a kihűlt testet.

— Mi az? Ugy látszik egész komolyan meghaltam! Miért haltam meg? Ki az a Ferrer, aki miatt ezek az emberek olyan dühösek? Mit vétettem nekik? Én reggel gondatlanul megcsókoltam a feleségemet és a gyermekeimet, ma is csak úgy, mint máskor; napközben végéztam a dolgomat, azután a kapott parancsra futólépésben szaladtam idáig, csak úgy, mint máskor. Miért kellett engem, a párisi Szabó XIV. Andrást megölni?

Azért, mert ebben a pillanatban ő nem a párisi Szabó XIV. András volt, nem a felesége ura, nem a gyermeke apja, hanem maga a társadalmi rend. Az a társadalmi rend, amelyiknek a nevében Ferrert a montjuichi erődben agyonlőtték. S most a spanyol erőtől sok száz kilométernyire Párisban jöttek a forradalmár tudós elvbartójai, megsokasodva, tizezren jöttek, átkozódva keresték az alkalmat, hogy az ártatlanul halálra hurczolt apostolért valakivel leszámoljanak és hogy meglátták a párisi Szabó XIV. Andrást egyenruháját, a szemük vérbe borult, fogták a revolvert és löttek:

— Nesze rend! Nesze társadalom! Ferrerért! Eljen Ferrer!

Természetesen bolond, mámortól részeg illuzió volt bennük az, ha azt hitték, hogy ezzel a társadalmi rendnek ártottak. De nem bolondabb és nem tévedőbb illuzió, mint volt a

spanyol vérbíráké, akik azt hitték, hogy Ferrert kivégezve halálos sebet ütnek a forradalomra. Ahogy ezeket a kopókat a barcelónai vérnymon elengedték, minden vonalon Ferrerig jutottak. Ferrer hirdette a köztársaságot. Ferrer tüzelt a papi uralom ellen. A klerikalizmus vak fekete sötétségében egyedül a Modern Iskola, a Ferrer pénzén föntartott liberális iskola gyújtogatott némi halvány világosságot. Az elfogott, a megkínzott, az agyonlövöldözött forradalmárok mind a Ferrer tanítványai voltak; az ő írásaiból merítették lelkesedést, az ő könyvei edzették meg bennük a forradalom tudományos meggyőződését. Örömtükben csaholtak a kopók. Hollá! ha Ferrert fogjuk, megnémítjük, két méter mély földréteg alá dugjuk, szerencsés sikeresen megöltük magát a forradalmat!

Most láthatják, hogy ez nem sikerült, Ferrer csak nyelve volt a forradalomnak, nem is az egyetlen — bár lehangosabban szóló és legszivesebben hallgatott nyelve. A szóról, legyen az akármily okos, írott vagy nyomtatott szó, nem szabad elfelejteni, hogy csak füstje, gőze a forradalomnak, maga a forradalom mélyebbről, a társadalmi rétegek kardinális ellentéteiből fakad. Sokáig gyűl, gyűl az elnyomott osztályban az elégtelenség, a szociális feszerő addig, amíg ennek a füstje előbb csak bártortalanul gyűrűzve megjelenik s akad valaki, aki hangot ad, aki tudományosan megindokolt tartalmat ad neki. S ezentul az írott vagy a nyomtatott szónak az ébresztő-óra szerepe jut. Kellemetlen azoknak, akik aludni akarnak. Azoknak pedig, akik maguk is érzik a szociális igazságtalanság feszítő erejét, ébresztő és talpra állító.

Már most az a kérdés, kik az erősebbek: azok-e, akik aludni, vagy azok-e, akik talpra állani akarnak? Nemcsak numerikus többség adja meg ezt az erőt; a numerikus többséget hosszú időn keresztül sakkban tarthatja egy kisebbség, amelyik anyagi javakban gazdag s a kezét rajta tartja a közönség hatalmát reprezentáló államgépezeten: a hatóságokon, a bíróságokon, a hadseregen. Mégis jöhet alkalom, amikor a numerikus többség annyira megnő, annyira elkeseredik, hogy pusztá kézzel kicsavarja a hatalmat a szociális bástyák mögött meghúzódó kisebbség kezéből. Vagy jöhet idő, amikor maguk a szuronyok és a hatóságok mondják föl a szerencsés helyzetű kisebbségnek a fegyverbarátságot s ezzel egyszerre a tehetetlen, kizsákmányolt többség javára bíbelentik az erő-mérleget. Ilyen idők küszöbén szerencsések az ébresztő-órák, mert történelmi korok hősei lesznek. Ilyen idők közelsége nélkül azonban az lesz a szomorú sorsuk, ami álmos lump éjjeli szekrényén a vekkeré. Mi helyi tulságosan hangosak és kellemetlenek lesznek, a lump fogja és a földhöz csapja őket.

Ez a sors telt be Ferreren. A spanyol hatalom azonban csak egy ébresztő-óra szerkezetét zuzta össze. Marad helyette ébresztő-óra sok száz s addig serkenti az alvókat, amíg a társadalmi rétegek mélyéből diadalmasan előtűn és győz a forradalom.

Benda Jenő.

Budapest, október 14.

Szél Kálmán összehírdetlenségére. Szél Kálmán képviselő összehírdetlenségű ügyében az összehírdetlenségű zsűri kisorsolása, mely október hó 19-én délelőtt 11 órára tüzelet ki, **Szél Kálmán** közbejött betegsége folytán elhalasztatott.

Az oláhfalvi képviselőválasztás. Gyergyószentmiklósról jelentik: A **Simkó József** lemondásával megüresedett oláhfalvi kerületben október 16-án lesz a képviselőválasztás. Jelöltek: **Embery Árpád** gimnáziumi tanár és **Nagy Andor** budapesti bankár, mindketten függetlenségű programmal.

A helyzet Ausztriában.

— A cseh miniszterek lemondása. —

Budapest, október 14.

A nemzeti nyelvtörvényjavaslat, melyet a német pártok a német lakosságú tartományokra nézve beterjesztettek s amelyeknek törvényerőre való emelkedésének már mi sem áll utjában, mert szentesítése már elhatározott dolog, ismét nagy zűrzavart okoztak odaát Ausztriában. A cseh obstrukciós párt kényszeríteni akarja a cseh minisztereket, dr. *Zacsek* és dr. *Braff*, hogy tiltakozásuk jeléül adják be lemondásukat. Ezzel azt remélik, hogy általános kormányválságot idéznek elő, mert velük szolidaritást vállal a lengyel nemzetiségi miniszter is. Dr. *Zacsek* hajlandó a cseh obstrukciós párt határozatának eleget tenni, sőt állítólag már be is nyújtotta lemondását. Braff dr. azonban mindezeig még nem határozott. Kormánykörökben azt hiszik, hogy az uralkodó nem fogadja el *Zacsek* lemondását és így Braff dr. lemondása magától esik. Ezt annál is inkább remélik, mert dr. *Dumba* lengyel nemzetiségi miniszter nem hajlandó szolidaritást vállalni a csehekkel. A miniszter azon a nézeten van, hogy a német nemzeti védtörvény nem sérelmes a galicziai érdekekre.

Bécsből jelenti tudósítónk: Báró *Bienert* miniszterelnöknek ma megjelent a csehek küldöttsége több cseh képviselő vezetésével, hogy tiltakozzék a német nyelvtörvények szentesítése ellen. Tanácskozás közben Janca cseh lapszerkesztő indulatosa vágta oda a miniszterelnöknek, hogy ha szentesítik a német nyelvtörvényeket, akkor a csehek olyan elkeseredett mozgalmat fognak indítani, amelynek nyomában könnyen történhetnek olyan események Bécsben is, mint amint volt Lembergben Potocky helytartó meggyilkolása. Báró *Bienert* miniszterelnök ekkor a cseh képviselőkhez fordult s azt mondta, hogy ilyen körülmények között kár tovább tanácskozni, mert Janca szerkesztő nem tudja indulatát fékezni. Egyébként ő úgy fog eljárni, amint azt a leghelyesebbnek tartja és az eféle hetvenkéddel nem törődik.

Az alsóausztriai tartománygyűlés a nemzetiségi kérdések megvitatására kiküldött választmányának javaslatát tárgyalta a tartománygyűlés és az autonóm hatóságok nyelvhasználati dolgában. *Axmann* előadó javasolta az indítvány elfogadását. *Seitz* (szociáldemokrata) kijelenti, hogy a szociáldemokraták az alkalmatlan időpont dacára a javaslatok mellett foglalnak állást, de azzal a pótló indítvánnyal, hogyha a pártokkal való megértetés céljából annak gyakorlati szüksége merül fel, más nyelvet is *chessen* használni. A *vorarlbergi* tartománygyűlés mai ülésén egyhangulag elfogadták dr. *Drexel* és társainak a tartományi nyelvhasználatára vonatkozó javaslatát.

A német agráriusok mai brünni gyűlésén *Felsmann* német agrárius képviselő és társai sürgős javaslatukban ajánlják a kormány felszólítását, hogy tagadja meg a balkáni államokból való marha- és husbehozatalra vonatkozó rendelkezések kiterjesztését, a romániai és szerbiai marhát és húst pedig Németországba csakis plombált koscsikban és a legmesszebbmenő óvintézkedések betartása mellett engedélyezze. A javaslat indoklása utal azon nehézségekre, amelyekkel az osztrák mezőgazdaság küzd. A kereskedelmi szerződések dacára Szerbia nem barátunk, Ausztriában pedig a hus nem olcsóbb, minősége azonban sokkal rosszabb és ipari érdekeink a Balkánon nem igen találhatnak javult talajra. A balkáni államok fészkei a legkülönböző marha-kóroknak. Utal Németország mintájára, amely magas agrárvámok révén még Ausztria-Magyarországgal szemben is elzárkózott. Az osztrák mezőgazdák védelmére védvámokat követel. Állás foglal a gyáriparosok azon nézete ellen, mintha az osztrák agráriusok kedvezésben részesülnének és kifejti, hogy a legvirágzóbb gyáripar is erőteljes mezőgazdaságot kíván, mert szüksége van fizetőképes fogyasztókra. *Luksch* képviselő a javaslatot pártfogolja. Beszéde közben éles

vita támad közötté és a szociáldemokraták között, kik közbeszólásaikkal zavarják. Egyes agrárius képviselők a szociáldemokraták ellen fordulnak, mire nagy zaj támad, amelynek során a tartományfőnök *Prokesch* képviselőt egy közbeszólásért rendreutasítja. *Prokesch* szociáldemokrata beszédében állásfoglal a *Hohenblum* lovag által inaugurált agrárius politika ellen, amely csakis a magyar oligarchia politikájának használhat. *Chlumetzky* alkalmányos nagybirtokos a sürgős javaslat ellen foglal állást. Az annexió czéltalan dolog volna, ha nem járna egy újabb lépéssel, újabb okosabb kereskedelmi politika inaugurálásával. Az udvari politika ideje elmúlt és külpolitikánk alapja a közgazdaság érdeke. Szerbia ma gazdaságilag rászorul a monarchiára és ha nem találkozik előzékenységgel, ugy csak növekedik osztrákellenes hangulata és a nagyszerb mozgalom ereje. Ha a monarchia most nem használja fel az alkalmat, amidőn pillanatnyilag csökkent Szerbia rokonszenve Oroszország iránt, ugy a szerb kérdést későbbi időben nem lehet már gazdasági koncessziókkal, hanem csakis fegyveres kézzel megoldani. A javaslat egyenesen vét az állam érdeke ellen. *Oldrich* német agrárius a sürgősség mellett szólal fel. *Stanek* a cseh pártok parlamenti bizottsága nevében kifejti, hogy pártja a javaslat szövegezése következtében nem foglalhat állást, bár elvben mindenkor a mezőgazdák védelmét és támogatását kívánja.

KÜLFÖLD.

A czár utazása. Pétervárról jelentik, hogy a czár, feleségének ismételt kérésére, néhány nappal újra elhalasztotta utazását és csak október 19-én megy el Livádiából. A czár a trónörökös születésnapját, amely 18-án lesz, családjá körében akarja töltetni. A czár Livádiából Odesszába megy és a Standardon folytatja utazását. A találkozás Rakkonigiban lesz, ahol a czár mindössze két napot fog ott tölteni. Tegnap délután számos palotarendőr Livádiából Rakkonigiba utazott, hogy ott a pétervári rendőrség két kiváló ügynökének vezetésével a czár biztosságáról gondoskodják. A hírhedt *Haunting* is Olaszországba utazott, hogy az olasz vasútra fölügyeljen. Romában azt hiszik, hogy a czár a nápolyi kikötőben lévő Baiae-ben fog az olasz királylyal találkozni. Az orosz rendőrség, mint máskor is, a nikaor a czár utazik, szándékosan titkolja az utolsó pillanatig az utazás irányát és a találkozás helyét. Mult éjjel Rómából vasúton nagyobb számú karabélyos utazott el Baiaebe. A király valószínűleg automobilon utazik Baiaebe s onnan hadihajón megy el a czárral Messzinába.

Késő éjjel azt a jelentést kaptuk Romából, hogy a czár elutazásának napja véglegesen meg van állapítva. Hétfőn vagy kedden indul el a czár Livádiából és két-három nap mulva érkezik Olaszországba, ahol három napot fog tölteni.

Orosz tisztok Romániában. Bukarestbe tegnap több orosz tiszt érkezett a katonai intézetek látogatására. Este *Bratiano* miniszterelnök és külügyminiszter a vendégek tiszteletére banketet adott a külügyminiszteriumban, melyen felköszöntőt mondott *Miklós* czár és derék hadseregére. *Kaulbars* tábornok meleg szavakban emlékezett meg Oroszország és Románia történelmi viszonyáról. Emlékeztetett Plevna ostromának dicső napjaira és kifejezést adott hálájának a hős román hadsereg iránt, amely nehéz időkben támogatta Oroszországot. — A király *Kaulbars* tábornokot, valamint a többi Bukarestben tartózkodó orosz tábornokot a romániai rend nagykeresztjével tüntette ki.

A tisztí küldöttség még az éj folyamán Szinájába utazott, ahova ma reggel érkezett. A zárdaiban istentisztelet volt, majd a kastélyban Károly király reggelit adott, amelyen a következő pohárköszöntőt mondotta:

Élénk örömmel üdvözlöm volt fegyvertársaimat, akik itt vendégül jelentek meg és szerencsésnek érzem magamat, hogy alkalmam van újból kifejezni ragaszkodásomat és őszinte barátságomat, amelylyel ő császári felsége az önök magasztos uralkodója iránt viseltem. Ami

dőn a legforróbb kívánságaimat fejezem ki ő felségeik a czár és a czárné boldogságát illetőleg, valamint a czári hadsereg dicsőségét illetőleg, amelyhez oly sok becses és drága emlék fűz, emelem poharamat ő felségeik *Miklós* czár és *Alexandra* Feodorovna czárné egészségére és boldogságára. A király szavait lelkes tetszéssel fogadták. A reggeli után ő felségeik és a trónörökös-pár szívélyesen beszélgettek a jelenlévő összes tisztekkel. Délután a trónörökös-párnál tea volt. *Kaulbars* tábornok este Szulimán és Odesszán át visszatuzik Oroszországba. A többi tiszt még megtekinti a Rimnicu-Szarat körüli csatateret.

A bolgár király megkoronázása. *Ferdinánd* bolgár királynak a bolgárok czárjává való koronázásáról egy a bolgár udvarhoz közel álló államférfiu a következőképen nyilatkozott:

Ferdinánd királynak legfőbb óhaja, hogy a bolgár czári koronát fejére tétesse. Ez az ortodox papságnak a részvétele nélkül nem lehetséges, mert ennek feladata, hogy a bolgár czári koronát fejére tegye. *Ferdinánd* király az exarchához fordult, nem volna-e lehetséges, hogy őt czárrá koronázzák anélkül, hogy az ortodox hitre áttérne. Az exarcha illetékesnek e kérdés eldöntésére egyedül a szent synodust tartotta. A szent synodus ugy döntött, hogy csakis ugy koronázhatja meg, ha az ortodox hitre áttér. A király a synodustól tanácsokat kért, milyen módon szerezhetné meg a pápától az engedélyt az ortodox hit felvételére. A synodus arra a kivételes álláspontra helyezkedett, hogy elégséges volna *Ferdinánd* királynak az ortodoxizmusnak külső jeleit felvenni és ebben az esetben nem is kellene deklarációt adnia, hogy a katolikus hitről lemond. Ekkor *Ferdinánd* király Bécsbe utazott és az ottani nuncziatura útján a pápával tárgyalásokat folytatott ebben a kérdésben és kérte az ügynek az évforduló előtt való elintézését. De *Ferdinánd* király a jelzett időre választ nem kapott és így az ünnepség napját ki akarta tolni. A bolgár kormány kérésére mégis megjelent az ünnepélyen Tynovában, mint koronázatlan király. Közben köztudomásúvá lett, hogy a pápa sem az áttérésre, sem *Ferdinánd* királynak felkenésére nem akarja beleegyezését megadni, amiért Boris trónörökös szándékozik Bulgária czárjává koronáztatni, mint Bulgária régensét. Koránt sincs kizárva, tekintve *Ferdinánd* királynak hő óhaját, hogy a régi bolgár koronát fejére tétesse, hogy a tilalom dacára is elhatározza a ortodox hitre való áttérést.

Lloyd George lemondása. Diplomáciai körökben híresztelik, hogy *Lloyd George* kincstári államtitkár lemond és ez a hír, amely az angol politikai válság fejleményeiben szenzációs fordulatot jelentene, valósággal örömmámort kellett a tőzsdén. Ez is bizonyítja, hogy milyen mérhetetlen érdeke az angol pénzügyi világnak a konfliktus elsimítása, amely a kormány és a felsőház között kitört. Az unionista sajtó tudni véli, hogy *Asquith* miniszterelnök, aki az utóbbi napokban sűrűn tárgyalt a királylyal egy kompromisszum céljából és szívesen elkerülné a harcot a politikai pártokkal. *Lloyd George* kincstári államtitkár az ő legutóbbi beszéde miatt ~~ellenőzte a jelt~~, mert a miniszterelnök nem helyeselte *Lloyd George* nek a felsőház ellen intézett heves kirohanását.

Az albánok leverése. *David* pasa erélyes magatartása következtében a helyzet kissé javult Albániában. *David* pasa tüzzel-vasall pusztítja a fellázadt albán törzseket. Az erélyes közbelépés következtében a lázadás mind kisebb területre szorítkozik. A Konstantinápolyban megjelenő „*Tasvir-i Efkar*” nevű tekintélyes török lap nagyon elitélen nyilatkozik az Albánokról. E félvad törzseknek ugymond, valóságos betegségük a forradalom és vérontás. Szerinte az albánok külső befolyás alatt szitják a lázadásokat s ezért felhívja a török kormányt, hogy egyszer s mindenkorra állja útját az albán üzelmeknek, miáltal útját fogja állani az osztrák keleti terjeszkedési politikának is.

A görög költségvetés. *Eutaxia* pénzügyminiszter tegnap a kamara előtt hosszabban beszédben ismertette a kormány gazdasági és pénzügyi programját. Az exozé első sorban a költségvetésen eszközöndő megtakarításokkal foglalkozik. E korlátozásokat a miniszterium kerek számban a következőkben sorolja fel: a pénzügyminiszteriumnál 800 drachma, a külügyminiszteriumnál 1,740,000, az igazságügyminiszteriumnál több törvényessék megszüntetése és egyéb intézkedések folytán 856,000, a belügyminiszteriumnál 2 millió, a közoktatásügyi miniszteriumnál 1,900,000 drachma. Ehez járul 3 millió drachma a bulgáriai menekülteknek fizetett eddigi segély-

összegek megtakarításából, amennyiben ez az összeg már régebben be volt állítva. Az évi bevételi többletet a miniszter 10 millió drachmára becsüli. A miniszter javasolja az állami monopóliumot képező petroleum árának csökkentését és kilátásba helyezi a cukorvám leszállítását a kereskedelmi szerződések rendezése után. A miniszter beszédét élénk tetszéssel fogadták. A sajtó élénk megelégedéssel fogadja az expozét, valamint a miniszterium gazdasági programját, amely a helyzethez alkalmazkodik és az ország sürgős szükségleteire van tekintettel.

Ferrer mártirhalála.

— Véres zavargások az egész világon. —

Budapest, október 14.

Amit az egész művelt világ hihetetlennek tartott, az tegnap reggel megtörtént Spanyolországban. A reakció és a hatalom nevében meggyilkoltak egy embert, aki disze, büszkesége lehetett volna a felvilágosodás élén haladó bármely nemzeteknek.

A politikai brávóságnak azonban ma már megszületett a reakciója. Nemcsak Spanyolországban, hanem az egész művelt világon véres tüntetésekben ütközik meg az emberi szabadság proletár hadserege az államhatalom fegyveres erejével, hogy oda nyomulhasson a spanyol zsarnokság expozitívái elé pereatot kiáltani. A külföldi tüntetéseknel azonban sokkal félelmesebb külsőségei vannak a spanyol nemzet hangulatának, melylyel a vak vérszomjúságnak ezt a gyáva vakmerőségét fogadja. Spanyolországban nagyjelentőségű, világtörténelmi események készülnek és nagyon sok rá a valószínűség, hogy ezek az események legelőször is a papi reakció kezébe jutott spanyol imperializmust fogják maguk alá temetni. Ez az orgyilkos, vérbe mártakozott hatalom pedig, azzal az ájult védekezéssel próbál gátat vetni az idők elkövetkezésének, hogy elfogadják *Galceran* százados, a mártírrá avatott *Ferrer* védőjét, akinek az a büne, hogy hivatalból kirendelve igazán védelmezni is merészelt a spanyol nemzetnek egyik legtisztább életű, legnagyobb fiát a hazug és becsstelen vádakkal szemben.

Hogy mi sorsa lesz annak a bátor katonának, azt sejtetni sem lehet a spanyol igazságszolgáltatás mai véres bódultságában, de a spanyol reakció sorsa már ma megjósolható.

Mai tudósításunk a következő:

A kivégzés előtt.

*Ferrer*t még tegnapelőtt átszállították a siralomházba, ahol azonnal kérte, hogy védőügyvédjét küldjék el hozzá. A szerencsétlen embert a fogház kápolnájában helyezték el, mert az volt siralomházul kiszemelve. *Ferrer* ebben a rettenetes szituációban is megőrizte kedélyének bátor nyugalmát, csak a védőjével való beszélgetés folyamán vett erőt rajta rendkívüli belső izgatottság.

Az erőd környékén a katonai kormány nagy-szabású óvintézkedéseket tett.

Ejjel harmadfél órakor feiköltötték *Ferrer*t és azt mondták neki, hogy a bíró beszélni akar vele. *Ferrer* gyorsan öltözködött, de nem a bíró elé, hanem az udvarra vezették, ahol erős csendőri fedezettel egy kocsi állott készen. Ennek látására *Ferrer* elsápadt, de csakhamar megnyugodott, amikor azt mondták neki, hogy csak más börtönbe viszik. *Ferrer* megköszönte a börtönigazgatónak és a felügyelőnek emberséges bánásmódjukat, aztán vasra verték és a kocsira ültették.

Csak ma tudódott ki, hogy a katonai törvényszék ítélete nem volt egyhangú. A bíróságnak több tagja kijelentette, hogy a *Ferrer* ellen fölhozott bizonyítékokat nem tartja elegendőnek, sőt az egyik bíró külön megokolt véleményt terjesztett elő, amelyben a halálbüntetés ellen nyilatkozott. *Ferrer* halála előtt minden dolgát rendbe hozta.

Soledad nevű barátnőjének nyolczvanezer pezétáról szóló életbiztosítási kötvényt hagyott hátra. Könyvkiadó üzlete, amelyet két millió pezétára becsülték, egészen elpusztult, mert a rendőrség a házkutatás alkalmával száztízezer kötetet lefoglalt és valószínűleg egészen megsemmisített. *Ferrer* védőügyvédje a következőket mondta:

— Minden terhelő vallomás ellen mentőtanút állíthattam volna elő, de a bíróság nem engedte meg és az ügyész összes bizonyítékai a rendőrség jelentéseinek alapultak.

Kedden késő este közölték *Ferrer*rel, hogy a király megerősítette a halálos ítéletet. *Ferrer* nyugodtan fogadta a hírt és csak azt kérte, hogy védőjével beszélhessen. *Amig Galceran* kapitány megérkezett, *Ferrer* irással töltötte az időt. A találkozás a halálraítált és védője között nagyon megható volt és *Ferrer* mélyen meg volt indulva. Sokáig tanácskoztak ketten. Reggel 5 óra 30 perczkor a Montjuich-várból csapatok vonultak elő és a vársánczok körül állást foglaltak. A vár másik oldalán is katonaság állott fel, hogy elejét vegye minden tüntetésnek. *Galceran* százados az utolsó pillanatig *Ferrer* mellett maradt. Mikor elérkezett a kivégzésre kttüzött idő, *Ferrer*t a börtönőrök körülvették és kikisérték a vár sánczai közé. A pap vigasztalását a halálraítált higgadtan, szenvedély nélkül visszautasította. Letérdelni sem akart, de szemét bekötötték s úgy lölték főbe a Constitution-czred katonái.

Az utolsó órák.

A szerencsétlen mártir utolsó óráiról a következőket jelentik Barcelonából: Két pap ment *Ferrer* czellájába, hogy ellássa őt a vallás vigasztalásával, de a halálraítált így szólt hozzájuk:

— Hagyjanak békében. Nekem is van meggyőződés, amelyet éppen úgy szolgállok, mint önök a magukét. Ha vitatkozni akarnak velem, arra kész vagyok, de ha nem ezért jöttek, akkor kár volt fáradni.

Beszélik, hogy mikor *Ferrer* előtt felolvasta az ügyész a halálos ítéletet, így szólt:

— Tisztelet annak, akit megillet. Engem agyonlőnek, de önöket is utóléri végzetük.

Végrendeletét *Ferrer* a kivégzés előtt való éjszaka írta meg. Családján kívül barátairól sem feledkezett meg, de végrendeletében egy záradék van, amelyben gyermekeinek lelkükre köti, hogy mondjanak le az örökség egy részéről, mert vagyonának az volt a rendeltetése, hogy a szabad iskolát fejlessze vele s arra a célra sokan járultak tekintélyes adományokkal az ő vagyonához. A végrendeletben megnevezett két végrendeleti végrehajtót, gondjajukba ajánlja a szabad iskolát s felszólítja őket, hogy folytassák a megkezdett művet.

Mikor reggel háromnegyed 9 órakor egy káplán belépett a czellába és fel akarta adni a halálraítálnak az utolsó kenetet, *Ferrer* visszautasította, majd így szólt hozzá:

— Már itt az ideje?

A lelkész némán igent bólintott fejével. Mindjárt azután beléptek a börtönőrök és a vesztőhelyre kísérték *Ferrer*t. Utközben körülnézett s megismerte több emberét, a kiknek barátságosam intett. — A vár sánczai közt, a hol a katonaság félkört állott, *Ferrer* *Galceran* kapitány felé fordult, imegőlelte és háromszor megcsókolta. A kapitány könnyekig meg volt hatva. A falhoz állították *Ferrer*t és a csapat parancsnokának kardja intésére megdőrdült a sortűz. Egy golyó *Ferrer*nek torkát járta át, három a fejébe fúródott. A holttestet a koporsóba tették, a katonák vállukra vették és a várba vitték a koporsót.

Ferrer levele.

Bolognából jelentik: A Resto di Carlino közli *Ferrer*nek egy levelét, amelyet október 6-án írt a barcelonai börtönből egy olasz barátjának: Tegnapelőtt a vizsgálóbíró fölolvasta nekem és ügyvédemnek a vádiratot, amelyben egyetlenegy terhelő adat sincs ellenem. A cataloniai összes politikai foglyokat, számra körülbelül három ezret a vizsgálóbíró egyenkint megkérdezett, vajjon ismernek-e engem és kapott e

valamelyikük tőlem pénzt vagy utasítást. Egyetlenegy sem felelt igennel.

Később így ír *Ferrer*: A rendőrök kétszer tartottak házamban motozást. A második házkutatás három nap és két éjjel tartott, de ez is eredménytelen volt. Harmadszor a katonaság tartott házamban kutatást, de ekkor sem találtak rám nézve semmi terhelőt.

A kivégzés.

Tegnapelőtt este 10 órakor a barcelonai irgalmasrend főnöke a helyőrségi parancsnoktól értesítést kapott, hogy küldjön néhány barátot a várba egy halálraítáltat vigasztalni. Egy órával később az irgalmasrendiek kolostorából felfelé a meredek uton három kocsi ment, amelyekben irgalmasrendi barátok ültek. A vár kapujánál előbb alaposan megmotozták a szerzeteseket s csak úgy vezették őket a fogházba. Az udvaron és a folyosókon katonai őrzéjratok czirkáltak.

Megelőzőleg, úgy féltizzenegy óra lehetett, a kormányzóhoz vezették *Ferrer*t és a kormányzó tudatta vele, hogy a legfelsőbb katonai törvényszék helybenhagyta a halálos ítéletet. *Ferrer* nyugodt, biztos kézzel írta alá az erről szóló jegyzőkönyvet, egy szót sem szólt s erős léptekkel követte az öröket, akik visszavezették czellájába.

Előző este a halálraítált sok levelet írt, amelyekben erélyes hangon erősítette ártatlanságát és megemlékezett védőjének férfias viselkedéséről. Most, miután czellájába visszakisérték *Ferrer*t, nem engedték, hogy még egyszer a levelekhez vagy bármiféle tárgyhoz nyuljon, mert attól félték, hogy öngyilkosságot fog elkövetni. Nemsokára azután megint kocsi gördült a vár kapuja elé. Kiszállt belőle *Font* jezsuita atya, aki már sok politikai vétkesnek és halálraítálnak adta fel a halotti szentséget. Bevezették a siralomházba. *Ferrer* hidegen mondta a páternek, hogy nincs szüksége lelki vigasztalásra. Így telt el a nap s beállott az este. Közben még két pap jelentkezett, hogy a vallás vigasztalásával lássa el a halálraítáltat, de *Ferrer* állhatatos maradt, csak az irgalmasrendi barátokat türtte meg maga mellett.

Tegnap reggel 5 órakor, még teljes sötétségben egy lovascsapat és két gyalog század közeledett a várhoz. Azt a kevés járőkelőt, akikkel a találkozt a katonaság, kényszerítette, hogy velük menjenek a vár felé, nehogy a városban hire terjedjen a kivégzésnek. Reggel 7 órakor a vár körül két szerzetest láttak, akik egy koporsót vittek a vár sánczai közé. Körülbelül negyven ember állott a Montjuich-erőd magaslatain. Belül a sánczok között a katonaság nyitott karrét állott. A czellából kivették *Ferrer*t. Csak *Galceran* kapitány s az irgalmasrendi barátok mentek vele. A félkörbe érve, *Ferrer* a katonaság parancsnoka elé lépett és így szólt hozzá:

— Utolsó kívánságom, hogy ne kössék be a szememet és ne kelljen letérdelnem.

A parancsnok sutlogó hangon néhány szót váltott a tisztekkel, majd a halálraítált felé fordult s azt felelte neki, hogy letérdelnie nem kell, de szemét bekötik. *Ferrer*t odavezették az Eulália-erőd falához, szemét bekötötték, a következő pillanatban a vezénylő tiszt felemelte kardját és három sortűz dördült el. *Ferrer* nyomban összerogyott. Meghalt.

Ma egész csendben fogják eltemetni a San-Sebastian-sírkertben.

A pápa és Ferrer kivégzése.

Rómából jelentik a következő humoros diplomáciai apróságot: A pápa Madridban az apostoli nunczius által tudakozódott, vajjon kedvező eredménnyel járna-e, ha *Ferrer* érdekében a királynál interveniálna. A kormány nemmel válaszolt és a pápa, nehogy visszautasítás érje, nem fordult a királyhoz. A Vatikán ilyen körülmények között tiltakozik az ellen a vád ellen, mintha része volna az ítélet végrehajtásában.

A finom diplomáciai sakkhuzás fölött egész Spanyolországban boszankodnak az emberek és a kommunikének senki egy szavát se hiszi el.

Ferrer védőjét elfogták.

A pápai nunciatura hazugságával szemben igaz azonban az a hír, amit Párisból jelentenek:

örök kétszer
bodik házku-
e ez is ered-
maság tartott
találtak rám

A kivégzés.

Barcelona ir-
csnoktól ér-
barátot a
Egy órával
ól felfelé a
amelyekben
kapujánál
zetéseket s
z udvaron és
tak.

lehetett, a
kormányzó
mai törvény-
Ferrer nyu-
zózó jegyző-
pekkel kö-
cellájába.

levelet irt,
é ártatlansá-
s viselkedé-
sítésért Fer-
er a levelek-
mert attól
tni. Nemso-
vár kapuja
a, aki már
ek adta fel
ralomházba,
hogy nincs
el a nap s
jelentkezett,
a halálra-
lak az irtal-
mellett.

es sötétség-
izad közele-
kkkel a talál-
hogy velük
an hire ter-
a vár körül
ót vittek a
ember állott
a sáncok
A czellából
itány s az
lkörbe érve,
pett és így

kössék be a

hány szót
hez fordult
n kell, de
az Eulália-
vetkező pil-
dját és há-
n összero-

kivégzése.

oros diplo-
az apostoli
vező ered-
a királynál
szolt és a
fordult a
yek között
része volna

öltött egész
mberek és
hiszi el.

elfogták.

szemben
jelentenek :

Péntek, október 15.

EGYETÉRTÉS

9

A *Matin* tudósítója táviratozza Barcelonából, hogy Ferrer védője, *Galceran* százados ellen a hadügyminiszterium vizsgálatot rendelt el. Galceran századost haditörvényszék elé állítják és bátor viselkedésért meg fogják fosztani rangjától, de hosszabb szabadságvesztés is vár rá. A százados már le is tartóztatták. A letartóztatás óriási viszatetszést keltett egész Spanyolországban. Emiatt *Vrimo de Rivara* tábornok le is mondott a hadsereg főfelügyelői állásáról.

A késő éjjeli órákban jelenti egy távirat Madridból, hogy a belügyminiszter megczófolja azt a hírt, hogy Ferrer védője üldözéseknek van kitéve.

Egy spanyol szenátor a kivégzésről.

Biarritzből jelenti, hogy *Otega* spanyol szenátor egy újságíró előtt kijelentette, hogy Ferrer kivégzése egész Spanyolországban és Európában mély benyomást fog tenni. Spanyolországban komoly események állanak küszöbön, amelyeknek bekövetkezését Ferrer kivégzése siettetni fogja. A forradalomnak nem politikai, hanem szociális jellege lesz. A király személyesen nem felelős, a bűn súlya a klerikálisokra nehezedik.

A kivégzés hatása.

A politikai juszticiamord az egész művelt világon megdöbbentő hatást keltett.

Páris.

Párisban véres tünteléseket rögtönzött a nép a spanyol nagykövetség palotája előtt. Már este 9 óra után élen külni kezdtek a spanyol nagykövetség körül fekvő utcák. Egy csoport, amelynek élen *Vaillant* képviselő és a Ferrer-bizottság tagjai voltak, kísérletet tett a rendőrkordon áttörésére, de visszazoritották. A tüntetők lármázva és füttyelve járták be az utcákat. Röviddel tíz óra előtt az Avenue Villiers sarkán rövid egymásutánban két revolverlövés történt. Az egyik egy rendőrt talált, akit a kórházba kellett szállítani. A rendőrség kivont karddal üritelte ki az utcát. A spanyol nagykövetség előtti tüntetések folyamán egy kerékpáros rendőrt revolverrel agyonlőttek. Egy másik rendőr is súlyosan megsebesült, szintegy egy városi gárdista. Egy embert, aki egy csoport rendőrré, akik között a rendőrpertektus is volt, revolverrel lőtt, letartóztatták. Kijelenti, hogy nagy izgatottságában csak a levegőbe lőtt, anélkül, hogy szándéka lett volna valakit megsebesíteni. Este 11 órakor a tüntetők tízes autómobil-omnibuszokat, amelyek visszatértek remeizekbe, fölguyítottak. Ezeket a Garde Republicaine tíze széjjel és sokakat letartóztatták. Később is ismételt összejelközések történtek a közrend közegei és a tüntetők között. A városi gárda több tüntetőt letartóztatták. Az egyik ember, aki a rendőrségre revolverrel lőtt, letartóztatása után kijelentette, hogy neve *Della Torre*, kereskedelmi alkalmazott és mexikói állampolgár. Tagadja azonban, hogy egy rendőrt megölt volna. Kiténti később, hogy a letartóztatott *Della Torre* nem mexikói, hanem spanyol alaitaló. Este tizenegy órakor a Garde Republicaine egy tisztjét éppen arcában ért egy revolvergolyó. A kórházba kellett szállítani. *Jaurés*, körülveve a Humanité szerkesztőségének tagjaitól és követve ezekre menő embertömegtől, akik az Internationalt énekeltek, összejelközött egy rendőrcsapat, de fennakadás nélkül elérhetett a Humanité szerkesztőségébe.

Briand miniszterelnök éjjelkor tanácskozott *Lépine* rendőrprefektussal, aki kijelentette, hogy a spanyol nagykövetség környékén előfordult kihágásokat nem a tüntetők, hanem az apacheok okozták, kik a tumultust arra akarták felhasználni, hogy egy bankházba betörjenek. A rendőrségnek ismételten be kellett avatkozni, amíg sikerült a zavargókat szétszórni. Az egyik megsebesült rendőr a kórházban meghalt. Mintegy ötven letartóztatás történt.

A tüntetések egy ideig lázadáshoz hasonlítottak. Lámpaszlopokat feldöntöttek, fákat téptek ki és autómobilomnibuszokat felgyújtottak. A rendőrpertektus ellen négy revolverlövés intéztek. Az egyik golyó egészen közel sivitott arca mellett.

A zavargások éjjel 1 óráig tartottak. Ismételten megkísérelték a több száz főnyi tüntető-

csoportok, hogy a spanyol nagykövetség előtt tüntessenek, de a rendőrség mindig idejében szétkergette őket. Több lap jelenti, hogy a külvárosi csöcselék, amely a tüntetők közé keveredett, több üzletet és újságárusító kioszkot kirabolt. A gonosztevők a Boulevard de Balignolles-en beakartak hatolni a Comptoir Escompte fiókosztályába, de tervük kivételében megakadályozták őket. Az ügyesség *Della Torre* és *Petit* anarchisták lakásán házkutatást tartott, mert azzal gyanúsítják ezeket, hogy egy rendőrt revolverrel agyonlőttek, egy másikat pedig életveszélyesen megsebesítettek. A tegnapi zavargások során megsebesültek számát a lapok körülbelül 100-ra, a letartóztatottakat pedig 300-ra becsülik. A tegnap esti tüntetések során 1 rendőrtügnököt megöltek, 16 rendőrtügnököt és rendőrt sulyosan, 64-et pedig könnyebben megsebesítettek. Eddig 9 letartóztatás történt.

Ma reggel az egész sajtó foglalkozik Ferrer kivégzésével és a tegnapi utcai zavargásokkal. A köztársasági lapok, még a mérsékelték is, élénk szavakban sajnálatuknak adnak kifejezést afelett, hogy a spanyol király nem gyakorolt kegyelmet. A szocialista Humanité írja: A spanyol monarchia és egyház kétségkívül igen rövid idő alatt be fogja látni hibáját. A kivégzés emléke ezentul mint lidércnyomás a királyságra fog nehezedni. A konzervatív *Figaro* írja: A tegnapi sajnálatos események mutatják, hogy nem is Ferreről volt itt szó. Ferrer csupán ürügy. A mi kötelességünk hazánkban fentaranni a rendet és nyugalmat, megvédeni társadalmunkat. A *Gaulois* írja: Miután a spanyol király, a hit és a szociális rend előharcosa és a hadsereg felvették a harcot az anarchia ellenében, ezért kiáltjuk: Éljen a jó katolikus király! A vidéken, különösen a déli megyékben Ferrer kivégzésének híre nagy izgalmat keltett. A touloni polgármester a város háza zászlaját felárbczra bocsájtotta. Számos városban népgyűlések voltak, melyekén Ferrert dicsőítették és a spanyol kormányt igen hevesen támadták.

A tegnapi tüntetés a legvadabb és a legerőszakosabb volt az utóbbi évek minden tüntetése között. Csak az a körülmény tette, hogy a nagykövetség palotáját meg nem ostromolták, hogy tízszeres kordont vontak a rendőrök és a köztársasági gárdisták a nagykövetség palotája körül. Mikor *De la Torres* anarchistát letartóztatták, lábánál hevert a füstölő revolver. A rendőrök és a gárdisták úgy fel voltak bősülvé, mikor a tömeg közepét zudított rájuk, hogy a feljebbvalók csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták őket visszatarítani, nehogy karddal menjenek a tüntetők ellen. Némely helyen ez is megtörtént.

Triestben.

Triestből jelenti, hogy a midőn estefelé Ferrer kivégzésének híre elterjedt, nagyobb szocialista csoport *Pittoni* reichsrathi képviselő vezetésével a korzóra, végül a nagy térre vonult, hol *Pittoni* beszédet intézett a tüntetőkhez. A rendőrség azonban utalással arra, hogy nyilvános gyűlés megtartását nem jelentették be, megakadályozta abban, hogy beszédét befejezhesse. A szocialisták a tözsdetérre vonultak, a spanyol konzulátus közelébe, hol azonban a rendőrség szétoszlatta őket, mire a tüntetők a munkások házába vonultak. Kisebb csoportok bejárták a várost és rábírták a mulatóhelyek és mozgófényképszínházak tulajdonosait, hogy helyiségüket zárják be a gyász jeléül. A Teatro Feniceben is megszüntették az előadást. A látogatók nyugodtan hagyták el a színházat, a karzaton néhány munkás a marseillaiset énekelte. Egy kisebb csapat a spanyol konzulátus közelébe jutott, a rendőrség azonban idejekorán szétoszlatta ezeket is.

Egy mai távirat jelenti, hogy Triestben ma ismét tömeges tüntetés készül Ferrer kivégzése miatt. Reggel megkezdődött a diákság sztrájkja. Több iskolában gyászünnepet rögtönöztek Ferrer-ért. Először a reálskola növendékei kezdték meg a sztrájkot, felkerekedtek és hosszú menetben vonultak a kereskedelmi akadémia elé, hogy az ottani diákságot csatlakozásra hívják fel. A gimnázium előtt az így felszaporodott diáksereg tünte-

tést rendezett s követelte, hogy a gimnazisták is tartsanak velük, de a tanárok nem engedték őket eltávozni. A sztrájkolók erre a tengerészeti akadémia elé gyűltek s lármásan követelték, hogy a növendékek lépjenek sztrájkba. Ekkor — legalább azt híresztelik — az igazgató kezében revolverrel a diákok elé állt s nem engedte, hogy elhagyják az intézetet. Ma délután azonban egyetlen egy iskolában sem tanítás.

Délelőtt 10 órakor a hajógyárakban és a kikötőben is kitért a sztrájk. Délután 2 órakor minden üzletet bezártak, a vasuti közlekedés megszűnt és a bérkocsisok is csatlakoztak a sztrájkhoz. Délutántól kezdve a városban szünetelni fog minden munka. A betűszedők sztrájkba állottak. Sok házon gyászfátyollal bevont zászlókat tűztek ki. Az egész helyőrség készenlétben áll.

A nyomdai szedők Ferrer kivégzése elleni tiltakozásuk jeléül ma délelőtt beszüntették a munkát, úgy, hogy a mai esti lapok nem jelenhetnek meg.

Ma délután általános lett a sztrájk. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett a zavargások ellen és a környékről is a városba rendelték a csendőröket. Délután majdnem minden üzlet zárva volt. A szabad kikötőben szünetel a munka. A spanyol konzulátus épületét nagy csapat rendőrség állja körül. Délután 4 órakor a szocialista munkások gyűlést tartottak, amelyen Bittoli képviselő szónokolt és felszólította a munkásokat, hogy holnap álljanak ismét munkába. Ugy látszik azonban, hogy a sztrájk még holnap is tartani fog. A meeting után felvonulást rendeztek. A tüntetők legnagyobb részét anarchisták voltak. A menet élen gyászlöbögőt vittek és folyvást ezt kiabálták: Dicsőség Ferrernek! Veszssen a pápa! Halál Alfonzra! Éljen az anarchia! A spanyol konzulátus előtt a rendőrség és a csendőrök szétkergettek a tüntetőket.

A San Giacomo munkásnegyedben a tüntetők többször összeültek a rendőrökkel és sok elfogatás történt. Egy csoport meg akarta rohanni a Szent Jakab-székesegyházat, de a csendőrök szuronyszegezve verték vissza a tömeget. Több attack volt, míg a térséget megtisztították a tüntetőktől. Este helyreállott a nyugalom. Még nem lehet tudni, vajjon holnap reggel meg fognak-e jelenni az újságok.

Délután tüntető csapatok vonultak a város utcáin át, felszólítva az iparosokat az üzletek, korezmák és kávéházak bezárására. A felszólításnak a legtöbben engedelmességek is, úgy hogy kevés kivétellel az összes üzleteket bezárták. Este még a színházak és egyéb szórakozó helyek is zárva voltak. Az Adriatica szállítócég üzletében az ablakokat a tüntetők beverték. Az odasiető rendőrség szétkergette a tüntetőket. A rendőrségnek még a New-York kávéháznál is közbe kellett lépni, hogy a tüntetők pusztításait meggátolja. Itt a tüntetők kövekkel dobálták a rendőrségre, mire ezek kardlappal szétverték a tömeget. A San Giacomo kerületben a tüntetők szintén pusztítottak. Több iparos ablakait beverték, mert üzleteiket nem akarták bezárni. Az esti órákig ablakbeverés és ködobálás miatt 8 egyént letartóztattak. A szocialdemokraták, liberálisok és republikánusok egyletei gyászlöbögőket tűztek ki, hasonlóképp a szlovén munkásszövetség is. A spanyol konzulátus őrzésére messzemenő intézkedéseket tettek.

Florenz.

A városi tanács elnöksége, amely a szélső balpárthoz tartozó tagokból áll, a cortez elnökéhez táviratot intézett, amelyben tiltakozik Ferrer kivégzése ellen.

Nápolyban, Génúában és Speziában is tüntető körmenetek és tiltakozások voltak. Incidens nem történt.

Milano.

A Ferrer kivégeztetése elleni tiltakozó tüntések alkalmával tegnap este 8 órakor az összes üzleteket bezárták. A dóm előtti téren sűrű embertömeg volt, amely egész nyugodtan viselkedett. Többen beszédet mondtak, köztük Turati képviselő.

selő. A beszédekben elítélték Ferrer kivégzésének részeseit. A gyűlés incidens nélkül folyt le.

A sztrájk folyton terjed. Rendkívül nagyszámú tüntető vonult az arénába, hogy tiltakozó gyűlésen vegyen részt a Ferrer-ügyben.

Buenos-Ayres.

Ferrer kivégzését itt fájdalommal megindulással fogadták. A lapok azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy Spanyolországban súlyos konfliktusok időszaka kezdődik és felvetik az eszmét, hogy a spanyol hajókat és árukat bojkottálni kell.

Brüsszel.

Száznál több diák tegnap a spanyol követség elé vonult és tüntetni akart. A rendőrök széttergették a diákokat. Egy mozgófénykép-színház előadásán az egyik külvárosban kifityülték Alfonz spanyol király képét és egy üzlet kirakatát pedig beverték, mert ki volt téve benne egy képes levelezőlap a spanyol király arcképével.

Lisszabon.

A spanyol követség épületét katonaság őrzi. A városház ormán félárbocra bocsátották a zászlót.

Róma.

Natham polgármester elhatározta, hogy manifestumot bocsát ki a lakossághoz, amelyben Ferrer kivégzését ostorozni fogja, de egyben nyugalomra inti a népet. Ma délután nagy tüntetések készülnek és ezért a helyőrség valamennyi csapata készenlétben áll. A spanyol nagykövetség épületét, a Palazzo Barberinót két gyalogos zászlóalj őrzi.

Ma délelőtt Nathan polgármester gyászkeretes kiáltványt ragasztatott ki az utcákon, melyek azt tartalmazzák, hogy Róma csatlakozik a gyászhoz, melyet a civilizált világ érez Ferrer kivégzése fölött és tiltakozik e barbár aktus ellen. A lapok külön kiadásokat adnak, mert ma este és holnap a sztrájk miatt nem jelenhetnek meg. A Tribuna és a Giornale d'Italia elítélik a sztrájkproklamálását. A szocialista Avanti felszólítja a sztrájkolókat, hogy óvakodjanak a közjük nem való elemektől, nehogy ezek zavargásokat szítsanak. A délelőtti nyugodtan telt el. A Szent Péter-téren sem történt zavargás, bár ezt előre jóslták. A római munkáskamara, amely a sztrájkot proklamálta, elhatározta azt is, hogy a közúti vasúti és a fuvarozó munkások, valamint több iparnak munkásai is hagyják abba a munkát. Az üzletek nagyobb része be van zárva. A hatóságok szigorú intézkedéseket tesznek a rend fenntartása érdekében. A munkáskamara javasolja, hogy a spanyol hajókat bojkottálják az olasz kikötőkben. Ferrer kivégzése miatt Olaszország számos városában folytonos gyászoló-tüntetések vannak.

Nathan polgármester egy órával azután, mikor a munkáskamara elhatározta az általános sztrájkot, kibocsátotta manifestumát, amelyben tiltakozik a Ferrerrel elkövetett gazság és a lelkiismereti szabadságon elkövetett erőszak ellen, egyben óva inti Róma népét, hogy erőszakoskodásokkal ne zavarja meg a kivégzett mártír emlékének szentelt gyásznapot. Ehhez az intelemhez csatlakozott a szocialista párt lapja is. Estig nyugalom volt a városban. Minden üzletet bezártak, sem a kocsik, sem a közúti vasút kocsijai nem közlekedtek. Este a spanyol nagykövetség körül élénkség támadt, de nyomban ott termett a katonaság és szétszórta a tömeget. Hét óraker este még nyugalom volt. A sztrájk holnap estig fog tartani.

Budapest.

A spanyolországi véres hatalmi aktus a magyar fővárosban is mély megdöbbenést keltett s a szocialista érzelmi munkások ma este kifejezést is adtak a klerikalizmus elleni elkeseredésüknek. A kora esti órákban mintegy háromszáz főnyi szocialista munkás vonult az „Alkotmány” című katolikus egyházi irányú lap Szentkirályi-utcai szerkesztősége elé, ahol zajosan tüntettek a papok és a klerikális sajtó ellen. A környéken minden házkaput becsuktak. A Szent István-Társaság épületének vasredőnyeit pedig lebocsátották.

A tüntetés jó ideig folyt, végre rendőrség vonult ki, amely a tömeget eloszlatta. Négy tüntető munkást letartóztattak.

A florenczi községtanács kimondotta, hogy az Érsek-ut nevét Ferrer-utra változtatja. A livornói munkásegyletek képviselői tüntető sztrájkot és spanyol áruk bojkottját határozták el. Ezenkívül tiltakozó gyűlés volt, melynek során letartóztatások is történtek. Génában tegnap népgyűlés volt, mely közben a színháznál összehúzózkodás történt a rendőrök és a tüntetők közt, akik köveket dobáltak és revolverrel löttek a rendőrökre. Öten könnyebb sebeket szenvedtek. Az anconai extrém pártok általános tüntető sztrájkot rendeztek, amely 4 óráig tartott, Flórenczben hasonlóképp tüntető sztrájkot tartottak 6 órán át. Milánói újsághírek szerint a spanyol konzul lemondott állásáról.

Ferrer leányai.

Ferrernek mindkét leánya, Trinidad és Paz Párisban él. Trinidad egy cukrászdában van alkalmazva, Paz pedig a Batignolles-boulevardon lévő Théâtre des Arts tehetséges színésznője, akinek itt nagy sikerei vannak. Régebben az Odeon-nak volt tagja. Paz két nappal ezelőtt táviratot küldött Alfonz királynak, amelyben kegyelmet kér atyja számára, azt azonban nem akarta megtenni, hogy kihallgatásra menjen Briand miniszterelnökhöz, hogy a francia kormány intervencióját kérje tőle. Paz a következő kijelentést tette:

— Én megbízom a királyomban. Miután hozzáfordultam, nem kérhetem egy idegen kormány beavatkozását.

Tegnapelőtt megjelent Briandnál Leon y Castillo del Muni spanyol nagykövet, megkérni a miniszterelnöktől, hasson oda a francia sajtónál, hogy a Spanyolország ellen használt hangját enyhítse. A nagykövetnek ez a kérelme hideg fogadtatásra talált.

Legújabb.

Barcelonából jelenti egy szűkszávu távirat, hogy ma este ott bomba robbant föl a város egyik forgalmas helyén. A távirat részleteket nem tartalmaz.

Madridból táviratozzák: Ma volt a kortez előkészítő ülése. Az ünnepies megnyitás holnap délután lesz. Az ellenzék tizenöt interpellációt jelentett be. Viharos ülésekre van kilátás.

Párisból jelentik, hogy a spanyol nagykövetség palotáját éjjel-nappal csapatok őrzik és a nagykövetség udvarán detektívek szemmel tartanak minden érkezőt. A lapok értesülése szerint Barcelonában a montjuichi erődben három francia alattvalót is agyonlőttek, mert az a gyanu volt ellenük, hogy résztvettek a júliusi forradalomban.

TÁVIRATOK.

A porta a bosnyák muzulmánokért.

Konstantinápoly, október 14. A porta elhatározta, hogy minden évben tizenöt bosnyák-hercegovinai muzulmán ifjút a Galata-Serajei császári liceumban ingyenesen felvétet.

A szerb hadügyminiszter lemondása.

Belgrád, okt. 14. A király elfogadta Zivkovic tábornok lemondását és ideiglenesen Stojanovic kultuszminisztert bízta meg a hadügyminisztérium vezetésével.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárlatai.

New-York.

	okt. 14.	okt. 12.	okt. 13.
Buza	decemberre 112 $\frac{1}{2}$	110 $\frac{3}{8}$	110 $\frac{7}{8}$
májusra	113	111	111 $\frac{5}{8}$
Tengeri	decemberre 68 $\frac{7}{8}$	70	68 $\frac{3}{4}$

Chicago.

Buza	májusra 106 $\frac{1}{4}$	104 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{3}{8}$
decemberre	106 $\frac{1}{4}$	103 $\frac{1}{2}$	104 $\frac{1}{8}$
Tengeri	decemberre 58 $\frac{1}{4}$	58	57 $\frac{1}{4}$

Newyork okt. 14. Gyapot Newyorkban helyben 13.95 (13.85 tegnap), gyapot nov. 13.53 (13.52), gya-

pot januárra 13.66 (13.62), gyapot Neworleansban helyben 13 $\frac{3}{8}$ (13.3 $\frac{1}{8}$), petroleum Stand white Newyorkban 8.25 (8.25), petroleum Stand white Filadelfiában 8.20 (8.20), petroleum Refined in Cases 10.65 (10.65), petroleum Credit Blancs at Oil City 1.58 (1.58 $\frac{1}{8}$), zsir Western steam 12.70 (12.50), Zsir Rohe és Brothers 13.— (13.—).

Chicago, okt. 14. (Zárlat.) Zsir okt.-re 12.10 tegnap (11.97), zsir januárra 11.80 (11.60), szalonna short clear 12.12 (12.12), sertéshus okt.-re 24.00 (24.—).

Az osztrák iparkamara ülése.

Bécs, október 14. A kereskedelmi és iparkamara a mai teljes ülésén Schöller lovag elnök beszédét mondott, kifejtve, hogy a politikai helyzet még mindig nem tiszta és a nemzetiségi ellentétek már gazdasági téren is érezhetők. Megemlékezett továbbá arról, hogy a magyarországi válságos állapot a kereskedelmi politikai kérdéseknek árt, mint például a felhatalmazási törvény, illetve a balkáni szerződések parlamenti elintézése ügyének. A tarifa-reformra vonatkozólag azt mondta, hogy csodálkozik a magyarországi panaszokon, mert a reform lojális. Az a magyar szemrehányás sem jogos, hogy bizonyos viszonylatokban az államvasutaknál fennmaradt a régi díjtétel. Magyarország bizonyára csalódott, mert talán azt remélte, hogy az államosításnál az ut meg rövidül, ez azonban oly csalódás, amelyet az osztrák ipar is átélt. Ha tehát Magyarországon az osztrák tarifa-reform ellen formális vihart inscenálnak, akkor közel áll a gondolat, hogy ezzel Ausztria ellen intézendő esetleges intézkedéseket akarnak megokolni. Remélhető, hogy a legközelebbi években életbelépő magyar tarifa hasonló lojalitásról és a kiegyezéshez való hűségéről fog tanuskodni.

A svájci bankkamatláb.

Zürich, okt. 14. A nemzeti bank a leszámítási kamatlábat 3 $\frac{1}{2}$ o/0-ról felemelte 3 $\frac{1}{2}$ o/0-ra.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK

Pest vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt Fazekas Ágost alispán elnöklésével ülést tartott. Az ülésen Petri Mór dr. kir. tanácsos, tanfelügyelő bejelentette, hogy Budakeszin és Pilisborosjenőn állami leányiskolák nyitnak meg 3-3 tanerővel. Államsegélyek címén a múlt hónapban mintegy 5000 koronát utaltak ki községi és felekezeti tanítók részére. Az újpesti iparostanonciskolánál három igazgatói állást szerveztek s ezeket be is töltötték. A péteri puszta állami iskola építésére vonatkozólag megtartották a versenytárgyalást. A bizottság a kir. tanfelügyelő javaslatára az acsai puztán, a péczeli, az ujhartyáni és a határszentgyörgyi tanyákon községi iskolák, Ecser, Káva, Tápiószáp, Bénye, Mende és Czeglédbercel községekben menedékházak szervezése iránt rendelkezett. A r-palotai községi elemi és a rákosligeti községi polgári iskolai tanítványválasztások jóváhagyása és államsegélyvel való ellátása dolgában a bizottság felterjesztést intéz a miniszterhez. Több tanító javadalmának megállapítása és fizetésének kiegészítése iránt a bizottság megtette a szükséges intézkedéseket. A jelentés tudomásul vétele után a pénzügyigazgatóság terjesztette elő kimutatását a múlt hónap befolyt adóiról. Egyenes adóban 848.618 korona 36 fillért folyt be, vagyis 104.426 korona 21 fillérel több, mint tavaly szeptember hónapban. Ez év január elsejétől a múlt hó végéig összesen 6.328.113 korona 19 fillért fizettek be, vagyis 96.816 korona 77 fillérel kevesebbet, mint a múlt év hasonló időszakában. A többi jelentés jórészt statisztikai adatokat tüntet fel. A jelentések tudomásul vétele után a bizottság felebbezéseket intézett el.

Komárom város törvényhatósági bizottsága megkezdte őszi rendes közgyűlését Kálmán Rudófi főispán elnöklésével. Tudomásul vették, hogy a földmivélségi miniszter engedélyezte az Erzsébet-sziget ámentesítéséhez szükséges kisajátítási jogot. A vármegye elhunyt nagy fiának, Thaly Kálmánnak emlékezetét a közgyűlés jegyzőkönyvébe iktatta, az elhunyt családjának részvétirátot küldött és egyik utczáját róla nevezi el. Hajdúmegyének az egyházi javak szekularizációja tárgyában küldött átirata felett, mivel ez a vallási béke megzavarását okozhatná, a közgyűlés napirendre tért. Szintugy napirendre tért Arva vármegyének a készfizetések felvétele tárgyában küldött átirata felett, mivel a város törvényhatósága az önálló nemzeti bank létesítése iránt már több-

ször, legutóbb július havi közgyűléséből felirt a képviselőházhoz. Arva vármegyének a bevett választásfelekezeti lelkészeinek illetménykiegészítésére vonatkozó átiratát a közgyűlés pártoló felirattal támogatja. A közgyűlés a magyar városok központi hitelintézetének létesítését tudomásul vette. Különböző iskolák költségvetésének megállapítása után a közgyűlést mára halasztották.

A városok országos bankja. A városok polgármestereinek Kassán tartott kongresszusa tudvalevőleg bizottságot küldött ki a városok országos bankjának előkészítésére. Mint Pozsonyból jelentik, Broly Tivadar polgármester a bizottságot október hó 24-re hívta össze.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naplár. Péntek, október 15. — Róm. kath. és prot.: Terézia. — Görög-orosz: október 2. Jusztina. — Zsidó: Tisri 30. — A nap két reggel 6 óra 19 perczkor, nyugszik este 5 óra 12 perczkor. — A hold két reggel 7 óra 10 perczkor, nyugeste 5 óra 52 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
A főváros pénzügyi és gazdasági ülése d. e. 10 órakor.

Az Országos Munkásbetegsegélyző Pénztár közgyűlése.

I. nap. Felolvasás a Magyar Urinők Egyesületében este 6 órakor. — A Karmeliták egyházi ünnepe Szent Teréziának névnapja alkalmából d. e. 10 órakor. — A protestánsok közös bizottságának ülése a Nemetere ügyében. — Bemutató előadás a Nemzeti Színházban este fél 8 órakor. — Galambfő-verseny a Margitszigeten d. u. 2 órakor. — Az osztályorszájatek húzása d. e. fél 9 ó. — A „Magyarok bejövetele”, Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggel 8-tól este 11-ig. Belépő-díj 1 korona. — Tornai kiállítás a Mücsarnokban. Nyitva 9-4-ig. Belépődíj 1 korona. — A gödöllői kiállítás a Nemzeti Szalóban. Nyitva 9-5 óráig. Belépő-díj 1 korona. — A könyves Kálmán öszi tárlata nagymező-utcai termében. Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — Uj Művészeti Szalon (Kecskeméti-utca 3.). Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — Gulácsy-kiállítás az Uránia Kiglyóteri szalójában. Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum régiségtára 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10-1 óráig. — Az Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — A Néprajzi Múzeum 3-6-ig. — A Fővárosi Múzeum 9-1/2-ig. — A Történelmi Képcsarnok 10-1/2-ig. — A Közlekedési Múzeum 2-6-ig. — Az Aquincumi Múzeum nyitva egész nap. — Az Erzsébet Múzeum 9 óratól fél 1-ig és 3-4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9-4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3-7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9-12-ig és 3-8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9-2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9-2-ig.

— **Személyi hír.** Dr. Kohl Medárd felszentelt püspök ma este Szombathelyre utazott.

— **A trónörökös köszönete.** Ferencz Ferdinánd trónörökös és Hohenberg Zsófia hercegnőt utóbinak rangemelése alkalmából Sopron vármegye törvényhatósága táviratban üdvözölte. Hája Antal alispánhoz ma érkezett meg a trónörökös következő távirata: Ugy a magam, mint a hercegnő nevében üdvözléülükért és szives jókívánataikért önnek és a vármegye közönségének hálás köszönetet mondok. Örömmel gondolok a Sopronban töltött kedves emlékü napjaimra. Ferencz Ferdinánd főherceg.

— **Rendjeladományozás.** A király dr. Svarczmajer Adolf ügyvédnek, Djakovár mezőváros előjárójának, valamint dr. Spitzer Hugó eszéki ügyvédnek, a közügyek terén kifejtett önzetlen és hasznos tevékenységük elismerésül, a Ferencz-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Szél Kálmán állapota.** Szél Kálmán állapotában örvendtesen folytatódik a javulás. A mai éjszakát igen jól töltötte el, nyugodtan és elég hosszan aludt. Orvosai még alkalmaznak rá vizes borogatást s egyelőre a beteg ágyban marad, de már annyira jól érzi magát, hogy napközben hosszabb ideig dolgozhat. Főlépülése most már előreláthatólag zavaró fennakadás nélkül gyorsan és teljesen bekövetkezik. Lakásán barátai és tisztelői közül ma is számosan jártak.

— **A református főgimnázium jubileuma.** A budapesti református főgimnázium alapításának felszázados jubileumát ez év december havában üli meg. Az egyházi és világi ünnepek részletes programját közelebb állapítja meg az egyháztanács, illetőleg a jubileumot rendező bizottság. Az egyházi ünnepeket Baksay Sándor református püspök fogja vezetni. A gimnázium felszázados történelmét most írta meg dr. Barthos Kálmán tanár, akinek a munkáját a jubileum alkalmára albumszerű díszműként adják ki.

— **Kossuth Ferencz vendégei.** Érdekes látogatói vannak a fővárosnak. Daniel Edward Seybel newyorki polgár és felesége érkeztek Európán át vezető automobilkörtük alkalmából Budapestre. Mr. Seybelnek és feleségének vendégszerető házában talált otthont Kossuth Lajos, amikor az 50-es években Amerikában járt és ellátogatott New-Yorkba. Kossuth Lajos igen jól érezte magát a kedves newyorki családnál s mint több följegyzése is tanuskodik róla, mindig szívesen emlékezett vissza newyorki tartózkodásának lakóhelyére. Az amerikai vendégek most Európa nagyobb városait és nevezetesebb tájékeit keresik fel s utjuk tegnap Budapestre vezette őket. Ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy megismerkedjenek Kossuth Lajos fiával, Kossuth Ferenczcel. Érkezésükről levélben értesítették Kossuth Ferenczet, aki délután hat órakor fogadta őket. Kossuth megköszönte a vendégeknek, hogy felkeresték őt, azután hosszan és szívesen elbeszélgetett velük. Mr. Seybel és neje néhány napig itt maradnak a fővárosban, megnézik a várost, megszemlélik annak nevezetességeit, kirándulnak a környékre, azután pedig folytatják automobil-utjukat.

— **Tropsch Mária a királyánál.** Kicsoda Tropsch Mária? Ma már kevesen tudják, pedig valamikor, éppen negyvenhárom esztendő előtt nevezetes perszóna volt, pedig még akkor alig volt tizenkét esztendő. Ő volt egyik tanúja annak, amikor Libényi nevű szabó a király ellen merényletet követett el. Ez történt 1853. február 18-án. A merénylőt Ettenreich nevű ember legyűrte. Ezenközben a 12 esztendő Tropsch Mária, aki iskolába akart menni, látta, amint a király zsebkezdőt szorit a nyakához. Ettenreich, aki a merénylővel viaskodott, odaszólt a remegő iskoláslánynak: — Fuss, kis lány! Hivj rendőröket!

A leánya futni kezdett. Betért egy rendőrszobába, ahol rendőrök ülték egy asztal körül és a maguk módja szerint töltötték el az időt, vagyis verlék a kártyát az asztalhoz. Alig hallották meg, amit a kis lány hebegve, dadogva elmondott, megfélekedtek a kártyázásról és rohantak a nevezetes esemény színhelyére. Persze, a kis iskolás lány lekészt az iskolából, amiért a szigorú tanító ur nemcsak megdorgálta, de meg is büntette. Csak később tudták meg, mi volt a késés oka. Ekkor az iskola vezetősége engedélytől gyöngyökkel kirakott szívet ajándékozott a lányának. Ez történt 1853-ban. Azóta Tropsch Mária férjhez is ment, meg is öregedett. A király talán rá sem gondolt már; azt sem tudta, él-e, hal-e? De most véletlenül tudomást vett róla. Izabella főhercegnő Badenben látogatta Tropschnét és bécsi kastélyába is meghívta őt, ahol aztán részletesen elmondta neki Tropschné a merénylői részleteit. A főhercegnő asszony utján jutott tudomására a királynak, hogy a kis leány, aki a rendőrségre szaladt, még él és így kapott Tropschné meghívót a kihallgatásra. Ma fogadta a király az ellene intézett merénylet tanúját kihallgatáson. Mit beszéltek az audiencián, nem tudni, csak azt látták rajta, amikor kijött, hogy a szemei nedvesek. Asszonyok rendszeren sírnak, ha nagy eseményekre gondolnak vissza. De nem lehetetlen, hogy a király is meg volt indulva.

— **Az északi sark fölfedezője Budapestben.** Peary amerikai őrnagy, az északi sark fölfedezője és dr. Cook vetélytársa, a tél folyamán ellátogat Budapestre és a Magyar Földrajzi Társaságban fölolvasást fog tartani korszakalkotó utazásáról. Peary, aki annak idején az amerikai nemzetközi földrajzi kongresszus elnöke volt, Newyorkban közelebbi érintkezésbe lépett a magyar küldöttekkel, köztük dr. Erdődi Béla udvari tanácsossal, a Földrajzi Társaság akkori elnökével, akinek több levelet küldött Grönland legészakibb pontjáról. Peary, akinek felesége osztrák nő, felesége rokonainak látogatására a jövő év elején Európába jön és ez alkalommal Londonban, Berlinben, Bécsben és Budapestben fölolvasást fog tartani.

— **Ezredorvosok tanfolyama.** Bécsben tegnapelőtt kezdődött meg az ezredorvosok információs tanfolyama. A tanfolyamon harminczhat ezredorvos vesz részt s közülök harminczhat a redes sor szerint, hatot pedig soron kívül hívtak be.

— **A levegő harcossal.** Augsburgból jelentik, hogy a Parseval III. délelőtt 9 óra 45 perczkor elindult Münchenbe. Délelőtt 11 órakor Münchenbe ért a léghajó, különböző köröket irt le a Residenz és a Frauenkirche felett és az oberwiesenföldi gyakorlóterén kötött ki. A léghajó igen sebesen reptült. A levegő párakkal telt. Münchenből a Parseval 2 óra 12 perczkor elindult Augsburgba, ahol délután 4/5 órakor megkísérelte a leszállást, a heves szélvész azonban elragadta és Friedberg felé sodorta. Hosszas küzdelem után sikerült a léghajónak visszatérni és 4/6 órakor leszállani.

Fischamendben néhány nap mulva megkezdődnek a Parseval-féle osztrák-magyar katonai léghajóval a kísérletek. A jövő év kezdetén önálló léghajós-osztályt fognak szervezni, amely Fischamendben állomásozik. A jövő évben a meglévő léghajóállományt három motoros kormányozható léghajóval fogják szaporítani. Ezek a „Parseval” 1800 köbméternyi űrtartalommal, továbbá egy Lebaudy-féle 3800 köbméterrel; ez a kettő Daimler-motorral van ellátva. Kivülük egy harmadik 2000 köbméteres léghajót is rendeltek.

— **Az orvosok nagygyűlése.** A Budapesti Királyi Orvosegyesület ma délután hat órakor tartotta meg Szentkirályi-utcai palotájában ezidei 42-ik nagygyűlést, amelyen a tagok, orvostudósaink színe-java, oly nagy számban jelent meg, hogy a hatalmas terem egész zsufolásig megtelt, sőt a későn jövők még kint is rekedtek. Dollinger Gyula dr. udvari tanácsos, egyetemi tanár, az Orvosegyesület elnöke nyitotta meg a nagygyűlést és bevezető beszédében elparentálta az orvosi kar nemrég elhunyt jeles két tagját, Chyzer Kornél miniszteri tanácsost és Elischer Gyula dr. egyetemi tanárt. Majd rátért az év legnagyobb eseményére, a Budapesti tartott XVI. nemzetközi orvosi kongresszusra, amely alkalmat nyújtott arra, hogy külföldön a magyar orvosi tudomány fejlődését megismerjék. A napirend második pontja a kiküldött bírálóbizottság jelentése volt a Mészáros Károly-féle jutalomdíj odaítéléséről. A jutalomdíjat, 1600 koronát két egyenlő részben Udrinsky László és Pólya Jenő Sándornak ítélték oda. Ezután a főtítkárt tette meg jelentését a Balassa-díj alapra kiűzött pályázat eredménytelenségéről. Az elnök javaslatára úgy a Mészáros-féle, mint a Balassa pályázatot újra kiírják. Dollinger Gyula elnök felszólítására dr. Kéhlly Károly udvari tanácsos foglalta el az előadói katedrát és megtartotta „Balassa előadás”-át. Előadásának czime „A belorvostannak és sebészetnek egymáshoz való viszonyáról” szöveg. Nagy gonddal megszerkesztett felolvasását a jelenlevő orvostudósok rendkívül figyelmesen hallgatták és nem egy alkalommal szakította félbe a felolvasót a hallgatóság tetszésének nyilvánulása.

— **Az amerikai orkán pusztítása.** Az a nagy orkán, amely Florida partvidékén dühöngött, nagyon sok emberéletet követelt áldozatul. A Keyszigeteken a vihar husz lábnyi magasságra körbácsolta fel a vizet. A halottak számát négyszázra teszik, egyes lapok azonban hétszáz halottól beszélik. Key-West városában katonai karhatalmat helyeztek el, hogy a rablóhordák fosztogatásainak elejét vegyék. Háromezer vasuti munkás egy elpusztult vidéken tartózkodik, amely teljesen el van zárva minden forgalomtól. A közlekedés minden irányban megszakadt. A lakosság százai hajléktalanul bolyonganak a barakkok között. Key-Westben az orkán több száz házat elpusztított.

— **Úgó vasuti kocsi.** Pozsonyújváros állomáson az elmúlt éjjel tolatás közben benzinhordókkal megrakott teherkocsi valószínűleg a mozdonyszikrától meggyuladt. A tűz azonnal a préselt szénával telt szomszéd kocsi, majd a többiekre csapott át. A tűz öt órán át tartott s kilencz teherkocsi égett el. A kár 35,000 koronát tesz ki. A tűz nagy veszedelemben tartotta a közvetlenül mellette elnyúló nagy vasuti raktárakat is, de a tűzoltóság fáradságos munkájának sikerült a tüzet lokalizálni.

— **Tolsztoj nővérét kirabolták.** Tolsztoj nővérét, aki mint apacza a Samoroveski kolostorban, Kaluga közelében él, czellájában rablók megtámadták és mindenét elvitték. A rablók elmenekültek.

Eltűnt magánzó. A székesfehérvári rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Weisz Adolf 80 éves magánzó négy nappal ezelőtt elutazott Székesfehérvárról Budapestre s azóta nyoma veszett. Az öreg urnál 3500 korona készpénz, 5600 koronáról kiállított bankbetéti könyv és 14 darab 140 korona névértékű jelzőlogbank részvény volt. Hozzájárulóit attól félnék, hogy baleset érte.

Halálozás. Tauszky Izidorné szül. Wittelesz Helen életének 39-ik évében meghalt.

Tódorffy Domokos kuriai bíró hatvanegy éves korában sok szenvedés után elhunyt. Tódorffy Domokos előkelő erdélyi örmény nemes családból született. Anyai ágon közeli rokona volt Gajzágó Salamonnak, az országos főszámvévei szék egykori elnökének és Lukács Bélának, a volt kereskedelemügyi miniszternek. A kir. Kuria és több egyesület, melyeknek tagja volt, testületileg fogják képviselgetni magukat. Az elhunyt kuriai bíró temetése október 15-én, pénteken délután fél négy órakor lesz a Rottenbiller-utca 38. számú gyászházából.

Borzák Endre ref. író és költő 12-én temették el Szekszárdon óriási részvét mellett. A templomban koporsója felett Szabó Károly ref. pap. orsz. képviselő mondott megható beszédet, a temetőben pedig dr. Rubinstein Mátyás szekszárdi rabbi bucsuztatta el kiváló kartását.

Özv. Laukó Károlyné szül. Stur Ilona október 13-án, életének 59. évében, hosszas szenvedés elhunyt Kecskeméten. Az elhunytban dr. Hirtler Fels Ernő orsz. képviselő anyósát gyászolja.

Achim János, a békéscsabai ipartestület jegyzője, elhunyt. A megboldogult nevét és az ipari közügyek érdekében kifejtett széleskörű munkásságát távolabbi körökben is ismerték.

Malyáta Agoston temesvári rendőrkapitány, a főkapitányság bünyői osztályának vezetője tegnap reggel Temesváron hosszas szenvedés után 46 éves korában meghalt. Nagy része volt a rendőrlisztviselők országos szervezkedésének munkájában.

Faragó Béla hosszas szenvedés után 42 éves korában elhunyt. A megboldogult hült tetemét október hó 15-én helyezik örök nyugalomra Zalacgerszegen.

x Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.

x **Podor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

x **Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

x **Weiss Papi.** Harmadik hete vonz már állandóan zsufozott házakat **Weiss Papi,** a világhírű kabaré-díva, aki ma Budapest legnépszerűbb színpadi kedvencei közé számítódik. Ellenállhatatlan komikai erővel előadott kupléi sorában budapesti aktualitásokról is énekel s főként a **Weiss Richárdról** énekelt dala arat viharos tetszést. **Weiss Papi** mellett a műsor többi száma is elsőrangú s méltán megérdemli a közönség rendkívüli érdeklődését.

Vasuti baleset Vécésen.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 13.

A főváros közelében, a budapest—czeplédi vonal Vécés nevű állomásán tegnap este baleset történt, amelynek számos sebesültje van.

Az 511. számú, Predeárról Budapest felé robbogó gyorsvonat tegnap este kilencz óra táján teljes erővel akart áthaladni a vécési állomáson. Az állomási épületen innen azonban egy sinelágazáson egy tehervonat állt, amelynek utolsó kocsjai átnyultak arra a sínre, amelyen a gyorsvonat siettel célja felé. **Keszler Gyula** gépész észrevette a veszedelemet, fékezett is, de a vonatot már nem tudta megállítani: **a predeali gyorsvonat belerohant a teherkocsikba.** Iszonyú recsegés-ropogás verte föl az éj csöndjét. A gyorsvonat gépe felszökött a levegőbe és ránehezedett a másik gép hátára, öt kocsi pozdorjává tört és teljesen megsemmisült a postakocsi is. Az utasok a rettenetes lökékre rémülten riadtak fel és megborzadva látták a katasztrófát. Több perc mult el, amíg a vonat személyzete és az utasok felocsudtak a rémületből és a sebesültek segítségére siettek. Az egymásra torlódtól s az égnek meredő összetört kocsikból keserves, kétségbeesett jajkiáltások hallatszóttak s nagy időbe került, amíg a szerencsétlenség áldozataihoz hozzáférhettek.

Az általános zűrzavarban azt hitték eleinte, hogy a katasztrófának halottai is vannak. Csak később állapították meg aztán, hogy véletlen szerencséből nem követelt emberéletet a karambol. A kocsisíromok közül súlyos sebesülésekkel szedték ki:

Büklő József postaszolgát (lábát törte el).

Kampf István postaalliszet (koponyarepedést szenvedett).

Szalai Dezső postaalliszet (czombján sérült meg) és

Rónai Alajos postaalliszet (arczán sérült meg).

Nagyon súlyos a sebesülése **Keszler Gyulának,** a gyorsvonat gépészének is, aki karján, arczán és lábán szenvedett veszedelmes sérüléseket. A nyugoti pályaudvarról nyomban segélyvonatot küldtek ki a szerencsétlenség színhelyére, de a sebesülteket csak reggel két órára tudták a fővárosba hozni. A mentők valamennyit beszállították a Rókus-kórházba. Budapesten már a kora éjjeli órákban híre terjedt a katasztrófának s a későn beérkező segélyvonatot egész sereg aggódó ember várta a nyugoti pályaudvaron.

A vizsgálat két irányban indult meg annak megállapítása végett, hogy a szolgálattevő **Szűlle Géza** gyakornokot, vagy pedig **Noresdi József** váltókezelőt terheli-e a felelősség a szerencsétlenségért, amely nemcsak emberéért követelt, hanem óriási anyagi kárt is okozott az államvasutnak. Ezt a kárt még megközelítőleg sem tudják megállapítani, mert a teljesen összeroncolt kocsik értékén kívül odaveszelt minden, ami bennük volt.

A pozdorjává törött kocsik eltakarítása és a pálya helyreállítása óriási munkát vesz igénybe. Jelenleg körülbelül kétszáz munkás, akiket a István-terki főműhelyből rendeltek ki, dolgozik a pályán. A gyorsvonathoz tartozó nagy másodosztályu személyszállító kocsit, amely felborult, ma délben talpra állították és elolalták a katasztrófa helyszínéről. Amennyire lehetett, összeszedték a porrázúzott teherkocsik romjait is.

Az éjjel és ma reggel a vonatok még három-négy órai késéssel és átszállással közlekedtek, ma délután azután egy kisegítő vágányt raktak le és átszállás nélkül, bár meglehetősen késéssel bonyolítják le a forgalmat.

Az államvasutak igazgatósága a szerencsétlenségről a következő hivatalos jelentést adta ki:

E hó 13-án este a Kolozsvár felől közeledő 511. számú gyorsvonat Vécés állomáson összeütközött a tolató 6745. számú tehervonattal mozdonya és kalauzkocsijával. Két postai alkalmazott súlyosan, négy postaközeg és négy utas könnyebben megsérült. Mindkét vonat mozdonya, három podgyász, két posta- és egy személykocsi kisklott és megrongálódott. Az éj folyamán a személyszállító vonatok átszállással közlekedtek. A pálya reggel fél 7 órára szabaddá tétetvén, a forgalom rendszeren bonyolítottatik le. A baleset az állomási védjelzők korai szabad-ra állításából és a tolatásra kiadott rendelkezések be nem tartásából keletkezett. A hibás szolgálattevőt és a tehervonattal mozdonyvezetőjét a szolgálatától **lefüggesztették.**

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

(*) **Mérő Jolán** bucsustélye. Ma este tartotta utolsó zongoraestélyét **Mérő Jolán** a Royal hangversenyteremben s a hallgatóságot ezzel az alkalommal is, mint mindig, magával ragadta bámulatosan precziz, finom árnyalatokban gazdag játékaival. A kitűnően összeállított műsor már egy-maga elég vonzó volt s ha tekintetbe vesszük, hogy az annyira népszerű művésznő vállalkozott eljátszására, egyáltalában nem meglepő közönségünknek szokottnál is nagyobb érdeklődése. A műsoron a legkiválóbb klasszikus zeneszerzők művei szerepeltek: Chopin és Liszt három-három, Debussy, Dohnányi, Rachmarinoff, Borikievicznek pedig egy-egy műve tette élvezetessé az estét. Főleg Liszt XIV. Rhapsodiája, Debussy Jardin sans la pluie és Dohnányi Tolle Gesellschaftjával aratott **Mérő Jolán** igen nagy sikert. A közönség szünni nem akaró tapsal, babérkoszorúval s virággal tüntette ki a bucsuzó művésznőt.

(*) **Az Operaházban** holnap pénteken Tosca kerül színre a következő szereposztással: Tosca—Szamosy Elza, pástorfiu—Várad Margit, Mario—Anthes, Scarpia—Takács, Angelotti—Kornai, sekrestyés—Hegedűs, Opoletta—Kertész, Sciarone—Kárpát, börtönőr—Ney Bernát. Vezényel Szikla Adolf karmester, rendező Alszevgy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 111.) Szombaton Aidát adják, a czimszerepet V. Kramer Teréz, Amnerist—Fodoriné, Radamest pedig Lunardi énekl. Az utóbbi ez alkalommal lép fel először ebben az évadban. (Évi bérlet 112.)

(*) **A Baba a Városligeti Színházban.** A Városligeti Színházban ma este Küry Klára egyik legkedvesebb szerepében A „Babában” lépett fel elő-

szőr. A reprise iránt a közönség igen nagy érdeklődést tanúsított s meleg ovációban részesítette a nagy művésznőt. Mellette Ferenczy a nagybácsi, Csapó Lancelot szerepében vívott ki szép sikert. A díszes kiállításért és jó rendezésért az igazgatóságot illeti teljes elismerés.

(*) **Molnár Ferenc** regénye német kiadásban. Walker Herman berlini czég kiadásában legközelebb meg fog jelenni **Molnár Ferenc** „A Pál-utcai fiúk” című regénye, amelynek magyar eredetije a diákélmények megkapó leírásával gyönyörű sikert ért el. A fordítás **Schmitt Jenő** Henrik dr. munkája.

(*) **Uj párisi darabok.** André Messenger, a párisi Nagyopera igazgatója, operát írt, amelyhez a szövegkönyvet Ghensi írta. Az új opera a jövő szezonban kerül színre az Opera Comiqueban. — Uj darabot írt Bernstein is, a három felvonásos komédiának: „Après moi” a czime. Bataillennek sem maradt el az évi termése, az egyfelvonásos darab czime: „Egy nászéjszaka álma”.

(*) **Benczur Gyula** ünneplése. A Nemzeti Szalon második nyiregyházi kiállítása vasárnap, e hó 17-én délelőtt nyílik meg. A kiállítás megnyitása alkalmával leplezik le **Benczur Gyula** szülőházát megjelölő emléktáblát. A fővárosból leutazó művészek szombaton délután indulnak a nyugati pályaudvarról. A Könyves Kálmán igazgatósága tegnap este tartott ülésén elhatározta, hogy **Benczur Gyula** tiszteletére rendezendő nyiregyházi ünnepélyen **Horváth Géza** ügyvezető igazgató által képviselteti magát, aki **Benczur** szülőházán elhelyezendő emléktáblát a társaság nevében meg is koszorúzza.

(*) **Egyetemi énekkarunk és a párisi ifjuság.** A budapesti egyetemi énekkar, mely az upsalai svéd diákdalokör példájára alakult meg, rövid fennállása óta ugy ifthon, mint a külföldön hírnévre tett szert. Mutatja ezt az a megüszelő felszólítás is, mely a párisi egyetemi ifjuság vezérő-bizottságától a napokban érkezett az énekkar elnökségéhez. A párisi ifjuság kéri az énekkar szabályait, működési tervét és előadási programját, mert a párisi egyetemi ifjuság énekkarát a budapesti egyetemi énekkar mintájára kívánják megalakítani és szervezni. Az elnökség készséggel tett eleget a párisi diákok kérésének.

(*) **Wagner a szimfonikusoknál.** Az Országos Szimfoniai Zenekar vasárnapi estélyét, amelyet a Zeneakadémia dísztermében tartanak meg, a Meszterdalnokok előjátékával vezetik be. Az előjátékot **Radó Aladár** „Petőfi” című szimfonikus költeménye követi, amelynek ez lesz a premierje. Ugyancsak először játszzák ezután Budapesten **Debussy** gyönyörű Petite suitejét. Tizenöt percnyi szünet után **Beethoven** Erocája tölti be az est második részét.

(*) **Híres képek árverésen.** Londonban a közelmultban ismét igen gazdag és rendkívül nagy értékű műgyűjtemény került árverésre, amelyen többek között egy Munkácsy-képet is eladtak. A képnek „Tété-a-tété” a czime s a nagysága 58 és 43 centiméter. Elkelt pedig hatszázhusz fontért, a mi pénzünk szerint tizennégyezerhatszáznyolcvan koronáért. Ezen az árverésen adták el a nagy angol festőnek: **Raeburnnek** is egy férfiportraitját, amelyért haterz fontot fizettek. Eladtak egy **Israels** és egy **Jacob Muris** képet is, a kiknek több művük volt kiállítva a Képzőművészeti Társulat legutóbbi nemzetközi kiállításán. **Israels** képeért, amely egy tizenhét-huszonhét centiméter nagyságu kis akvarell, négyezerötven fontot fizettek, míg **Murisnak** ugyancsak kisméretű olajképe ezerhatszáz fontért cserélt tulajdonost.

(*) **Bécsi filharmonikusok Budapesten.** A bécsi Tonkünstlerorchester 6. filharmoniai hangversenyére **Neubal** Oszkár és **Weingartner** Félix vezénylő-igazgatók a következő zenekari műveket állították be végleges műsorukba: **Szimfóniák:** Tschaiakofsky f-moll, 4. sz., Schumann b-dur, 1. sz., Goldmark es-dur, 2. sz., Beethoven c-moll, 5. sz., Brahms d-dur, 2. sz., Berlioz Symphonie fantastique. **Szimfóniai költemények:** Dvorak Scherzo capriccioso (előszőr), Prieg: Suite lyrique, Bizet: Suite arlesienne, Weingartner: Gefilde der Seligen (előszőr), Liszt: Hungaria, Mihalovich: új mű, Glazounov Chopiniana, Wagner Siegfried: Idill. **Nyitányok:** Wagner: Bolygó hollandi, Beethoven: Egmont, Goldmark: Sappho, Mendelssohn: Hebridák, Sinigaglia: Baruffe chiozzotte (előszőr), Herzfeld: Ünnepi induló. A különösen zenei növendékek számára szánt **olszó,** 12 és 6 koronás bérletek már ma majdnem teljesen elfogytak. **Pénteken,** november 5-én lesz az első hangverseny a Vigadóban.

(*) **Kamaraznno.** A brüsszeli, **Sevcik** vonósnégyesek és az **Orosz Trio** 5 kamaraesztélyére bérelni október végéig lehet. **Kedden,** november 16-án kezd meg a **brüsszeli** négyes a Royalteremben a fényes ciklust, első hangversenyével. Erre jegyek **november 1-től** kezdve válthatók lesznek.

(*) **Művészi fényképtárlás.** A Budapesti Kamara-Klub művészamatőr fényképezők társasága e hó 17-én délelőtt 11 órakor nyitja meg a Szépművészeti Múzeumban nagyrévi *Haranghy György* klubelnök kollektív kiállításával kapcsolatos művészi fényképtárlását. A sajtó képviselőinek a kiállítást folyó hó 16-án délután 2 órakor mutatják be.

FŐVÁROS.

(*) **Uj-törökök fogadtatása.** A Magyarország és Ausztria látogatására induló uj-törökök e hó 18-án utaznak el Konstantinápolyból, 19-én Nisnél találkoznak az utazás szaloniki-i résztvevőivel, 20-án megérkeznek Budapestre s Magyarországon 26-ig tartózkodnak, 27-től 30-ig Bécsben lesznek, november 1-én Brünnt, 2-án Bielitzet, 3-án Reichenberget, 4-én és 5-én Prágát, 6-án Pilsent látogatják meg, 7-én visszatérnek Bécsbe, 8-án és 9-én a Triestig utbaeső városokat tekintik meg, 9-én pedig Triestben s 10-én Fiumében lesznek. A tanács ma elhatározta, hogy a Budapestre érkező uj-törököknek lakomát ad. A lakoma költségére 6000 koronát szavaztak meg.

(*) **A fővárosi alkalmazottak új nyugdíjszabályzata.** A főváros jogügyi bizottsága ma délután tartott ülésén tárgyalta azt az előterjesztést, amelyet a tanács a fővárosi alkalmazottak új nyugdíjszabályzatának módosítása dolgában tesz a közgyűlésnek. A tárgyalás elején Melha Kálmán tiszti főügyész kifejtette azt a nézetét, hogy a miniszternek joga volt a szabályrendelet jóváhagyását megtagadni, viszont a főváros olyan szabályrendeletet alkothat, amely az élő törvénnyel nem ellenkezik. Indítványozta, hogy a bizottság mondja ki, hogy sem jogi, sem törvényi indokok nem igazolják a miniszter eljárásának helyességét. Faller Ferenc rövid felszólalása után dr. Berger Rezső csatlakozott Melha indítványához. Dr. Weigand József indítványozta, hogy a nyugdíjszabályzatot a közgyűlés által annak idején elfogadott formában terjeszszék ismét fel a miniszterhez és csak arra való tekintettel bocsátkozzanak a részletek tárgyalásába, hogy a közgyűlésnek abban az esetben, ha a változatlan feltérjesztéshez nem járulna hozzá, rendelkezésére álljon a jogi vélemény. Dr. Rózsavölgyi Manó szintén hozzájárult a főügyész indítványához. Földváry Antal főjegyző kifejtette, hogy az új előterjesztés megtételére célszerűségi indokok vezették a tanácsot. A bizottság hozzájárult Melha, illetve Rózsavölgyi indítványához és áttért a részletes tárgyalásra, amelynek során dr. Földes Árpád azt javasolta, hogy a fertőző kórházak főorvosainak szolgálati idejét 35 évben állapítsák meg. A bizottság ehhez az indítványhoz nem járult hozzá, mert ez az intézkedés a nyugdíjszabályzat eredeti fogalmazásában sem volt benn. A bizottság annak a véleménynek adott még kifejezést, hogy a miniszter által kívánt módosítással szemben, a nyugdíjszabályzatnak a szolgálati idő tartamára és a tíz éves szolgálat után járó nyugdíjösszegre nézve tartás fenn az eredeti álláspontot. A nyugdíjszabályzat ügyével különben holnap délelőtt a pénzügyi bizottság is foglalkozni.

(*) **A főváros jogügyi bizottsága** ma délután Faller Ferenc tanácsos elnöklésével ülést tartott, amelyen az előadói tisztelet Bukovszky Viktor tanácsjegyző látta el. A bizottság hozzájárult az ügyosztálynak ahhoz az előterjesztéséhez, hogy a fővárosi gazdasági raktárnoki állást irodavezetői állásra szervezzék át. Vita nélkül fogadta el a bizottság az ügyosztálynak azt az előterjesztését is, hogy az árvaszéki ülnökök és a tiszti ügyészek az első fizetési fokozatba automatizáljanak elő öt évi szolgálat után. Kimondotta a bizottság, hogy ez a rendelkezés azokra nézve, akik már 1909. január 1-én töltötték be az öt esztendő, a jóváhagyás után azonnal életbe lép. Végül a nyugdíjazások során megállapította a bizottság Kállay Jenő első osztályu tanácsjegyző, anyakönyvvezető és Meixner Ferenc köztemetői igazgató nyugdíját.

(*) **A bizottsági póttagok behívása.** A főváros törvényhatósági bizottságának legutóbb tartott ülésén Fillepp Kálmán főpolgármester azt az indítványt tette, hogy tekintettel a külsőben álló restaurációra, ne töltsék be a megüresedett bizottsági tagsági helyeket. Ez az indítvány hosszabb vitát idézett elő, míg végre a közgyűlés dr. Feleki Béla indítványára a kérdést a jogügyi bizottsághoz utalta. — A jogügyi bizottság ma délután tartott ülésében foglalkozott a kérdéssel, és dr. Berger Rezső, dr. Rózsavölgyi Manó és Faller Ferenc tanácsos hozzászólása után egyhangulag hozzájárult az ügyosztálynak ahhoz az előterjesztéséhez, hogy a megüresedett tagsági helyekre a soron lévő póttagokat hívják be, annál is inkább, mert a törvény ezt egyenesen előírja.

(*) **A fővárosi gázgyára.** A tanács mai ülésében hozzájárult a gázbizottság javaslatához és azt magáévá tette. Ehhez képest a tanács javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a gázgyár terveinek felülvizsgálatával bizottságot bizzanak meg, hogy a Lipótvárosban 45,000 köbméter tartalommal új gázraktárt építsenek, hogy a józsefvárosi új vízgyár terveit készítsék el és végül hogy a gázüzemhez szükséges szén szállítására tartsák meg az árlejtést oly értelemben, mint azt a gázgyár igazgatója javasolta.

(*) **Ütezők csatornázása.** A főváros tanácsa mai ülésén elrendelte, hogy a VI. kerület Szent László-utca egy részének csatornázását a jövő évi közmunkaprogrammba felvegyék. Elrendelte továbbá a X. ker. Abafy-utca csatornázását.

EGYESÜLETEK.

(-) **A londoni Magyar Egyesület** díszelnöke. Teck herceg elfogadta a londoni Magyar Egyesület díszelnökségét. A herceg tudvalevőleg anyai ágon a magyar Rédey-család leszármazottja.

(-) **A Magyar Urinők Egyesületének** most pénteken lesz az első felolvasó estéje a Sándor-utcai régi országház nagytermében. A tíz felolvasásból álló sorozatra sikerült az egyesületnek több kiváló férfi és női előadót megnyerni. A férfi felolvasók közül az első pénteki estén *Eötvös Károly* fog előadást tartani a nőkről a nőknek. A női felolvasók közül *Vargyas Endréné* egyesületi főtitkár előzetesen a Magyar Urinők Egyesületének feladatairól fog megemlékezni. Az előadás kezdete pontban 6 órakor lesz, vége 8 órakor.

(-) **A mentőegyesület téli tanfolyama.** A Budapesti Önkéntes Mentőegyesületben folyó hó végén kezdődnek az érdeklődők részére a téli esti előadások, amelyeken az egyesület orvosai az első segítségnyújtás szabályait tárgyalják. Az egyesület igazgatósága felkéri mindazokat, akik ezeken az előadásokon csoportonként résztvenni óhajtanak, hogy az egyesületnél levelezőlapon jelentkezzenek. A jelentkezésnél kitüntetendő a jelentkező neve, foglalkozása és lakása. A tanfolyamokat az esti órákban tartják és 5-6 órából állanak.

(-) **Az Erdélyi Múzeum Egyesület** alelnöke. A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. *Lechner Károlynak*, a kolozsvári tudományegyetem tanárának az Erdélyi Múzeum-Egyesület alelnökévé történt megválasztását megerősítette.

(-) **Közművelődés a Dunántúlon.** A *Dunántúli Közművelődési Egyesület* évnegyedes igazgatósági ülését október hó 18-án, hétfőn, délután öt órakor tartja meg Pallavicini Ede ögróf elnök tükös tanácsos elnöklése alatt Dohány-u. 39. sz. alatti helyiségében.

(-) **A Joghallgatók Tudományos Egyesülete** már megkezdte működését az új iskolai évben. November hónap folyamán az egyesület diszközgyűlés keretében kezdi meg tudományos gyűléseit és vitaestélyeinek sorozatát és erre a diszközgyűlésre már folynak az előkészületek. A tavalyi tiszttakar januárig marad meg állásában s csak akkor tartanak majd új választásokat. Az egyesület több, igen érdekes pályázatot hirdet, amelyek közül a magánjogi pályázat tételét is kitűzték már.

(-) **A karácsony hatása a gyermek lelkére.** A nevelés terén mi sem okoz több bajt, mint a gyermek lelkét nemesítő szokásoknak hamis értelmezése. Erre akar rámutatni a Feministák Egyesülete, midőn hétfőn folyó hó 18-án este 6 órakor az egyesület helyiségében (V. ker., Mária Valéria-utca 12.) tartandó szülői értekezletére e kérdés elemzé-

sét tüzi ki. Az egyesület tagjai díjtalanul, vendégek 40 fillér belépődíj ellenében vehetnek részt az értekezleten, melynek előadója Dirnfeld Janka.

(-) **A Szent István Társulat** irodalmi és szociális osztálya ma este látogatóit ülést tartott. Az első előadó dr. *Platz Bonifác* volt, utána dr. Nagyiványi *Fekete Gyula* értekezett „A szociáldemokrácia útjai” címmel.

(-) **A Magyar Néprajzi Társaság** ma délután Katona Lajos elnöklésével felolvasó ülést tartott. Dr. *Mészáros Gyula* muzeumi ör bászkeföldi tanulmányutjáról számolt be. A tetszéssel fogadott előadás után *Solymossy Sándor* titkár mutatta be *Zsatkovich Kálmán* monografiáját a magyarországi rüthekről.

(-) **A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság** ma délután igazgató-választmányi ülést tartott, amelyen *Fejérváry László* másodelnök meleg szavakkal emlékezett meg arról a súlyos veszteségről, amely a társaságot *Thaly Kálmán* elhunytával érte. A választmány a veszteségen érzett részvételenek jegyzőkönyvleg adott kifejezést és elhatározta, hogy az elhunytól emlékbeszédet mondatt, amelynek megtartására *Ortvay Tivadar* igazgató-választmányi tagot kérte fel.

Nyilt-tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgálg bármely jogi vizsgára.

== Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Az Ügyvédek Országos Egyesülete** e hónap 12-én, dr. Császár Elemér elnöklése alatt tartott választmányi ülésén kihirdette az igazságügyminiszter által jutalmazandó pályázat eredményét. A 200 koronás pályadíjat az ügyvédi karból delegált háromtagú bírálóbizottság döntése alapján dr. Kádár Zoltán ügyvédjelölt nyerte el, akit az elnök, valamint az ügyvédi kamara kiküldöttje, dr. Mihálovics Béla ügyvéd meleg, buzdító szavakkal üdvözölt. A pályamű az eszményi javak jogi oldaláról értekezik monografiászerű részletességgel. Az ülést a Saskörben társasvacsora követte, amely alkalommal a pályanyertes szerzőt lelkes ováció között ünnepelték.

§ **A végrehajtó.** Mihálovics Sándor, a fehérgyarmati adóhivatal díjnoka, aki különben végrehajtásokkal is meg volt bízva, 1907. évi december 15-én kocsin Csapolczra hajtatott, hogy Rác Béla földbirtokot megexekválja. A dolog vasárnapon történt, s mivel a földbirtokos nem volt odahaza, a kielégítési végrehajtást elrendelő végzést Mihálovics az ispánnak, Lichtmann Izidornak akarta kézbesíteni. A herkuleserejű ispán azonban, akinek gazdája megiltotta, hogy bármiféle hivatalos irást is átvegyen, mikor a végzést a hivataln vendég erővel is a kezébe nyomta, azt a sárba hajította s ráívalt:

— Hordja el magát, de azonnal, mert pórujjár!

A végrehajtó lefoglalta a gazdasági udvarban az ökröket s a foglalási jegyzőkönyvet az ispán lakásában akarta tanuk jelenlétében felvenni. Berugta tehát az ajtót s kényelmesen helyet foglalt az asztalnál, mikor belépett az ispán, aki szó nélkül galléron ragadta a végrehajtót s kiröpítette az ajtón. Hatóság elleni erőszak bűniette miatt került ezért Lichtmann a szatmári törvényszék elé, ahol azzal védekezett, hogy nagyon felháborította őt az, hogy a végrehajtó vasárnap szállott ki hozzájuk, amikor tiltva van a végrehajtás. A törvényszék ez alapon felmentette a vádlottat. A debreczeni királyi tábla azonban megállapította bűnösségét s a 92. szakasz

TELIKABÁT 35, selyem vagy angol 45, prima ött. vagy átmeneti 30 frt. béléssel, kabát

Csakis mérték szerinti, első-rangú kivitelben Angol készpénzrendszerű ariszabótermek ZÉLINGER SAMU Budapest, IV., Belváros. Magyar-u. 3. l. em. Kossuth Lajos-utca mellett — Telefon 116-59.

alkalmazásával egy heti fogházra ítélte. A Kuria ma elutasította a vádlott semmisségi panaszát.

§ **Izgatás.** Részezen állított be a borosjenői járásbíróhoz Sztana Tógyer apáti oláh földműves, akit tanúnak idéztek be. A tornáczon teli torokkal kezdte szidni a magyarokat. A nagy lármára kijött Pap-Takács István járásbíró, akinek rendreutasítása csak olaj volt a tűzre.

— Ki vagy te? Kinek akarsz parancsolni, — üvöltötte a felbőszült oláh, akinek tűzét azonban a járásbíró parancsára a börtön levegője reggelig lehűtötte. Az aradi törvényszék izgatás miatt három hónapi államfogházra ítélte Sztana Tógyert s ezt az ítéletet egy a nagyváradi kir. tábla, valamint a semmisségi panasz elutasításával ma a Kuria első büntető tanácsa is jóváhagyta.

§ **Szerelmi dráma.** Mayer Mihály kisizsáki napszámos elhagyta feleségét, Kerekegyházán szerelmi viszonyt kezdett König Mihály ottani földműves feleségével, Oszlanszky Juliannával, akit rávett, hogy hagyja el az urát s lépjen vele közös háztartásba. Az asszony hajlott a szóra s König Mihály, a férj, elkeseredésében Kerekegyházáról Budapestre költözött. Alig egy évi vadházasság után az elcsábított asszony megbánta ballépését s férjétől bocsánatot kérve, visszatért hozzá. A hitvestársak ezután jó ideig békességben is éltek. Ez év május végén a csábító Mayer Mihály ismét előkerült, hogy Königék házi békéjét megbontsa, s az asszonyt urától ismét elcsalja. De póruljárt, mert úgy a férj, mint felesége kiadták az útját és figyelmeztették, hogy hagyja őket békében. Mayer Mihály el is távozott s többé Königék lakásán nem mutatkozott. Ez év június 9. napján estefelé König Mihályné az Üllő-úton véletlenül összetalálkozott egykori csábítójával, Mayer Mihályval. Mayer megragadta a kedvező alkalmat s mindenáron rá akarta venni az asszonyt, hogy hagyja el az urát s menjen vele Kís-Izsákra. Az asszony erősen elutasította ezt az ajánlatot, mire Mayer Mihály revolvert rántott elő s közvetlen közelből kétszer rálőtt az asszonyra, aki hangos jajkiáltással összeesett. A nekivadult Mayer Mihály most rátérdeit a kétségbeesetten védekező asszonyra s bár a helyszíni siető Manheimer Gusztáv festőművész is a nála volt festékes dobozzal ütéseket mért a fejére, szívós makacssággal elhárította a védekező asszony kezét s a revolver csővét az asszony szíve tájára szoritva, harmadszor is lőtt. A lövés után az asszony pár perc múlva meghalt, s mikor ezt látta Mayer Mihály, nyugodtan engedte magát megkötözni s bekísérni a főkapitánysághoz. A budapesti kir. ügyészség szándékos emberölés büntette miatt emelt vádat Mayer Mihály ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti büntető törvényszék esküdttörvénye dr. Mikovich bíró elnöke alatt. A tárgyaláson Mayer Mihály beismerte véres tetteit s védelmére felhozta, hogy ő az asszony óhajlásának engedve ölte meg őt. Ezután a tanúk kihallgatására került a sor, akik azt vallották, hogy az asszonnak kétségbeesett védekezése kizárja azt, mintha a vádlott az ő óhajlására követte volna el az ölést.

Délután négy órakor kezdődő folytatásos tárgyaláson a perbeszédre került a sor. A perbeszéd után az elnök maga elé szólította a vádlottat s még egyszer megkérdezte tőle, van-e még valami mondani valója. A vádlott így felelt:

— Tudom, hogy bűnös vagyok. Az okozott halálért halált kérek.

Az esküdtek a vádlottat erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében mondták ki vétkesnek, mire a törvényt alkalmazó bíróság nyolcz évi fegyházra ítélte őt.

A ítélet ellen a védő és a vádlott semmisségi panaszt jelentett be.

§ **Zsarolásért elítelt magántanár.** Özvegy Neufeld Simon Sándorné börtönléttulajdonos ez év augusztus 14-én este ajánlott levelet kapott, amelyben a legnagyobb meglepetésére az ügyészséghez címzett büntető följelentést talált. A följelentésben Riesz Lajos János magántanár azt írta, hogy özvegy Neufeldnek férje 1906. július 16-án nem természetes halállal mult ki, hanem felesége megmérgezte. Az özvegyasszony a büntető följelentést megmutatta ügyvédjének, aki kikutatta, hogy a följelentés írója Jókai-utca 14. sz. alatt lakik és csak azért küldötte meg a följelentést az özvegynek, hogy megijesztesse és tőle pénzt szerezzen. Az özvegy, hogy a zsarolót lépze csalja, elküldötte hozzá ügynökét, Schustermann Győzöt, hogy tárgyaljon Rieszszel. Három nappal később az ügynök a Drechsler-kávéházban átadott Riesz-

nek 400 koronát. Riesz nyugtát adott az összege föl és éppen zsebre akarta tenni a pénzt, amikor a lesben álló detektívek letartóztatták. A büntető törvényszék Jamniczky dr. törvényszéki bíró elnöke alatt ma vonta felelősségre a letartóztatott magántanárt s zsarolás kísérlete miatt négy hónapi fogházra ítélte.

§ **Elítelt gyilkos.** Ljubicsics Ferencz munkás ez évi márczius hó 20-án egyik fuimei mulató portását agyonzurta. Ljubicsics ugyanis botrányt okozott a mulatóban és amidőn onnan eltávolították, verekedni kezdett a portással, közben kést ragadva, öt szíven zurta. A portás azonnal meghalt. Ljubicsicset letartóztatták. A fuimei törvényszék négy napi tárgyalás után most hozta meg ítéletét az esküdtek veridíjta alapján. Ljubicsics 7 évi fegyházat kapott, melyből hat hónapot kitöltőnek számítottak, azonkívül az országból való kiutasításra ítélték.

SPORT.

Budapesti ügető-versenyek.

— Első nap. —

Minden különösebb emóció nélkül folytak le a mai versenyek. Publikum közepes számmal volt, bár a program nem hagyott semmi kívánni valót maga mögött, mert a nevezettek majd mindegyike starthoz állt. Gyönyörű finishekben gyönyörködhetünk és ezek közül különösen *Inn* győzelme volt izgalmas, mely csak rövid fejhosszal tudta elragadni az elsőséget a fogadott *Erin* előtt. Az egyes futamokban favoritok és outsiders felváltva győztek, de mindentől az esélyes lovak voltak elől.

Részletes eredmény a következő:

I. **Derekegyházi díj.** Díj 2000 korona. 1. Zombokakoli ménes pk **Zwerenz** (Potzi), 2. Gábor (Ryerson), 3. Fidelias (Tappan). Futottak még: Anschl, Czankó, Boy of Sheba, Regent. Tot.: 10: 20, 22, 33, 23.

II. **Klubb-díj.** Díj 3300 korona. 1. Winans W. 6é pm **Rabló P.** (Armstrong), 2. Jubilar (Ryerson), 3. Fantazya (Switzer). Futottak még: Fonyód, Cresceus, Glenwood M. Tot.: 10: 63, 20: 41, 31.

III. **Gódi-díj.** Díj 1700 korona. 1. Sharovai ménes 4é sk **Flower** (Ryerson), 2. Karneval (Miller), 3. Varázsluvola (tulajd.), 4. Onyx (Potzi). Futottak még: Bleho, Astarte, Adi, Ellie Ansel, Lord Lancelot, Brácsos S., Wanda, Babette, Ella. Tot.: 10: 123, 20: 81, 115, 90.

IV. **Metropole-díj.** Díj 5000 korona. 1. Wanko L. sk **Aufwiaglerin** (Miller), 2. Feniks (Switzer), 3. Giza (Ryerson). Futottak még: Fatma, Kremlin, Lucza, Csóka, Flieg' davon. Tot.: 10: 20, 20: 27, 31, 31.

V. **Zombori díj.** Díj 2400 korona. 1. Puch J. 5é sm **Inn** (Miller), 2. Erin (Keefe), 3. Gyimes (Brown A.). Futottak még: Disciplin, Easter child, Demokrat, Mánás, Trick, Junta, Fanny, Dongó B. Tot.: 10: 99, 20: 52, 37, 102.

VI. **Kettesfogatu urkocsiverseny.** Díj 4000 korona. 1. Ruzicska **Dobogó - Vendég** (Sennyey), 2. Baba - Spullerin (Bernrieder), 3. Ledér - Szárca (Orosz). Futottak még: Mumus - Valahára, Dolly - Ebes, Filou - Adele, Iqui - Nóra, Simandl - Zavieja. Tot.: 10: 17, 20: 25, 30, 41.

() **Ijúsági katonai csehlövő tanfolyam megnyitása.** A budapesti polgári lövészegyesület ijúsági csehlövő tanfolyamát e hó 17-én, vasárnap, este 6 órakor nyitják meg ünnepélyesen az egyesület Marczibányi-téri lövöldjében. Az ünnepély vezetője ez uton hívja meg az egyesület tagjait és a sport iránt érdeklődő közönséget.

() **Evezős házi verseny.** A Neptun Evezős-Egylet vasárnap tartotta meg idei házi versenyét előkelő közönség jelenlétében. A verseny részletes eredménye a következő: Skiff-verseny: 1. Dr. Senn Ottó. Négyes verseny: 1. Bezerédj Elemér, dr. Senn Ottó, Milits Gyula, Holzwarth Lajos vezérevezős, Lakner Károly kormányos. Nyolczas verseny: Dr. Barnabás Pál, Szentkovich Dénes, dr. Téry Tivadar, dr. Senn Ottó, dr. Magyar Sándor, Milits Gyula, Horváth Kálmán, Kappelmayer Ottó vezérevezős, Jakabfalvy Ferencz kormányos. A versenyeket a margitszigeti csónakda helyiségében társasvacsora követte, amely hajnalig tartott. Itt említjük meg, hogy a Mészáros József, Magyarország ez idő

szerinti evezős bajnoka tiszteletére rendezendő lakomáját e hó 19-én tartja meg a Vadászklub szálló éttermében.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztrák tarifa-támadás. A képviselőház mai ülésén **Lázár Pál** szóvá tette azt az alattomos támadást, amit Bécsből intéznek ellenünk. **Kossuth** Ferencz kereskedelmi miniszternek — mint képviselőházi tudósításunkból olvasható — ez alkalmat adott arra, hogy egy nagyjelentőségű és erőteljes beszédben utasítsa vissza az osztrák támadást. A miniszter határozott válasza közgazdasági körreinkre igen kedvező benyomást tett. A hazai közgazdasági érdekképviselőknek a már megkezdett ellenakciózt a legnagyobb eréllyel folytatniok kell, sőt a lehető legerősebb retorziókat kell előszedni, mert ami éppen tegnap és ma a Lajthán tul történt, az arra mutat, hogy olyan ellenséggel van dolgunk, mely önző céljai érdekében semmiféle eszköztől sem riad vissza. A fölemelt osztrák vasuti díjszabás, amely a magyar kivitelt meg akarja bénítani, csak egy kis kóstitoló az osztrákok magyarelleszen politikájából. S hiába igyekeznek Ausztriában szépítgetni a dolgot s hiába akarja az alsó-ausztriai iparegyesület elhíttetni, hogy az új osztrák vasuti díjszabás bizonyos tekintetben még kedvez a magyar készítményeknek, Magyarországon tudják, hogy az osztrákok az új vasuti díjszabással csak kárt akarnak okozni a magyar közgazdaságnak. Ujabbán pedig a zárai tartománygyűlésen hangzott el egy indítvány, amelynek tartalma szintén nem egyéb, mint jogtalan beavatkozás — a magyar vasuti közlekedés ügyébe. Az indítványt Vukovics képviselő, udvari tanácsos terjesztette be, melyben felszólítja a helytartóságot, lépjen közbe a kormánynál az iránt, hogy a kassa-oderbergi vasutnak sem tarifaemlést, sem egyéb kedvezményeket ne engedélyezzen, mielőtt a magyar kormány megkezdi az Ogulinból Pribudicon át Kninbe vezető vasut építését.

A zárai tartománygyűlésen elhangzott indítvány kissé túllőtt a célon, mert a dalmát vasut és a kassa-oderbergi vasut tarifái között nincs junktim. Ilyen junktim nem is volna elképzelhető. A magyar kormány kötelezettséget vállalt a dalmát vasut kiépítése iránt s az előmunkálatok folyamatban vannak, a költségvetés tervezete pedig a kereskedelmi minisztérium előtt van. Ha azonban az osztrák kormány hallgatna a zárai tartománygyűlésen elhangzott indítványra s csakugyan megnehezítené a kassa-oderbergi vasutnak a díjszabás felemelését, van még közös vasut, amelynek vasinjei magyar területen fekszenek s könnyű lesz a magyar kormánynak hasonló eljárást követni. Nem hisszük azonban, hogy akár nálunk, akár Ausztriában szükség lenne erre. **Kossuth** mai beszéde talán kijozanítja odaát is az embereket.

A **török kölcsön.** A kölcsönszerződést a képviselőház már tegnapelőtt jóváhagyta. A formális aláírás tegnap este történt meg. A török lapok ma közlik a szerződés szövegét, mely szerint a kibocsátási költség 2½ százalékra rug.

A **Magyar Kereskedelmi Hitelbank**, mint értesülünk, a **Zwack J. és társa** likörgyár-czéget részvénytársasággá alakítja át. Az új vállalat alaptőkéje 1,500,000 koronában van kontemplálva, amelynek több mint felét a bank jegyezné. — A magunk részéről nem tartjuk helyesnek, hogy kisbankjaink, amelyek még semmiképen sem életképesek és amelyeket a pénzpiac legkisebb rázkódttatása is ledönteni képes, hasonló nagy bizonytalan kimenetelű vállalkozásokba menjenek bele.

Az angol bank állása október 14-én. Összértékek 22,950,000 (— 686,000). Bankjegyforgalom 29,315,000 (— 413,000). Bankkészlet 33,815,000 (— 1,098,000). Váltótárca 29,053,000 (+ 470,000).

Szén, kokszt, téli fűtéshez
briket és antracit

a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.

Telefon: detall: 75-26, 96-27. 164 Interurban.

Radnay Károly
Budapest, Uaczi-körút 78. &
Sürgönyezim: ANTRACIT Budapest

Magánosok követelése 46,445.000 (+ 1,189.000).
Kincstár követelése 5,574.000 (- 1,424.000).
Bankjegytartalék 21,603.000 (- 587.000).

A Déli Vasút mozdonyrendelése. Megirtuk, hogy a Déli Vasút új mozdonyait ez évben Ausztriában rendelte meg s a magyar ipart mellőzte. E hírünkre illetékes helyről ma azt közlik velünk, hogy íény ugyan az, hogy ez évben 10 darab mozdonyt rendeltek Ausztriában az osztrák vonalak részére, azonban a magyar ipart a Déli Vasút nem mellőzte, mert 1910-re már is megrendelt a magyar vonalak részére 3 darab mozdonyt a MAV gépgyárában.

Az állásába visszahelyezett tisztviselő igénye. Felmerült konkrét esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a közigazgatási bíróság, hogy ha az elbocsátásra szóló határozat újrafelvétel útján hatályát veszíti, ennek jogszertű következménye csakis az elbocsátottnak — a lehetőség határai között — előbbi jogállapotába való visszahelyezése lehet. Az előbbi jogállapotába visszahelyezésnek jogkövetkezménye az is, hogy az illető az elbocsátást megelőző szolgáltatásának beszámításához igényét el nem veszítette. Jogos igénye van továbbá az illetőnek arra is, hogy az elbocsátása és újabb alkalmaztatása közötti idő nyugdíjazásánál beszámíttassék.

A füleki zománcgyár csődje. A füleki Barok, Mészáros és Társa zománczárugár ellen, amely a nyáron fizetési zavarokba jutott, megnyitották a csődöt. Néhány hónapon keresztül tárgyalások folytak, hogy a czéget részvénytársasággá alakítsák át, amelynek alaptőkéjét 1,400.000 koronára tervezték. Szó volt arról is, hogy egy bécsi részvénytársaság átveszi a gyárat, de sem a részvénytársaság alapításának eszméje nem valósult meg, sem az osztrák részvénytársasággal folytatott tárgyalások eredménnyel nem végződtek, úgy, hogy a csőd elkerülhetetlen volt.

Téli iparositanfolyamok. A kereskedő emügyi miniszter intézkedése folytán a technológiai iparmuzeum igazgatósága az 1909/1910 téli időszak alatt iparossegédek részére általános ipari továbbképzőtanfolyamokat rendez, előkészítül a szakrajztanfolyamokra. Ezeknek a tanfolyamoknak sorrendje a következő: *Szabadkézi rajz* iparosok részére. November hó 4-től márczius hó 31-ig. Tanítási eszközökre három koronát kell fizetni. 2. *Szerkesztő s ábrázoló mértan és rajz.* November hó 3-tól márczius hó 31-ig. Tanítási eszközökre három koronát kell fizetni. 3. *Ipari számtan-mértan.* November hó 2-től február hó végéig. Tanítási eszközökre egy korona fizetendő. 4. *Üzleti fogalmazás.* November hó 2-től január hó végéig. Tanítási eszközökre egy koronát kell fizetni. 5. *Belső számtan elemei* géplakatosok, szerelők s egyéb szakbeli iparosoknak általános továbbképzésül bevezetésnek az eróműtan (mechanika) elemei tanfolyamához. November hó 2-től december végéig. Ennek folytatása gyanánt: 6. *Eróműtan (mechanika) elemei* géplakatosok, szerelők és egyéb iparosoknak. A *czimfestők szakrajztanfolyama* november 2-án kezdődik és február végéig tart. Beiratkozni lehet október hó 19-től október hó 28-ig hétköznapokon délelőtt 9-12-ig és délután 4-7-ig, vasárnap délelőtt 9-12-ig a magyar királyi technológiai iparmuzeumban.

Újból fölemeltek az angol kamatlábat. Az angol bankot a londoni piac óriási igénybevétele a legérellyesebb védelmi politikára kényszerítette, annyira, hogy igazgató-tanácsa ma délelőtti tanácsülésén kamatlábat fölemelte három százalékról négy százalékra. A nemzetközi pénzpiacra nem hitték, hogy egy teljes százalékkal emelik a kamatlábat, ámde az utóbbi napokban annyira megfogyott az angol bank aranykészlete, hogy az arany megvédelmezése szempontjából egy teljes százalékkal kellett a kamatlábat emelni. Az angol bank 765 ezer font aranyat veszített állományából s az utolsó két nap alatt a bank aranykészletéből 40.000 fontot szállítottak el Német- és Oroszországba. A magánkamatláb már tegnapelőtt 4 $\frac{1}{4}$ százalékgig emelkedett s a Cityben tegnap a kamatláb várható fölemelésére további egy nyolczad százalékkal drágult. A legutolsó héten bekövetkezett kamatlábemelések a nemzetközi pénzpiacra arra engednek következtetni, hogy a pénzpiac helyzete az utolsó időben nagyon feszült lett.

A budapesti kereskedelmi testület igazgatósága tegnap Hüttl Tivadar elnöklésével ülést tartott. A budapesti kereskedelmi akadémia vezérő bizottságába az eddigi tagokat újból beválasztották. Új tagul megválasztották még Kuncz Józsefet. A testületnek a vámtügyi tanácsban való képviselésével Heinrich Ferenczet bízták meg. A budapesti kereskedők menháza igazgatóságába az elhunyt halmi Deutsch helyébe dr. Dalnok Béla választották meg. A kereskedelmi miniszterium által elküldött árumustra-törvényjavaslatra vonatkozó véleményadást, tekintettel a jelenlegi még nem tisztázott politikai helyzetre, egyelőre függőben tartják; ugyszintén a kereskedelmi kamarák és kereskedelmi egyesületek nemzetközi kongresszusán való részvétel iránt legközelebb fog az igazgatósági ülés határozni. A kamara által alakítandó szűkebbkörű bizottságba Klein Józsefet küldték ki. Dr. Dalnok Béla jogtanácsos referált a Bernfeld Mór által kereskedői alkalmazottak javára a testületnél tett 30,000 koronás alapítvány hagyatéki tárgyalásáról és egyúttal előterjesztette a kereskedelmi alkalmazottaknak erre vonatkozó beadványát, amelyben az alapítvány évi kamatainak általuk leendő kiosztását kéri. A nevezett egyesület esti tanfolyama javára az eddigi segélyt a folyó évre is megszávatták.

Az Esterházy-féle birtokok — házi kezelésben. Esterházy Pál és Esterházy Sándor herczegek nagykiterjedésű birtokait, amelyek eddig bérben voltak, házilag fogják kezelni. A hitbizományi és aloldali birtok kiterjedése 110.000 hold, ebből 50.000 hold szántó és legelő és 60.000 hold erdő. Eddig 269 bérlő gazdálkodott a birtokon.

A török mogoró védelme. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara azon értesítést nyerte a budapesti török főkonzulátustól, hogy a trapezunti vilajet mogoróterületén az idén idő előtt szüreteltek, hogy termékeiket korábban és drágábban exportálhassák. Hogy a gyümölcs éretnek lássék, bizonyos mesterséges uton tették fényessé. Mivel az ilyen eljárás alkalmas arra, hogy az árut rossz hirbe hozza és kivitelt megrontsa, a török kormány elhatározta, hogy az eljárást a jövőben a legnagyobb szigorral fogja meggátolni.

Kereskedőink és iparosaink Herczegovinában. Az anektáit tartományok ipari és kereskedelmi viszonyait tanulmányozó magyar kereskedők és iparosok csoportja — mint már jelentettük — szerdán reggel elutazott Herczegovina fővárosába, Mostar. Mostar előtt Jablanicában a mostari kerületi hatóság képviselésében a kirándulók elé jött: Vaskan Gyula felügyelő és dr. Grgo Ferencz fogalmazó üdvözölte a társaságot. Az üdvözölést Thék Endre udvari tanácsos a társaság nevében megköszönte. Mostarban a magyar kolónia nevében Porzolt József kiviteli czég főnöke és a mohamedánok nevében a mohamedán kereskedelmi részvénytársaság igazgatója, Mujagar Komadina tanácsos beszédekben üdvözölték a társaságot, melyekre Thék Endre meghatoltan válaszolt. A nap üzletek közzel telt el. Este a magyar kolónia a vendégek tiszteletére fényes banketet adott a Narenta-szállóban, amelyben Chemua altábornagy, mostári hadosztály-parancsnokkal az élén számos tiszt nevével résztvett. A banketen az első felköszöntőt a magyar kolónia elnöke, Porzolt József mondotta Thék Endre udvari tanácsosra, mire Thék a mostári magyar kolóniára mondott erőteljes és hatásos felköszöntőt. Számos felköszöntő hangzott még el, amelyek között legérdekesebb volt Chemua altábornagyé, ki Székács Péter marosvásárhelyi kamarai titkárnak a hadsereget illető beszédére válaszolt. Az altábornagy a hadsereg és az ipar és kereskedelem együttműködésére üritette poharát. Chemua beszédét zajos tetszésnyilvánítással fogadták. Thék pohárral kezében járta körül az asztalt és az eléje jövő tábornokkal kocczintott, mire Chemua a jelenlevők harsogó éljenzése közepette a vendégek mindegyikével külön-külön kocczintott. A jelenlevők még e hatásos jelenet hatása alatt állottak, midőn a 82-ik gyalogezred zenekara eljátszotta a magyar „Himnusz”, mit a vendégek is lelkesen énekeltek.

A magyarok csütörtök délig maradtak Mostarban, honnét Raguzába utaztak el, hova csütörtök este 7 órakor érkeztek meg.

A Dunagőzhajózási Társaság üzleteredménye. Az idei kedvező hajózási viszonyok hatása erősen látható a hajózási társulatok kedvezőbb üzleteredményein is. Így a Dunagőzhajózási Társaságnak már közel félmillió koronával nagyobb bevétele van, mint a múlt év hasonló időszakában. Bevéttel ugyanis a társaság az idén a hajózás kezdetétől szeptember végéig 10,907.062 koronát, a múlt évi 10,445.274 koronával szemben, ami 461.788 bevételi emelkedést jelent. — Hasonlóképpen kedvezően alakulnak a társaság kezelésében lévő mohács — pécsi vasút üzleti eredményei is. A vasút ugyanis az év elejétől kezdve 1,139.065 koronát vett be, ami a múlt év hasonló időszakában volt 932.508 koronával szemben 206.557 korona emelkedést mutat.

Nagy árhanatlás a határidőpiacon. A gabona-tőzsdének ma is viharos napja volt, csak hogy a tegnapi emelkedő irányattal teljes ellentétben. Ki nem elégitő külföldi árfolyamok a spekulációt sürögős realizálásokra indították, ami rohamos áresést idézett elő és kivált az októberi terminust, mely tegnap 14.90-ig emelkedett, 14.52-re szorította le. Az áprilisi buza ellenben csak 18 fillért vesztett az árfolyamából. A készáru piac aránylag nyugodt maradt és ha tegnaphoz képest 10-20 fillérrel olcsóbban is kelt el néhány tétel, azért a 30 koronás ár tiszavidéki buzáért még ma is érvényben maradt. A felmondásra került 18.000 mm. buzáat ismét a malmok vették át, valamint a piacra került áprilisi kötések is nagyobb részben az ő birtokukba jutottak. Beavatott helyen ma két millió métermázsára becsülik a budapesti malmok birtokában lévő áprilisi buza-kötéseket.

Oroszország pénzügyi helyzete. Az orosz pénzügyminiszter a moszkvai tőzsde meglátogatása alkalmával fontos nyilatkozatokat tett Oroszország pénzügyeiről. Kokovcev pénzügyminiszter beszédében rámutatott arra, hogy dacára a belső viszálynak és háborúnak, lehetséges volt az aranyvalutát fentartani és nem kellett új adónemeket bevezetni. A mostani pénzügyi helyzet össze sem hasonlítható a három év előtivel. A legtöbb állampapír 21, sőt 23%-al emelkedett. A rendes költségvetés 25.8 millió fölösleggel záru. Az egyetlen új adó, amely szivarhüvelyekre vetetett ki, csupán ötmillió rubelt jövedelmez. A miniszter rámutatott továbbá arra, hogy más országokban a költségvetési nehézségek összehasonlíthatatlanul nagyobbak, mint Oroszországban. Németország 420 millió új adót szavazott meg. Franciaország benyújtott költségvetése 200 millió frank deficitet tüntet fel. A kamatláb Pétervároft és Moszkvában alacsonyabb, mint Berlinben. A kelet-kínai vasutnak kereskedelmi természetű teladátái vannak: orosz áruk bevitelle Észak-Mandsuriába, lehető olcsó szállítása orosz áruknak a határtartományokba, kénvelmes behozatali módja kínai nyerstermékeknek Oroszországba és lehető nagymennyiségű kínai áruk szállítása a vladivosztoki jégmentes kikötőbe.

Könyszerszülret Sopronmegyében. Sopronmegyében a szüretelés rendszerint október 15-ike körül kezdődik és a hónap végeig tart. Az idén azonban már jóval korábban megindultak a szüretelési munkálatok. Ennek a körülménynek igen alapos oka van. Veszedelemes, újabb betegsége támadt a szőlőnek. Nem a tőkét, nem a leveleket teszi tönkre, hanem az előtermést pusztítja a szőlőmoly férgé, mely beleyeszi magát a szembe és annak tartalmát teljesen feléli. A sopronmegyei gazdák körében a megyében ritka szőlőbetegség nagy lehangoltságot idézett elő, mert teljes híjával vannak a védekezés eszközeinek is. Az idei termésmennyiséget a múlt évinek felére, legjobb esetben kétharmadára becsülik. Mindezen körülmények folytán az 1908-as borok ára megszilárdult és meglehetősen kereslet mutatkozik.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Nagy földbirtokosok!

Románbanktól 4 $\frac{1}{2}$ %-os kölcsönt kaphatnak.

Érték $\frac{3}{4}$ részig.

„Országos Földhitel” Erzsébet-körút 2. III. emelet 18. sz.

Képviseletőség:

TÖZSDÉK.

BUDAPESTI ARU- és ERTEKTOZSDÉ.

Gabonatözsde.

Budapest, október 14.

A készáru-piaczon lanyha volt ma az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok kissé tartózkodók voltak és a tegnapi áron éppenséggel semmit sem akartak vásárolni. Ezért aztán nehézesen indult meg a forgalom, amely különben az üzlet későbbi folyamán sem élénkült. Mindössze mintegy 25.000 q buza kelt el, a tegnapiaknál husz fillérrel olcsóbbá áron. A legdrágább eladási ár 30.20 korona volt 80 kilos tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 27.65 korona 75.5 kilos szerb buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 20 fillérrel olcsóbb, a zab szilárd, a tengeri és az árpa változatlan. Forgalmába került: 400 q rozs 19.65—19.70 koronás áron, 1200 q árpa 14.60 koronás áron, 300 q zab 15.90—16.20 koronás áron, 1000 q tengeri 14.86 koronás áron és 100 q luczerna 144—168 koronás áron. A statisztikai hivatal kimutatása szerint az utolsó 24 órán belül 8423 q buza érkezett Budapestre; 18.174 q buza, 14.327 q liszt és 3350 q korpa szállított el innen. Az októberi ügyletekre felmondott ma: 18.000 q buza, 2000 q rozs és 1000 q tengeri. A határidő-piaczon ma igen mozgalmasan, de már csak csekélységgel a tegnapi zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg az üzlet. Mindjárt kezdetben igen sürgős kínálat mutatkozott, mire meglehetősen lanyhult az irányzat. A forgalom további folyamán, amely ma megint rendkívül nagy arányokat öltött, igen mozgalmas volt az üzlet, hol a kereslet, hol pedig a kínálat jutott túlsúlyra, mi által folyvást, még pedig elég tág keretben ingadoztak, végre aztán lényegesen csökkentek az árfolyamok. Az októberi buza 29.74 koronán indult, 29.40-ig csökkent, aztán 29.58-ig javult, majd megint 29.04-ig ment vissza és zárlatkor így is maradt. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza hetven fillérrel, az áprilisi buza harminczhat fillérrel, az októberi rozs tizenhét fillérrel, az októberi rozs huszonkét fillérrel, az októberi zab tizenhét fillérrel, az áprilisi zab tizenhat fillérrel, a májusi tengeri nyolcz fillérrel hanyatlott.

A kereslet jegyzése a mai tozsán a következő volt:

Buza	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	29.20—29.70
"	76	—	80	29.40—29.90
"	77	28.75—29.10	81	—
"	78	28.95—29.30	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	29.10—29.45
"	76	—	80	29.20—29.80
"	77	28.60—29.00	81	—
"	78	28.80—29.20	82	—
Pestvidéki	75	—	79	29.10—29.45
"	76	—	80	29.30—29.60
"	77	28.70—29.05	81	—
"	78	29.85—29.20	82	—
Bánsági	75	—	79	29.20—29.50
"	76	—	80	29.40—29.70
"	77	28.75—29.10	81	—
"	78	28.70—29.30	82	—
Bácskai	75	—	79	29.20—29.60
"	76	—	80	—
"	77	28.40—28.90	81	—
"	78	28.75—29.10	82	—
"	78	28.90—29.30	82	—
Rozs I-rendű uj	—	—	—	19.65—19.95
középmínőségű uj	—	—	—	19.45—19.55
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.75—15.05
II-rendű	—	—	—	14.40—14.60
Zab I-rendű	—	—	—	15.70—16.00
II-rendű	—	—	—	15.40—15.60
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.80—15.00
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Eladatott:

Buza: Tiszavidéki 300 q 80 k 30.20 kor., 100 q 79 k 30 K, 400 q 79 k 29.90 2500 q 78.2 k 29.90 kor., 100 q 79 k 29.90 kor.
Pestvidéki: 100 q 78 k 29.80 kor., 200 q 76 k 29.20 kor., 300 q 76 k 27.80 kor. üszkös.

Rozs: 300 q 19.70 K kpf par., 100 q 19.65 K kpf. par.
Árpa: 500 q 14.60 K kpf par., 700 q 14.60 K kpf. par.
Zab: 100 q 16.20 K kpf., 100 15.90 K kpf. 100 q 15.90 K kpf.
Luczerna: 15 q 144 ab Bpest, 40 q 168 kor. ab Bpest, 50 q 158 K ab Bpest.
Tengeri: 1000 q 14.86 K kpf.
A határidő-üzletben köttetett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1909-re:
Buza okt. 29.74—76—40—58—08.
Buza ápr. 29.02—29.06—28.56—28.64.
Rozs októberre 19.64—19.66—19.50.
Rozs áprilisra 20.56—20.58—20.36—20.46.
Tengeri májusra 13.92—13.84—13.90.
Zab októberre 15.30—15.33—15.24.
Zab áprilisra 15.52—15.36.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza októberre	29.04—29.06
Buza áprilisra	28.62—28.64
Rozs októberre	19.60—19.62
Rozs áprilisra	20.42—20.44
Tengeri májusra	13.86—13.88
Zab októberre	15.28—15.30
Zab áprilisra	15.36—15.40

Budapesti gabonaforgalom.

1909. október 12-től 1909. október 13-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	8423	18714
Rozs	1844	3005
Árpa	4875	—
Zab	1297	5430
Tengeri	100	706
Liszt	—	14327
Korpa	200	3350

Rendelésszerűen készült

mindenfajta

**felöltő,
télkabát,
városi bunda,
gazdasági bunda,
gyászruha,
szalonruha**

a legjobb angol kelmékből, divatos szabásban, jutányos árak mellett állandóan van raktárunkon, nagy választékban.

Deutsch F. Károly és Tsa

férfiruha-szabók

IV., Ferenciek-tere 2. sz.

Értéktözsde.

A belpolitikai helyzet felől elterjedt kedvezőbb hírekre ma valamivel barátságosabb volt az értéktözsde irányzata, mint tegnap, amihez hozzájárult különben az is, hogy a külföldi tözsdékről is valamivel magasabb kurzusok jöttek ma reggelre. Az előtözsde kifejezetten szilárdan és a tegnapi zárlatnál 2 koronával magasabb jegyzésekkel nyílt meg, bécsi támogatásra a forgalom folyamán is szilárd maradt egy ideig az irányzat, később azonban valamivel jobb kínálat kezdett mutatkozni, mire aztán lassan és csak csekélységgel visszaszorultak az árfolyamok. A déli tözsdén kielégítő berlini tudósításra barátságos volt ugyan a hangulat, a spekuláció azonban tartózkodó maradt, miért is csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki, mi mellett az árfolyamok szűk keretben ingadoztak. A helyi értékek piacán csak a Rima

és a Leszámitolóbank körül mutatkozott egy kis élénkség. Különösen a Rima jól volt keresve és 691.50 koronáig javította a jegyzését, a Leszámitoló bank pedig másfél koronával emelkedett. Az alant jegyzett értékeken kívül a mai üzlet folyamán forgalomba került továbbá: Hazai bank 285 koronán, Kereskedelmi r.-t. 645—648—644 koronán, Adria 433 koronán, Danubius 339 koronán, Drasche 546 koronán, Salgótarjánl 624—625 koronán.

A előtözsden előfordult kötések

Osztrák hitel 664—663, Magyar hitel 769.75—770.50—768.50—769, Osztrák-magyar államvasut 752—750.50, Leszámitolóbank 485—486, Jelzálogbank 485—486, Városi villamosvasut 309—307.50, Közuti vaspálya 599.50—597.50 korona.

A déli tözsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 663—664.75—663.75, Magyar hitel 768.75—770—769.75, Osztrák-magyar államvasut 761, Leszámitolóbank 485.50, Jelzálogbank 449—448.75, Rimamurányi 690—691.50, Városi villamosvasut 308, Közuti vaspálya 597.50—598, Magyar korona járadék 91.80 koronán.

Díjbiztosítások Osztrák hitelrészvényre: holnapra 4—5 korona, nyolcz napra 8—10 korona, okt. hónap végére 14—16 korona.

Utótözsde délután 4 órakor.

Osztrák hitelrészvény 663.—, Magyar hitelrészvény 769, Allamvasut 751.50, Leszámitoló bank 486.—, Jelzálogbank 448.50, Rimamurányi 692.—, Városi vasut 308.50, Közuti vasut 599.50 koronán.

Bécsi gabonatözsde.

Bécs, október 14. (Saját tudósítónktól.) Buza irányzata megszilárdult, mert orosz áru nem érkezett, magyar minőségek egyáltalán nem voltak a piacon. Gabonaneműek és takarmányárak árai nem változtak s a kötések egyáltalán szűk korlátok között mozogtak. Árpában is csekély volt az üzlet, az áruk pedig a kínálat tartózkodása következtében szilárdak.

Jegyzetelt: buza: tiszavidéki 15.20—15.60, bánáti 14.95—15.30, mosoni 14.25—14.50, tótfelvidéki 14.35—14.60, déli vasuti 14.25—14.65, marchfeldi 14.—14.40, romániai 14.70—14.95, orosz 14.25—14.65 korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.15—10.35, csepeli 10.10—10.25, pestmegyei 10.25—10.40, déli vasuti 10.10—10.30, különféle magyar 10.10—10.25, osztrák 10.10—10.35 korona.

Árpa: Morvaországi 8.10—9.—, marchfeldi 7.50—8.50, tótfelvidéki 7.30—9.75, csepeli 7.30—8.—, győri 7.—7.70, közép-dunai állomások 7.10—7.50, déli vasuti 7.40—8.60, északmagyarországi 6.90—7.70, tiszavidéki 6.90—7.20, maláta 7.45—7.70, takarmány 7.30 7.50 korona.

Magyar tengeri 7.95—8.20, Cinquantin 11.—11.20 korona.

Magyar zab 8.10—8.70, válogatott 8.70—9.— korona.

Bécsi értéktözsde.

Bécs, október 14. Az előtözsde irányzata a külföldi piacok emelkedett jegyzéseivel egybehangzóan barátságos volt, mert a magyarországi politikai viszonyokat nyugodtabban itélték meg és semmi hatást sem tettek az osztrák kormány kitörőféiben levő válságáról terjesztett hírek, ugyisint az a körülmény sem, hogy az Angol bank legközelebb ismét fel fogja emelni a kamatlábat. Korlátok közt prágai vasmű és építkezési társaság részvényei kerestettek. Az egész forgalom különben nyugodt volt.

A déli tözsde megnyitásakor a hangulat barátságos volt, mert Berlin szilárd irányzatot jelentett. A forgalom későbbi során a vezető értékek megtartották árfolyamaikat és az irányzat nyugodt maradt.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 663.—, Länderbank 492.50, Allamvasut 751.50, Déli vasut 127, Alpesi 732.50, Rimamurányi 688.50, Skoda 314, Prágai vasmű 2860, Építkezési társaság 301, Török sorsjegy 205 korona.

Egy óra 30 perczkor: Osztrák hitel 663.50, Magyar hitel 769.—, Anglo 308.50, Bankkegyesület 540.75, Union 579.—, Länderbank 492.—, Allamvasut 751.25, Déli vasut 124.—, Dunagőzhajózás 1036.—, Alpesi 738.50, Prágai vasmű 2860, Rimamurányi 693.—, Orosz járadék 100.55, Török sorsjegy 204.50, Lloyd 542.— korona.

Bécs, okt. 14. (Magyar értékek zárlatl.) 4 száza-

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle

használatát valódi áldás gyomorbetegségeknek és székelyorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

Iékos arany-járadék 118.—, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 147.25, Magyar hitelbank részvény 767.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény 489.—, Rimamurányi 690.50, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.70, 4 százalékos magyar földterem. kötvény —, Magyar nyereim-kötv. sorsjegye 210.50, Kassa-Oderbergi Vasutársaság —, Magyar Jelzálogbank 419.— Magy. kereskedelmi bank —

Bécs, okt. 14. (Osztrák értékek zárlat), 4.2 százalékos papír-járadék 98.80, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.45, 1860-as sorsjegye 164.25, Osztrák hitel-sorsjegye 512.—, Angol-osztrák bankrészvény 208.—, Bécsi Bankverein 539.60, Osztrák-magyar bank 1770.—, Déli vasút 123.75, Dunagőzhajózási társ. 1005.—, Dohány részv. 356.50, Cs. k. arany (vert) 11.32, Német bankv. 117.57, Osztr. Lloyd 545.—, 4.2 száz. ezüst jár. 94.75 98.15, Osztr. koronajáradék 94.80, 1864-es sorsj. 350.—, Osztrák hitelintézeti részvény 662.25, Union-Bank 578.50, Osztrák Länderbank 492.—, Osztrák-magyar államvasut 750.—, Elbevelgyi vasut —, Alpési részvény 732.—, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 240.25, Lipótkohó 505.—, Török sorsjegyek 262.60 K. Nyugodt.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 14. (Értéktőzsde.) A tőzsde fedezésekre és véleményvásárlásokra szilárd irányzatban nyílt meg, miután az Iron Age kedvező jelentése, valamint a német ipar helyzetéről szóló kedvezőbb jelentések ösztönzést nyújtottak, ami csökkentette az angol bankkamatláb mára várt emelését. Élénk kereslet tárgyai voltak különösen bányaeértékek, amelyek harpeniek vezetésével 2%-ig emelkedtek, valamint villamosági részvények. A bankpiacon a javulások többnyire alul maradtak az 1%-on, csak Diskontokommandit részvényei emelkedtek több mint 1%-al. Osztrák értékek Bécsre szilárdak voltak, szintugy amerikai vasutak Londonra. Gőzhajós részvények csendesek, de tartottak voltak. Járadékok szintén szilárd irányzatot követtek és ezek közül 1902. évi oroszok részesültek előnyben. A későbbi folyamatban az angol bankkamatlábna egy egész százalékkal történt emelésére általános gyengülés állott be, amely különösen bányaeértékeket érintett, amelyeknek árfolyama 1%-ig terjedő esést szenvedett. Az utótőzsdén az összirányzatot hátrányosan befolyásolta a magánleszámítási kamatláb emelkedése. A készpénzpiac ipari értékei meglehetősen szilárdak voltak. Napi pénz 4%, magánleszámítási kamatláb 3 3/4%.

Berlin, (Zárlat), okt. 14. (Saját tudósítónktól. Zárlatok) jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 99.—, osztrák hitelrészvény 208.50, Déli vasut 24.20, orosz bankjegyek 217.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 87.60, Disconto Commandit 197.50, Dinamitruszt 172.70 Harpeni 206.—, Unifikált török járadék 94.80, 4.2 százalékos ezüst jár. 94.90, 4 százalékos magyar aranyjáradék 94.60, Magyar koronajáradék 92.—, Osztrák-magyar államvasut 161.—, Bécsi váltóár 85.—, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 242.60, Gelsenkircheni 213.40, Laurakohó 194.90. Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat), okt. 14. 4.2 száz.-os papírjáradék —, 4 száz.-os osztrák ar.-jár. 99.25, Magy. ar.-jár. 94.85, Osztrák hitelint. részv. 208.60, Osztrák-magyar államvasut 160.80, Északnyugati vasut —, Bustichradi vasut —, Londoni váltóár 20.41, Bécsi Bankverein 537.—, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 78.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék 98.60, Osztrák koronajáradék —, Magyar koronajáradék 92.20, Osztrák-magyar bank 127.—, Déli vasut részvény 24.20, Elbevelgyi vasut —, Bécsi váltóár 84.95, Párisi váltóár 81.83, Union bankrészvény 104.—, Alpési részv. —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat), okt. 14. 4.2 százalékos ezüst járadék 97.99, 1860. sorsjegye —, Déli vasut 24.—, 4 százalékos aranyjáradék 98.70, Osztrák hitelrészvény 208.30, Osztrák-magyar államvasut 160.75, Olasz járadék 104.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 95.—, Engedő.

London, okt. 14. Angol consol 82 1/2.

Páris, (Zárlat) okt. 14. 3 százalékos francia járadék 97.15, Osztr. aranyjáradék 99.80, Magyar aranyjáradék 97.10, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 506.—, 3 3/4 százalékos Olasz járadék 104.10, Déli vasut elsőbbségi kötv. 692.—, 5 százalékos marokkói járadék 523.—, 4 százalékos 1890. román kölcsön 96.15, 4 százalékos kons. amort. román jár. 91.60, 4 százalékos amort. román járadék —, 5 százalékos orosz járadék 167.65 4 és fél százalékos 1909.

orosz jár. 97.45, 4 százalékos spanyol jár. 94.67 4 százalékos unifikált török jár. 92.75, Török sorsjegye 199.25, Török dohányrészvény 388.—, Osztrák földhitelintézet 12.50 Osztr. Länderbank 529, Magyar jelzálogbank 475.—, Banque de Paris 17.30, Banque Ottomane 738.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Merdionalvasut —, Hartman gépgyár —, Rio Tinto 79.13, Sucrererie d'Egypte 37.—, Tula 245, Uríkányi köszén 171, Chartered 525.—, De Beers 481.—, East Rand 140.50, Jagersfontein 196.50, Trans. Land Comp. 82.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.68, Váltó német piacokra (rövid) 123.18, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 9/16 Olasz aranyváltó (rövid) 9/16, Váltó Svájcra (rövid) 9/16, Csekk Londonra 257.60, Magánkamatláb 2 1/2. Szilárd.

Uzleti tudósítások.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbizottság igazgatósága) Október 14-én. Előző napi eladástan maradvány 163 drb sertés, 30 drb süldő, 0 drb malacz. Pótfelhajtás 41 drb. sertés, — drb süldő, 0 drb malacz. Mai felhajtás 1351 drb sertés, 40 drb süldő, 0 drb malacz, összesen 1555 drb sertés, 70 drb süldő, 0 drb malacz. Eladott 1400 drb sertés, 25 drb süldő, 0 drb malacz. Mai maradvány 155 drb sertés, 45 drb süldő, 0 drb malacz.

Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felül ételsúlyban 120—124 fill., ételsúlylevonással — fillér. II-örendű 280—350 kilogrammig 100—120 fill., ételsúlylevonással 140— fillér, silány 128 — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül elős. — fillérig, ételsúlylevonással 148—162 fillérig, fiatal közép 220—300 kg.-ig — fill. ételsúlylevonással 146—162 fill.-ig, fiatal könnyű 120 kilogrammig — fillérig, levonással 146—162. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogrammig — fill.-ig, ételsúlylevonással — fillérig, belföldi süldő 122—124 fill.-ig, külföldi süldő — fillér, malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsúlyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok.

Kőbányai sertéspiact.

Budapest, okt. 14. Hizott sertésárak. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 klgon felül) — fillér, Öreg közép (páronként 300—400 klg.) — fillér. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felül súlyban) 145—148 fillér. Fiatal közép (páronként 261—320 klgig terjedő súlyban, 147—149 fillér, könnyű (páronként 250 klgig) — fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felül) — fillérig. Közép (páronként 240—280 klg.) 146—149 fillérig, könnyű (páronként 240 klg.) 150—153 fillérig. Sertéstérszám: 1909. évi október hó 12. napján volt készlet 26876 darab, — 1909. október hó 13-án felhajtott 314 darab, — 1909. október hó 13-án elszállított 350, — 1909. október hó 14. napjára maradt készletben 26840 db. A hizott sertésüzlet irányzata: tartottak.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, okt. 14. Felhajtott 632 darab élő borjú, (közte 65 rugott), 0 drb leölt borjú, 0 drb növendékmarha, 0 drb élő bárány. Arjegyzések: elsőrendű élő borjúkért 108—117 fillérig, kivételesen 120 — fillér, közép minőségű élő borjúkért 92—116 fillérig, leölt borjúkért — fillér, silány és rugott borjúkért 32—70 fillérig, növendékmarháért — fillérig kilogrammonként (lev. nélkül). Élő bárányokért — K. leölt bárányokért — K. páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak 10—12 fillérel kg.-kint csökkentek.

Budapesti vágómarhavásár.

Budapest, okt. 14. Felhajtott: Magyar bika 302 drb, ökor 1469 drb, tehén 1199 drb, bivaly 367 drb. Növendékmarha — drb. Boszniai bika 0 drb, ökor 130 drb, tehén 0 drb, növendékmarha 94 drb. Póthajtásra bejelentve 92 drb, összesen 3653 drb. Arjegyzések: (mértémszánkint ételsúlyban, levonás nélkül) Magyar hizott ökor, legjobb minőségű 78—88 koronáig, kivételesen 90—96 koronáig, közép 62—77 koronáig, silányabb 48—61 koronáig. Magyar paraszmarha 58—67 koronáig, silányabb 46—57 koronáig. Tarka hizott ökor, legjobb minőségű 80—92 koronáig, kivételesen 106 — koronáig, középminőségű 66—79 koronáig, silányabb 50—65 koronáig. Boszniai ökor, legjobb minőségű 54—66 koronáig, kivételesen —, K. silányabb minőségű 48—58 K. Bika jobb minőségű 66—73 koronáig, silányabb 49—64 koronáig. Bivaly 28—48 koronáig, kivételesen 52—56 koronáig. Magyar tehén 44—64 koronáig. Kivételesen — koronáig. Tarka tehén 48—80 koronáig, kiv. 84 K.-ig. Kicsontozni való marha 28—44 koronáig. Növendékmarha 40—62 koronáig. Mind 100 kilónként ételsúlyban.

Habár a felhajtás mintegy 700 darabbal nagyobb volt a múlt hetinél, a vásár kezdetén a kereslet

mégis élénkebb volt, s a múlt héten jegyzett árak szilárdak maradtak, a vásár végén azonban, különösen közepes és gyengébb minőségűeknél az irányzat ellanyhult, s ilyenekért 1—2 K-val mm.-kint alacsonyabb árakat jegyezték.

Heti lóvásár:

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) A Tattersall telepén ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 349 drb elsőosztályu, 664 drb másodosztályu lovat. Összesen 953 drbot. Ebből eladott 570 drb ló. A székesfővárosi vagonok megvett 65 drb lovat 80—113 kor. között váltakozó aron.

Bécsi szurómarhavásár.

Bécs, okt. 14. A mai vásárra fölhoztak 4715 db borjut, 1978 darab fiatal sertést, 1212 levágott sertést, 490 darab levágott juhot, 18 darab bárányt. Eladási árak kilogrammonként: Levágott borjú 92—124 fillér, elsőrendű 126—144 fillér, lelegeje 146—154 fillér, élő borjú 88—128 fillér, legelsőrendű — fillér, élő hussertés 104—132 fillér, élő zsir sertés 116—134 fillér, levágott hussertés 128—156 fillér, levágott hizott sertés 130—150 fillér, könnyű sertés 152—158 fillér, elsőrendű süldő 128—156 fillér, élő juh — fillér, levágott juh 80—128 fillér, bárány — korona páronként.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE
Elektromágneses gyógyítás.
Budapest, IV., Károly-körút 24., I em. Lift
Telefon 102-39.

Gyógytényezők:	Főbb javallatok:
Finsen-féle Ivlámpa fürdők	Általános idegesség (neurasthénia, hystéria).
Finsen-féle Ivlámpa fürdők szív- és veredényelmeszedés ellen.	Ideggyengeségi állapotok.
Elektromágnesesgyógyítás	Almatlanság, Fejfájás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.	Műdések (Paralýsis).
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).	Időfájdalmak, Időgezdák (Neuralgiák, ischiás).
Kék fényvel való kezelés.	Gerincvelősorvadás (Tuberculosis).
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).	Szívbetegségek.
Villamos fényfürdők.	Veredényelmeszedés.
Villamos massage (Vibratio).	Közvény és osz, reuma, ízületi és esontbajok.
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.	Székrekedés, Daganatok, Anyagserebajok (Elhízás, cukorbetegség, vesebetegség).
Villamos vízfürdők.	Bőrbajok, Bőrvizkefeg.
Szénsavas fürdők.	Lupus.
	Majhullás, kopaszoság, Szortelenítés (nőknél az arcon).
	Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—9-ig.
Kezelés egész napon át Kíváratra prospektus.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 14. —
Kinevezések. A belügyminiszter Jankovits Ferencet, a veszprémi állami gyermekmenhely ellenőreit a gyulai állami menhelyhez gondozókká, az eperjesi pénzügyigazgatóság Kincisz József eperjesi lakost az eperjesi adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká; a szolnoki pénzügyigazgatóság Király János szolnoki lakost a szolnoki adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká; a szolnoki törvényszék elnöke Örkös Tóth Lajos szolnoki törvényszéki napibéres szolgát a szolnoki járásbírószághoz III-ad osztályu hivataliszolgává nevezte ki.
Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Péterffy Béla temesvári állami főgimnáziumi rendes tanárt a petrozsényi állami főgimnáziumhoz, Bontilovics Gusztáv ozorai és Moldován Traján tordaszentlázslói állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen áthelyezte.
Palvázatok. Az aradi pénzügyigazgatóságnál pénzügyőri szemlélszi állásra 14 nap alatt; Maza községben (Tolna) postai ügynöki állásra október 29-ig; a nagyilondai járásbírószághoz telekönyvi átalakító díjnoki állásra 2 hét alatt; a hajduböszörményi adóhivatalnál adóhivatali segédk állásra 14 nap alatt; a dunaszerdahelyi járásbírószághoz albirói állásra 2 hét alatt; a selmeczbányai bányagazgatóságnál bányagaz-

HETI MŰSOR.

Október	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Föv. Városligeti Színház	Várszínház	Uránia
16 Szombat	Győztesek	Aida	Zsirus ügy	Az elvált asszony	A szűz	Szerelmi keringő	Constantin abbé	—
17 Vasárnap	délután este	Az ember tragédiája Győztesek	A bűvös vadász	Istárjárás Buridán számára	Janoska Tilos a csók	A császár katonái A szűz	Szerelmi keringő Baba	—

főorvosi állásra 4 hét alatt; a segésvári pénzügyigazgatóság... az irányzat alacsonyabb

(Sürgönyprognózis: Enyhe, semmi vagy kevés csapadék).

Table with columns: Allomas, Szélirány és ereje, Hőmérséklet, etc. Lists weather data for various locations like A-Szlatina, Ungvár, Keszthely, etc.

VIZÁLLÁS. Table with columns: Okt. 13. okt. 14., Okt. 18. okt. 14., m.éter. Lists water levels for various rivers and locations.

IDŐJÁRÁS. Az elmúlt nap időjárásának átnézete: Hazánkban tegnap száraz és jobbára derült idő uralkodott... Prognózis a következő 24 órára: Lényegtelen hőváltozás és semmi, vagy csak elvétve némi eső várható.

„EGYETERTÉS” politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MATYÁS. BUTOR részletfizetésre. LISZT ISTVÁN BUDAPEST, most IV. Károly-tér 4.

Dr. Kállay Zoltán jog- és államtudor, tartalékos m. kir. honvédszázados-hadbíró. Jogi szeminárium (Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.) Tanít, Oktat, Előkészít. A Legrövidebb Idő Alatt. A Legkevesebb Költséggel. A Legkisebb Fáradsággal. De Nem Jegyzet-Puskákkal. A Budapesti és Kolozsvári Egyetemre! A Kiváló Sikerek. Teles Eredménnyel Vizsgáltak. Az Ország Minden Városában. Egyedül Ennek Az Intézetnek Jogi Szemináriumnak. Dr. Kállay Zoltán jog- és államtudor, tartalékos m. kir. honvédszázados-hadbíró. KÉRJEN PROSPEKTUMT MELYET DITTA-LANUL küldünk mindenkinek.

Table with columns: Buza, Egyéb gabonafélék, Burgonya, Különféle termények. Lists prices for various agricultural products like wheat, corn, and potatoes.

Table with columns: Államadósságközlőcsónok, Záloglevelek, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Különféle vállalatok. Lists financial and industrial data including interest rates and company information.

Table with columns: Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Sorsjegyek, Pénznemek és váltók. Lists stock prices, savings bank information, and exchange rates for various currencies.

KÜLÖNFÉLÉK.

Pasztel.

Csak egy-két konflis ögyeleg az utcán,
Jó már a hajnal, söprik már a várost,
S hazafelé tart vidáman, kaczagva
A tivornyából egy pár leány most.

Ott fõnn alusznak mások, szüzi-tisztlák,
A kiknek vágyuk — éjszakába' jární,
De akikért majd egyszer mégis eljõ
A mesebeli, tündérszép királyfi.

Itt lenn vad lárma, duhaj nõta csendül.
Egy álmos rendõr áll a járdaszélen
Es arra vár, mikor jõ már a reggel ...
A perczek õlmosak ezen az éjen.

A gázlámpáknak méla pislogása
Bevonja fényrel a fák koronáját
Es foszlik már az éj a háztetõkõn,
Már leveti fekete gyászos fátylát.

A légben ismeretlen hangok kelnek,
Szomorú, panaszos melódiák,
S a kávéháznak márványasztalánál
Egy verset mormol két kóbor diák.

Elek Alfréd.

(A szívüködés valódi forrása.) Salzburgból írják, hogy a német orvosok és természetvizsgálók idei nagygyûlése alkalmából tartott előadások során a belgyógyászati szakosztályban Adamkiewicz bécsi orvostanár: „A szívüködés erejének és ütem-szerűségének főforrása” cím alatt rendkívül érdekesen ismertette a szívüködésnek ama törvényszerűségét, amelynek voltaképpen hajtóereje eddig teljesen ismeretlen volt. — A szívüködés ütem-szerűségét eddig ama hatások mechanikai következményének tekintették, amelyek egyrészt a szívkamrát és a szívbillentyűk anatómiai berendezése folytán, másrészt a szívütöreknek a testben elhelyezett ütörekhez való viszonyából, illetőleg a szívnek ugynevezett öntáplálásából (öntüzelés) állanak elő. Az előadó az emberi testen végzett anyagcsere kísérletek alapján kimutatja, hogy a szívüködés ütem-szerűsége a szíverőnek közvetlen munkája és éppen ezért azonnal megszűnik, mielőtt a szív hajtóereje bizonyos minimumra csökken és viszont a szív hajtóereje

a táplálás tényezője és a vér vegyi összetételétől függ. Ezekből kimutatja, hogy a szív ütem-szerűsége elsősorban a véranyag mineműségétől függ és nem mechanikai hatásoktól. Az előadó tanár huzamosabb ideig tartó kísérletei során megállapította, hogy a szívüködés különleges erőforrását a táplálékban levő cukoranyag képezi és hogy a cukornak a vérben való elégsége ugyanolyan jelentőséggel bír, mint a szénanyag elégsége a gépben. Az emberi testben mutatkozó cukorhiány a szív hajtóerejének működésében mindenkor zavart okoz, amely csakis a valódi ok megszüntetése után tűnethető el. Eme körülmények ismerete nem csupán elméleti, hanem gyakorlati szempontból is rendkívül fontos. Gyakran előfordul ugyanis, hogy a szív cukorhiányát félre ismerik és azt szívelzsírosodásnak tartják. Ha már most ezt a szívelzsírosodásnak tartott cukorhiányt nem a kellő módon, vagyis megfelelő cukoranyag-pótlással kezelik, akkor a beteg egészségére, illetőleg életére nézve is a legnagyobb veszedelem állhat elő.

(Házartási iskola fiuk számára.) Norvégiaé az érdem e különösen hangzó ujtásért. Norvégia férfinepessége a mezőgazdaságon kívül, azaz még inkább amellet főként halászatból, tengerészetből él. A hajókon természetesen csak férfiak vannak és ha egy hajónak nem akad jó szakácsa, az nagy bajt jelent. A jó szakács azonban nem terem gombamódra, hanem nevelni kell, még pedig ama körülmények szerint, amelyekben továbbra is működni fog. A jó szakács jókedvű hajót jelent, amelynek legénysége munkabíró, egészséges. Hakonson Hansen dronjemi norvég főtanító úgy akarja ezt a célt elérni, hogy háztartási iskolát nyitott fiuk számára. Fáradozása eredményéről ő maga számol be egy tekintélyes folyóirat hasábján. Iskolájával kapcsolatban az 1907-8-iki tanévben iskolai konyhát állított fel, a konyha élén képesített tanítónő áll, aki nagy passzióval végzi az oktatást, mely elméletet és gyakorlatot egyaránt fellel. Számos fiu jelentkezett, de csak azokat vették föl a háztartási tanfolyamra, akik különben is kitűnő tanulók voltak. Ötvennyolcz kitűnő jelentkezésből azonban hely hiánya miatt az első tanfolyamra csakis tízet vehettek föl. A tanítás eredménye meglepően jó volt. 1908. július hónapjában volt a gyakorlati vizsga: a vizsgázó tíz fiu főzte a vizsgabédét, amely kitűnően sikerült. A vizsgázott fiuk anyái el voltak ragadtatva fiaiknak a szakácsművészet terén való nagy haladásától és hála-lásan köszönték meg a főtanítónak fáradozásait, mert — mint mondták, — most már nekik is van

hasznuk a fiukból. A második tanfolyam hallgatói szintén kitűnő eredménnyel vizsgáztak és úgy látszik, nemsokára több norvég iskolában követni fogják Hakonson ur példáját. Amerikában már régebben tanítják a fiukat főzni, aminek azok is jó hasznát veszik.

(A mezitlábás képviselő.) Pétervárott a дума megnyitásokor, mint ismeretes, a képviselők minden ünnepélyeskedők nélkül utcai ruhákban jelentek meg. Közük aztán jókora feltűnése adott alkalmat egy finn honatya, Pikkole, aki különben egyszerű földműves. Odáig vitte a primitív-ségét az öltözködésben, hogy mezitláb jelent meg az ülésen.

— Pikkole, ön bizonyára elvesztette a csizmáját, — tréfálództak vele a képviselőtársai, mikor az ülésre indult.

— A csizmám! Hát csak nyáron nem járok csizmába, — felelt Pikkole nagy komolyan.

— De mégis ... országgyűlésen — mezitláb ?!

— Na, én csak azt gondoltam már, hogy a gyűlés nem a jég hátán lesz, hanem valami házban; ott pedig nem kell csizma — intézte el végképp a kérdést a mezitlábás honatya.

Valóban Pikkole ur nem tévedett. A házban nem kellett a jégre tennie a lábát, mert a padló is huzattal volt ellátva és így Pikkole egészen jól érezte magát. Történt azonban, hogy a finn újságíróknak jobb dolguk nem lévén, nemzeti ügyet csináltak Pikkole ur csizmáiból. Egész Finnország tudta másnap, hogy Pikkole csizmátlanul jelent meg az ülésen, főképp azért, mert nincs csizmája? Mi történt erre? Országos csizma invázió indult meg Pikkole felé. A finn nők elsősorban harisnyákat kötögettek számára és innen is, onnan is faluról, városról hulltak a harisnyák, a csizmák, hazafias szimbólumokkal díszítve. Mit tett azonban Pikkole? Pikkole most már arra határozta magát, hogy a csizmát azért sem huzza fel és újra meg újra mezitláb jelent meg az ülésen. Ebből pedig a legnagyobb bajok származtak. A ház irodájában már nem tudták elraktározni a sok küldeményt, ami Pikkole címére érkezett. Emberek döltek ki a munkában, de Pikkole ez nem hatotta meg és továbbra is mezitláb járt az ülésekre. A csizmaküldemények pedig nem szűntek meg. Vége az újságok megszánták a szegény tisztviselőket és így reparálták a dolgot, hogy agyonhallgatják a népszerű Pikkole, hátha így a csizmában hálás nemzet elfeledkezne az ő mezitlábás nagy fiáról.

A RENEGÁT

— EREDETI REGÉNY. —

IRTA: DÉRI GYULA.

94

— Elülök, megvetlek, gyűlöllek, megátkozlak, utállak, válaszolt a nõ indulatosan taszítva el magától a férfi feléje nyúló kezét. Megcsaltál, kijátszottál, nem vagyok adósod. Amit tettél, az lett az én veszedelmem, az én gyalázatam. Te adtad a leveleket a kezembe, te tanácsoltad, hogy fogassam el õket, mikor már a gyávaságoddal megfosztottál minden okosabb eszköztõl. S most ujjal mutogatnak rám, mint az ügyetlen cselszövény leálczázott hõsére, kigunyolnak, megsemmisítenek. Te nyomorult, te gyáva, te õrlõt! Hogy még beszélek hozzád, hogy még megtûrlek a szobámban, hogy még ki nem dobattalak!

Lemaitre föláll s lángoló, kigyulladt arccal lép a nõ elé. Zsebébõl egy elefántcsontnyelû kised pisztolyt vesz ki s a nõ kezébe adja.

— Ne azt tedd velem! szõlt hozzá reszketõ hangon. Ha olyan kiengesztelhetelen a gyűlöleted, õlj meg! Megírom, hogy õngyilkos lettem. Senki sem fogja számon kérni tõled az életemet. Itt van a gyilkos fegyver — nesze!

A nõ földhöz vágja a kezébe adott fegyvert.

— Ne játszszzék itt színházat elõttem. Vigye a nyomorult életét; semmi szükség rá, hogy fosszam tõle.

— Ugy? kérdé hirtelen Lemaitre, összezorított fogai közül sziszegve ejtvén ki a szõt. Ha Du Charrason kell boszut állani: semmi kegyetlenségtõl nem riadsz vissza, mosolyogva áldozod föl idegen emberek életét, s mikor arra biztatlak, hogy ha engem meggyilkolni okod volt, vedd el az élet-

met, akkor te azt mondd nekem, hogy vigyem a nyomorult életemet? Hiszen akkor nem gyűlölsz te engem s ha nem gyűlölsz, nem is szeretted! Csak hazudtad ezt nekem, mikor magadhoz csaltál, elszédítettél, epedõ tekintettel néztél a szemeim közé s azt mondtad nekem, hogy szeretni fogsz. Hazudtál te akkor; eszköz kellett neked, semmi más. Engem találtál rá alkalmasnak; ha mást találsz, annak is azt mondtad volna, amit nekem mondtál. S most eldobsz magadtól, amint eldobtad volna azt s mint eldobnál akkor is, ha többre lettem volna jó, ha az én árulásom hasznodra vált volna is neked. Nem gyűlölsz te engemet; a kijátszott kártyád el akarod dobni, ennyi az egész!

— S ha ugy van is? kérdé a nõ vállat vonva. Mért nem olvasta ki elõbb a lelkembõl ezt a sok földezedést? Most már kényszerítsen rá, hogy szeressem, ha tud!

— Ha tudlak-e? Magad mondtad. Egyedül vagyunk. Azt nem látta senki, mikor bejöttem. A folyosó ajtaját bezártam magam után. Ezt nem tudtad ugy-e?

Moulinné csak most vette észre, minõ veszélyes helyzetben van. Ha a folyosó el van zárva, a boudoirba három szobán át lehet csak jutni a másik ajtón, s az a három szoba most mind üres. Cselédei azóta lefeküdtek, egyedül a komorna vár rá a hálószobában, az épület másik szárnyán.

Moulinnének hirtelen mentõ gondolata támadt s a földön fekvõ pisztolyt egy gyors mozdulattal kezébe ragadta.

— Most távozzék! kiáltott, Lemaitre meléne szõgezvén a pisztoly csövét. Lemaitre szónéklül fordult meg, mintha engedelmessé akarna, alig tett azonban két lépést, gyorsan visszafordult s köpenye szárnyát ráterítette az asztalon álló lámpára. A lámpa feldõlt s kialudt. A teremben sötét lett.

Moulinné most elsütötte a pisztolyt abban az irányban, hol Lemaitre alakját az utolsó pillanatban látta volt.

A lövés dõrejté tompa zuhanás követte. Azután csöndes lett minden.

HATODIK RÉSZ.

A nász.

LI.

Egy forró júniusi reggelen, két nappal a nimesi választás elõtt, Mertens-Lionville tábornok teljes díszbe öltözve nyitott be a huga szobájába.

Helén, kinek arcán az átélt szenvedések alig hagytak nyomot, csak hogy épen halványabb lett valamivel a két rózsaaarc, már várni látszott rá s midõn belépett mosolyogva lépett eléje s homlokát csókra nyujtá.

— Micsoda lelkiérõd van neked, te gyermek, hogy most ilyen vidámnak tudod magadat mutatni! szõlt az öreg katona kémiõ tekintettel mélyedve Helén szemébe.

— Nem erõ az, de elbizakodás, válaszolá Helén. Valami remény, mely nem bennem fogamzott, de mintha beszivtam volna valamikor a levegõvel. talán álmomban. S a vidámságom nem tettetés. Ha egyedül vagyok, akkor is ilyen az arcom, s amilyen az arcom, olyan a lelkem. Néha magam is csodálkozom ezen, megdõbbenek önmagamtól, s félve kérdem, nem istenkísértés-e ez a vakmerõség a reménykedésben?

— Mariont hallanád, hogy mennyire csodál ezért! „Papa, ha te velem ugy bánnál, mint szegény Helénnel az atyja, én azt nem élném tul! Papa, ha én arra gondolok, hogy nekem a vizsgálóbíró elé kellene állnom, én azt nem élném tul. Papa, ha én arra gondolok, hogy amit mondok, azt jegyzõkönyvbe írják, s nekem meg kell rá esküdnöm, én azt nem élném tul. S Helén még levertnek se látszik ezek miatt.” — Manõba, mondtam neki, hiszen nem gyermek, hogy sirjon. „Hogyné volna gyermek, mikor fiatalabb nálam is, hát még Susannenál. Pedig még mi sem vagyunk vén lányok!” „Bizony azok vagytok ma-holnap”, mondtam aztán nekik, mire mindakettõ kaczagva ott hagyott a faképnél.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Pénteken, 1909. október 15-én

Nemzeti Színház Király-színház

Először
A győztesek.
Színmű 4 felvonásban. Irtá: Emille Fabre...

Tilos a csók!
Dalljáték 3 felvonásban. Irtá: Pasztor József, zenéjét Bródy Miksa...

Magyar Színház

Pádua hercegnője
Tragédia 5 felv. Irtá: Wilde Oszkár...

Várszínház

Zárva

M. kir. Operaház

TOSCA

Melodráma 3 felvonásban. Zenéjét szerző Puccini G. Szövegét Sardou Viktor drámája nyomán...

Fővárosi Orfeum

Waldmann Imre igazgató. VI., Nagymező-ú. 17

A műsorok műsora.

Lesslie — Brothers — Jean Paul
Jos. Sabel — Mac — Bans stb. stb.

Jegyelővétel a Fővárosi Orfeum nappali pénzügyi társaság 10-14 és 8-10 óráig.

PARISIANA ORFEUM

Igazgató: Lakner Lajos. Telefon 161-45.

Fényes műsor! Ma és mindennap este 8 1/2 órákor

MARYA keleti operett Kállay József vendégszereplésével. The Hovyn's a vig pékek.

SZÖKE SZAKÁL kabaré-író saját műsorával.

Az erkölöstelen lakás. Bohózat. Sándor Stefi és az egész fényes októberi műsor.

STEINHARDT-MULATÓ

Rákóczi-út 63. Telefon 54-23.

9 órákor: Ma és mindennap 9 órákor: CSINGILINGI! Bohózat, irták: Glinger és Tauszig, ford. Steinhardt.

11 órákor: Simon, te csalsz!! Bohózat, irták: Glinger és Tauszig, ford. Steinhardt.

HORGÁSZÓ ALKALI SÓS SAVANYÚVIZÉ GYOMORÉGÉS ELLEN. KIVÁLÓAN ÉTVÁGYGERJESZTŐ.

EGYETERTÉS

Vásároljon

1 db. konvert. Jelzalog sorsjegyet

Főnyeremény: Egy millió kor. Mellényeremények: 500.000, 400.000, 300.000, 200.000, 100.000 kor.

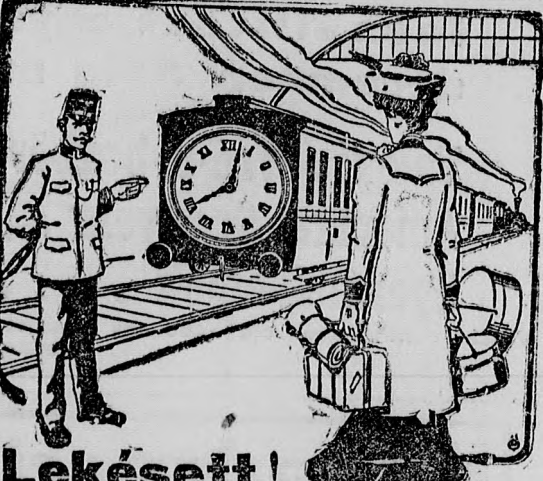
Évente 6 huzás.

Legközelebbi huzás már október 25-én.

Kapható 36 havi részletfizetésre. Havi részlet csak 5.10 K.

Már az első részlet befizetése ellenében megkötöm a sorsjegyet sorozatával és számaival ellátott törvényes részletlevelet, melynek birtokában a vevő már a legközelebbi huzásban az egyedüli játékosjoggal részt vesz.

Fleissig Sándor bank- és váltóüzlete Budapest, VII., Erzsébet-körút 2. sz.

Lekéselt! mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járású órád

POLGÁR KÁLMÁN

művésznél BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 29. SZÁM részletfizetésre is vásárolhat szívról szabott áron. Invitások és vidéki megrendelésekre különös figyelem! Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetők.

Automobil-Bérlés!

Elegáns luxus-automobilök bérelhetők sofőrrel, órákra, főnapokra, napokra, setekozásra. Megrendelések telefonon, vagy levélben. Székely, Angol kávéház. Telefon 5-82. Található reggel 8-10, délután 2-3, vagy este 6-8 óra közt.

Heveny vagy idült bujakór - bántalmak

Ugy görvolykór, borbajok, rheuma, (izzag, fekélyek stb) s a romlott vértől származó egyéb bajoknak, mint mirigydagányat, rheumatizmus, a szá, gége gyengédesei, dagányatok, onostosis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy örökletes bujakóros bántalmak esetében, a legmerőzöttebb s minden gyógykezeléssel dacoló betegségből biztos és gyökéletes gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve. Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és már számos kitüntetésben részesült.

Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 11.- kor. Minta és prospektus rendelkezésre áll. Baktár: Török József gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 22. szám.

Vasduőor.

Rézagy 35 fűt, gyermek-ágy 11, összecsuksukható vas-ágy 5, ágybetét vaskeretű 5.50, fakoretű 8.50, rézgarnis 2.50. Összecsuksukható tábori ágy acétsodronnyal 8.-, sodronnyal koritást, vaskeretű legolcsóbban számtalankor Gy. gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22-68. 26975

Hol van a gyermekek barátja a Tányértalpu Koma?

A gyermekek barátja a TÁNYÉRTALPU KOMA az októberben meginduló új negyedében kezdi meg világraszóló utazását

Ingyen!

Kérjük a „HAZAI DIVATLAP”-ot

György és Sebestyén

Országos Központi Divatruház Budapest,

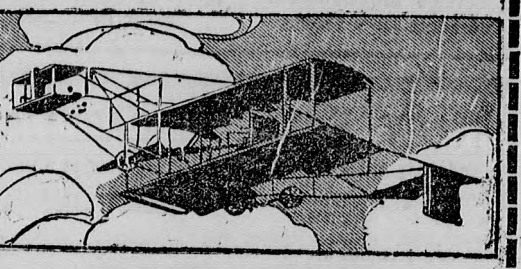
VII., Rákóczi-út 28. szám.

Ingyen és bérmentve küldi vidékre 1000 ábrával ellátott HAZAI Divatlapját, mely blúz, alj, pongyola, costüm, öszí és téli felöltő, gyermekruha, női és férfi felsőruházatot legújtanosabb árák mellett nagy választékban tartalmaz.

Reklám szö. 2.90 vetbluz kor. 2.90

A LEGÉRDEKESEBB KÖNYV:

A levegő meghódítása

SZÁMOS Irták: SERÉNYI GUSZTÁV KÉPPEL és Dr. VISNYA ALADÁR.

Megrendelhető és kapható minden könyvkereskedésben és a kiadónál (Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. Könyvkiadó-hivatala), Budapest, VII., Rákóczi-út 54.

Ára füzve 2 K, kötve 3 K.

A Dunavecsei takarékpénztár r.-t. pályázatot hirdet egy

gyakornoki állásra.

Pályázhatnak felső kereskedelmi iskolát végzett egyének. Kezddi fizetés havi 60 korona. Az állás 1. évi november 1-én eljoglandó. Kérvények e hó 18-áig adandók be.

Dunavecseán, 1909. évi október 11-én. Az igazgatóság.

Bleriot felszállásához

legjobb helyekre jegyek kaphatók:

„MUSICA” részvénytársaság

(Igazgató: Sternberg Dezső.)

zongora termeiben, Teréz-körút 1. sz. (Király-utca sarok.) TELEFON 4-81.

Vidékre a jegyek a pénz előzetes beküldése ellenében ajánl. levélben bérmentve küldetnek.

Jegyek árai:

Páholy 4 személyre 100.- kor. Szémozott tribün I. sor 30.-, II-III. sor 20.-, IV-VI. sor 10.-, VII-X. sor 5.- korona. Üllőhely padokon I. sor 8.-, II-III. sor 2.- korona. Állóhely 1.- korona.

A repülőgépen Lathammal átrepült a tengeren, Zoppelinnel emegy Berlinbe, Bleriottal eljött Budapestre és Az EN UJSÁGOM-ban mesélt el mulatságos kalandjait.

Az En Ujságom

Kiadóhivatala. Bpest, Andrássy-út 10. Előfizetési díj: Negyedévre. K. 2.50 Félévre. K. 5.-

SZINHÁZAK

Pénteken, 1909. október 15-én.

Vigszínház

Buridán számára.

Vigjáték 4 felvonásban Iria Fiers és Callaver, Ford, Molnar F. De Vassannez Lucien Hegedüs Odette, a felesége Abelovszky Micheline Harmath H. Fernande Hegedüsné Góh Boullias Georges Góh Vivette Kornai B. Morange Penyesi Adolphe Tanay Graud Vendrey Steck báróné Varga A. Ligneuline Kész R.

Kezdeté fél 8 órákor

Uránia-színház.

A levegő meghódítása. Kezdeté fél 8 órákor

Főv. Városligeti Színház

Baba

Operett 4 felvonásban. Kezdeté fél 8 órákor

APOLLÓ PROJECTOGRAF

Telefon 68-39.

A völegény zavarban van. Brit-Columbia A varázsfonál Szappan-gyártás. Hatásos kura. A bajor hegyek között. A bator vasúti ór. Robbantások a Rajna medrében. Az előadások hétköznapokon d. u. 6 órákor, vasár- és ünnepnapokon 3 órákor kezdődnek.

NAGY ENDRE CABARETJA

Andrássy-ut 69. (MODERN SZINPAD) Telefon 93-16.

Minden A csipkepongyola // A „Szűz“ paródiája.

Bohózatok, színpadi tréfák, dalok, magánénekek. Nagy Endre, Németh Juliska, Hadrik Anna, Pallay Rozsi, Sajó Géza, Huszár Károly, Bárony István, Szász Ilona, Boldizsár Andor stb. fellépése. — Tizenötökötől: Meggyasszay Vilma vendég szereplése új magán-számokkal. Jegyek előre válthatók (VI. Andrássy-ut 69).

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révai-utca 18. sz.

TELEFON 14-22. TELEFON 14-22.

Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor

Kezdeté fél 9 órákor. Fél 10 órákor:

„FRANCIÁUL“

Bohózat. Irtá: Bossé. Rendező: Rott Sándor.

továbbá

SERENISSIMUS - JELENET.

Es végül 11 órákor:

MAISON ARABELLA

Bohózat. Irtá: Taufstein A. Rendező: Springer A.

Jegyek kaphatók a nappali pénztárnál, Révai-utca 18. d. e. 9-12 és d. u. 2-6-ig. „Lyra“ jegyirodájában, VI. Andrássy-ut 15. és Sopronyi nagytársda Rákóczi-ut 1. sz. 12 óra után az I-ső emeleti CASINO DE PARIS-ban a világ legelső ének- és tánc-atrakkciók teljépte.

ROYALORFÉUM

Minden este 8 órákor a fenomenális sikerű októberi műsor

BARRISON LONA

mint Kukoricza János. La belle Ollido a Follies Bergé-es csillaga. Illaberek 7-1. Ióverseny darab. Pesti csibésznek. énekes, táncos tréfa. Kürt Warnebold, a zongoragyilkos. Azonkívül: Olafouli bakakomédia és még 16 elsőrendű attrakció.

Fél 12 órákor a ragyogó tükörteremben: ROYAL-CABARET és táncelőadás. — Keringő-verseny. — Czigányzene ó csig.

BUDAPESTI CABARET BONBONIERE

Bálint Dezső igazgatása alatt.

Minden este 9 órákor Weiss Pepi új műsorral, Louise Banhofer, klasszikus táncok. — Puci nősül. — Minisztertanács. — A jó parti, azonkívül 20 új kupla, tréfa, szatira stb.

Császárfürdő BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógy-tulajdona. Elsőrangú kenes hévízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medencze- és kádfürdők, melyek kiváló gyógyhatással használtatnak az összes reumatikus és idegbántalmaknál. Uszodák, hotelek, szénásvány és villamosvíz fürdők. Ivó- és belelegzési kura. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

Az igazgatóság.

Butor

készpénzért és részletre

3 szoba teljes berendezése 360 frtért,

mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból, 100 szoba állandóan készen raktáron a legegyszerűbb kivitel-től a legfinomabbig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér belyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata

Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sarok).

MOSKOVITS anatomiai cipőgyár

R.-T.

cs. és kir. közshadsereg szállítói

Budapest, Rákóczi-ut 6. szám. (Kerepesi-bazár).

Csak kizárólag a közüzem szerint készült (nem anatomiai)

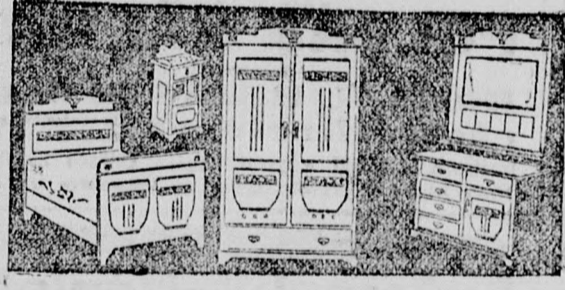
cipők árusítása!

Ieszállított egységárakban folyó évi december 31-ig maradnak érvényben.

- Valódi sevró-v. boxbőrből férj- és női cipők fűzős, gombos vagy csattos kor. 10.-, 13.-
Amerikai Goodyear végig varrott kor. 16.-
Gyermek-cipők kor. 4.-, 5.50, 6.50

Vidéki rendelésnél elegendő egy használt cipő vagy láb körrajz, Meg nem felelő vissza veszünk.

Újrendszerű butorhitel!

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Hitel esetén készpénzárakat számítunk, mert előkelő bankösszeköttetéseink révén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán

6% fizetendő 1/4 évenként mindig csak a hátralékos esőkkenő tartozás után. (Részjegy vagy meilekköltség nincs.)

Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy 100 " " 1/4 évi 9 "

Balázs és Tarsa butorraktára Budapest, VI. Révai-utca 3., a Foncière-palota mellett.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉRSZERESZTES MŰRŐS

üzletében szerezhettek meg BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORGATOK. ÁRJEGYZÉK 20 000 HAJZAL INGYEN BÉRMENTVE

ÉRDEKES SZÁMOK!

1907.	1908.	1909.	1910. évben
89	290	580	1311

cég vette igénybe sikerrel a „Magyar Fürdőkalauz“ hirdetési rovatát, mert a hirdetésbe befektetett tőke hozott

1907.	1908.	1909.	1910. évben
50%-ot	140%-ot	300%-ot	500%-ot

hoz legalább, a mi érhető, mert

a nagyszabású diszmvét

1907.	1908.	1909.	1910. évben
15,000 ember olvasta	40,000 ember olvasta	2,300,000 ember olvasta	legfeljebb 12,000,000 ember olvassa

A „MAGYAR FÜRDO KALAUZ“

1910. évben megtalálható minden vasuton, hajón, szállodában, vendéglőben, kávéházban, fürdő- és nyaralóhelyeken, szanatóriumokban, gyógyszerészeknél, orvosoknál, kocsinokban. Egyszóval mindenütt megtalálható — ezért a reklám terén **nem mindennap kínálgató** kedvező alkalom az ezen nagyszabású munkában való hirdetés. — A „Magyar Fürdőkalauz“ 1910. évi január havában, tehát csak egyszer egy évben, szokatlanul diszes kiállításban, mint a Tulipán-Szövetség Magyar Védőegyesület hivatalos közlönye jelenik meg

hitelesen igazolandó 24,000 példányban

lesz ingyen és bérmentve szétküldve.

Ezen hézagpótló és nagy horderejű munkát egész éven át a nagyközönség milliói olvasták, a hirdetőnek olyan előnyöket biztosít, a milyent **semiféle más reklám által nem érhet el**. A KALAUZ-ban megjelent hirdetések folyton szem előtt vannak és akaratlanul is szembeötlenek. — A KALAUZ olvasóközönsége vegyes, így mindennemű árucikk hirdetésére alkalmas. Busás kamatot hoz és országos reklámit idéz elő a KALAUZ-ban megjelent minden hirdetés, mert a tapasztalat beigazolta, hogy az eredmény oly meglepően nagy volt, hogy az eddigi hirdetőik önként újították meg hirdetési megbízásukat

Hirdetési árak 1910. évre:

1/1	1/2	1/4	1/8	2/3	2/3	old.
180/108	90/108	45/108	22/108	60/108	120/108	m/m
100.-	60.-	35.-	20.-	40.-	70.-	kor.

Kérjük szives hirdetési megbízását soron kívül beküldeni, mert a nagy példányszám miatt a nagyszabású diszmunka már legközelebb sajtó alá kerül. Megrendelések címzendők:

MAGYAR FÜRDO KALAUZ

kiadóhivatalának

Budapest, VI., Eötvös-utca 36. I. 9.

TELEFON 173—17.

Legkellamesebb otthoni szórakozást nyújt egy jó

BESZÉLŐGÉP

(Grammophon)

mely beszél, énekel, nevet, fűtyöl, legnagyobb művészeket és a legjobb zenekarokat valamint színházat és hangversenyt helyettesít. ■■■■

Kimerítő nagy hangszerárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A legkézeltesebb és legszebb kivitelű grammophon kényelmes csekély havi részletfizetés mellett beszerezhető

Aufrecht és Goldschmied

nagy áruházában

Budapest, VII. Rákóczi-ut 30.

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdam.

Magyarországi igazgatóság: Budapest, VIII., Rákóczi-ut 1. szám.

Legelőcsőbb díjak.

Az 1908-ik év végen a biztosítások összega **344 millió** koronát meghaladta.

A tartalékok összega: **102 millió 420,280 k. 80 fill.**

Eddigi kifizetések: **85 millió 818,215 k. 10 fill.**

Az intézet saját palotája:

Budapesten, Kalvin-tér, Baross-utca 1., Üllői-ut 2-4. szám.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható az éven át szerzett kórházi tapasztalat alapján

Dr. KAJDACS

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesefolyást, hólyagbajt, sebeket, bajaktört (gyuhilist), borbajokat, elgyengült férfierőt, idősebeknél is, önfertőzést és annak utóbajait, ideg- és hátgerincbajt, valamint minden női bajokat.

Rendel. d. e. 9 óráig d. n. 4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körut 2. szám.

Levelekre válaszol, gyógyszerrekről gondoskodik. — Levél útján is biztos gyógyszer.

Réthy

név látható a valódi pe-metefül csukorka minden egyes darabkáján. 26786

Technikum Mittweida.

Igazgató: A. Holst, tanár. Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők képzésére. Gazdagor felszerelt elektrotechn. és gépészeti laboratoriumok. Gyári tanuló műhelyek. 3610 hallgató a 36. iskolai évben.

Programu stb. díjtalanul a titkarság által.

